

BURAK DÖN

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ SAĞ. BİL. ENST.

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İSTANBUL-2019

**T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

**BİR MESLEK LİSESİNDE OKUYAN ÖĞRENCİLERİN
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ HAKKINDAKİ BİLGİ,
TUTUM VE DAVRANIŞLARININ
DEĞERLENDİRİLMESİ**

BURAK DÖN

**DANIŞMAN
DOÇ.DR.HÜLYA GÜL**

**HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI
HALK SAĞLIĞI PROGRAMI**

İSTANBUL-2019

TEZ ONAYI

YÜKSEK LİSANS TEZİ ONAYI

İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü İstanbul Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Halk Sağlığı Programında Yüksek Lisans öğrencisi Burak DÖN tarafından Doç. Dr. Hülya GÜL'ün danışmanlığında hazırlanan "Bir Meslek Lisesinde Okuyan Öğrencilerin İş Sağlığı ve Güvenliği Hakkındaki Bilgi, Tutum ve Davranışlarının Değerlendirilmesi" başlıklı tez aşağıdaki jüri üyeleri tarafından 16 / 05 / 2019 tarihinde yapılan Tez Savunma Sınavında başarılı bulunmuş ve Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı

Prof. Dr. A. Emel ÖNAL
İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi
Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Jüri-Danışman

Doç. Dr. Hülya GÜL
İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi
Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Jüri

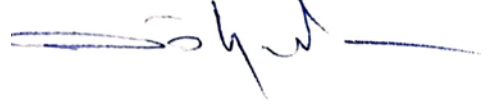
Prof. Dr. Suphi VEHİD
İstanbul Demiroğlu Bilim Üni. Tıp Fakültesi
Halk Sağlığı Anabilim Dalı

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün safhalarda etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynaklar listesine aldığımı, yine bu tezin çalışılması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığı beyan ederim.

Burak Dön

TEŞEKKÜR

Çalışma konumun seçiminde ve çalışmamın her aşamasında değerli zamanını ve bilgilerini benden esirgemedi her fırsatta çalışmamla yakından ilgilenen, bana yol gösteren, kendisine ne zaman danışsam bana kıymetli zamanını ayırıp sabırla ve büyük bir ilgiyle bana faydalı olabilmek için elinden gelenden fazlasını sunan derin sevgi ve saygı duyduğum çok değerli hocam Doç. Dr. Hülya GÜL'e,

İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans eğitimi süresince bizlere sundukları verimli çalışma ortamı nedeniyle değerli Anabilim Dalı Başkanımız Sayın Prof. Dr. Ayşe Emel ÖNAL ve tüm saygıdeğer hocalarıma,

Tezin uygulamaları sırasında desteğini esirgemeyen değerli dostum Cem Demir'e,

Tezim süresince istatistik uygulamalarında ve analizlerinde yardımcı olan Dr. Buğra Taygun GÜLLE ve Dr. Erkut BOLAT'a,

Yüksek Lisansımın ve tezimin yazım aşamasında her türlü ilgi ve yardımı gösteren gönlümde her birinin kendine özgü bir yeri ve değeri olan sevgili, Dr. Shahrashoub SHARİFİ, Dr. İlknur SUER, Dr. Gülçin BAĞATIR, Dr. Özkan AYVAZ, Dr. Murat KAYA ve kuzenim Dr. İlksen İÇEN'e

Güvenlerini sevgilerini ve desteklerini her zaman yanımda hissettiğim başta sevgili eşim Saime DÖN olmak üzere tüm aileme,

İçtenlikle teşekkür ederim.

Biyolog Burak DÖN

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAYI	İİ
BEYAN.....	V
TEŞEKKÜR.....	VI
İÇİNDEKİLER	VII
TABLolar LİSTESİ.....	IX
ŞEKİLLER LİSTESİ	XV
SEMBOLLER / KISALTMALAR LİSTESİ	XVI
ÖZET	XVII
ABSTRACT.....	XVIII
1. GİRİŞ VE AMAÇ.....	1
2. GENEL BİLGİLER	3
2.1. Tanımlar	3
2.1.1. İş Sağlığı	3
2.1.2. İş Kazası	4
2.1.3. Meslek Hastalığı	4
2.1.4. İş İle İlişkili Hastalıklar.....	6
2.2. İSG TARİHÇESİ	8
2.2.1. Türkiye’de İSG’nin Tarihsel Gelişimi	10
2.2.1.1. Osmanlı Yılları.....	10
2.2.1.2. Cumhuriyet Yılları	11
2.3. GÜVENLİK KÜLTÜRÜ	11
2.3.1. Güvenlik İklimi	13
2.4. İSG EĞİTİMİNİN AMAÇ VE ÖNEMİ	15
2.5. Mesleki Eğitim Hakkında Genel Bilgiler	17
3. GEREÇ VE YÖNTEM.....	22
4. BULGULAR.....	25
5. TARTIŞMA	63
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	69
KAYNAKLAR	71
FORMLAR	79

ETİK KURUL KARARI	83
İNTİHAL RAPORU İLK SAYFASI.....	87
ÖZGEÇMİŞ	88

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 4.1. Öğrencilerin çalışmaya katılım sıklığı.....	25
Tablo 4.2. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımı	25
Tablo 4.3. Öğrencilerin sınıflarına göre dağılımı.....	25
Tablo 4.4. Öğrencilerin “kaç kez iş kazası geçirdiniz” sorusuna yanıtları	26
Tablo 4.5. Öğrencilerin “iş sağlığı hizmetlerinde devlet mevzuat yapmak ve denetlemekle görevlidir” önermesine yönelik bilgi ifadeleri	26
Tablo 4.6. Öğrencilerin “iş kazası; işveren tarafından yürütülmekte olan iş nedeniyle veya görevi nedeniyle işyeri içinde ve dışında meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedenen ya da ruhen özüne uğratan olaydır.” cümlesine göre bilgi durumları..	27
Tablo 4.7. Öğrencilerin” sigortalının çalıştırıldığı işin niteliğine göre tekrarlanan bir sebeple veya işin yürütüm şartları yüzünden uğradığı geçici veya sürekli hastalık, sakatlık veya ruhi arıza hallerine meslek hastalığı denir.” İfadesini bilme durumlarına göre dağılımı	27
Tablo 4.8. Öğrencilerin “iş kazası yaşama konusunda endişe duyuyor musunuz” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı.....	28
Tablo 4.9. Öğrencilerin “çalışacağınız iş yerinde oluşabilecek meslek hastalığı durumunda sahip olduğunuz hakları biliyor musunuz?” sorusuna yönelik cevapları	28
Tablo 4.10. Öğrencilerin “iş kazalarının %88 i tehlikeli durumlardan meydana gelmektedir” ifadesini bilme durumlarına göre cevaplarının dağılımı	28
Tablo 4.11. Öğrencilerin “iş kazası ve meslek hastalıkları tehlikeli durum ve tehlikeli davranış bir araya gelmesiyle gerçekleşir.” önermesine verdiklerin yanıtların dağılımı	29
Tablo 4.12. Öğrencilerin " hayatınızda hiç ramak kala (iş kazasının olmasına kıla payı kalmış) bir olay yaşadınız mı? “sorusuna yönelik yanıtlarının dağılımı	29
Tablo 4.13. Öğrencilerin “6331 sayılı “iş sağlığı ve güvenliği” kanununu biliyor musunuz “sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı	29
Tablo 4.14. Öğrencilerin “atölye dersi veren öğretim elemanlarının işçi sağlığı ve güvenliği konusunda yeterli bilgiye sahip olduğuna inanıyor musunuz?” ifadesine göre yanıtlarının dağılımı.....	30
Tablo 4.15. Öğrencilerin “acil kaçış ve ilk yardım için yeşil renkli tabelalar kullanılır” tümcesine verdikleri yanıtlar	30

Tablo 4.16. Öğrencilerin “aşağıdakilerden hangisi biyolojik risk işaretidir?” sorusuna yanıtları	30
Tablo 4.17. Öğrencilerin “her iş yeri, aldığı işçiye işe başlatmadan önce işçi sağlığı ve güvenliği eğitimi vermelidir.” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı.....	31
Tablo 4.18. Öğrencilerin” iş kazalarının nedenleri tecrübesizliktir” önermesine göre görüşleri	31
Tablo 4.19. Öğrencilerin” iş kazalarının nedenleri dikkatsizliktir.” önermesine cevapları	32
Tablo 4.20. Öğrencilerin” iş kazalarının nedenleri yoğun iş temposudur.” ifadesine göre görüşleri	32
Tablo 4.21. Öğrencilerin” iş kazalarının nedenleri uzun çalışma saatleridir.” önermesine göre görüşleri	32
Tablo 4.22. Öğrencilerin” iş kazalarının nedenleri kişisel koruyucu (eldiven, maske, önlük vb.) kullanmamadır.” ifadesine göre görüşlerinin dağılımı.....	33
Tablo 4.23. Öğrencilerin” herhangi bir işlem sırasında eldiven, maske, gömlek vb. koruyucuları kullanıyorum” ifadesine yönelik görüşleri	33
Tablo 4.24. Öğrencilerin” iş kazaları ve meslek hastalıklarının büyük bir çoğunluğu önlenabilir önermesine göre görüşlerinin dağılımı	34
Tablo 4.25. Öğrencilerin” iş kazalarını ve meslek hastalıklarını önlemek işverenin sorumluluğundadır” ifadesine göre görüşlerinin dağılımı	34
Tablo 4.26. Öğrencilerin” iş kazalarını ve meslek hastalıklarını önlemek çalışanların sorumluluğundadır.” önermesine yönelik yanıtlarının dağılımı	35
Tablo 4.27. Öğrencilerin” iş kazalarını ve meslek hastalıklarını önlemek devletin sorumluluğundadır.” İfadesi hakkındaki görüşlerinin dağılımı	35
Tablo 4.28. Öğrencilerin” tehlikeli bir olayla karşılaşacak olsam önceliğim işimdir” ifadesi hakkındaki görüşlerinin dağılımı	36
Tablo 4.29. Öğrencilerin “tehlikeli bir olayla karşılaşma olasılığımıza karşı önceliğim kendi sağlığımdır.” ifadesine göre görüşlerinin dağılımı	36
Tablo 4.30. Öğrencilerin “tehlikeli bir olayla karşılaşma olasılığımız karşı kurumumuzda her türlü önlem alınmıştır” ifadesine yönelik cevapları	37
Tablo 4.31. Öğrencilerin “kişisel koruyucu donanım (KKD) kullanmanın gerekliliğine inanıyorum ama acil işlerde KKD kullanmadığım oluyor.” ifadesine göre dağılımı	37

Tablo 4.32. Öğrencilerin “işyerinde kullandığım iş ekipmanlarının güvenlik konusunda yetersiz olduğunu düşünüyorum.” önermesine cevapları	38
Tablo 4.33. Öğrencilerin “iş beklenen süreden daha az zaman harcayarak bitirmek benim için övünç kaynağıdır” cümlesine göre dağılımı	38
Tablo 4.34. Öğrencilerin “işyerindeki makine ve teçhizatlarda herhangi bir arıza meydana geldiğinde kendim düzeltmeye çalışırım” ifadesine göre dağılımı	39
Tablo 4.35. Öğrencilerin “arkadaşlarımla birbirimizin güvenliğine özen göstermiyoruz” ifadesine yönelik cevapları	39
Tablo 4.36. Öğrencilerin “tehlikeli davranışları kaza oluşmadığı sürece önemsemiyoruz.” ifadesine göre dağılımı	40
Tablo 4.37. Öğrencilerin işi zamanında tamamlayabilmek için güvenlik kurallarını dikkate almıyoruz” önermesi hakkındaki görüşlerinin dağılımı.....	40
Tablo 4.38. Öğrencilerin “iş programı yoğun olsa bile risk almayı asla kabul etmiyorum” ifadesine cevapları	41
Tablo 4.39. Öğrencilerin “çalışanlar olarak, riskleri kaçınılmaz olarak kabul ediyoruz.” önermesine cevapları	41
Tablo 4.40. Öğrencilerin “iş güvenliği konusunda periyodik yapılan değerlendirmelerin bize ciddi tehlikeleri ortaya çıkarmada yardımcı olduğunu düşünüyorum.” sorusuna göre dağılımı	42
Tablo 4.41. Öğrencilerin “iş güvenliği eğitiminin anlamsız olduğunu düşünüyorum” sorusuna göre görüşleri	42
Tablo 4.42. Öğrencilerin iş güvenliği için ön planlama yapmanın anlamsız olduğunu düşünüyorum.” ifadesine yönelik görüşleri	43
Tablo 4.43 1 ve 4.sınıfların cinsiyete göre dağılımı.....	43
Tablo 4.44 “Okulunuzda risk değerlendirme çalışmalarına katıldınız mı?” ifadesine yönelik görüşlerin sınıflara göre dağılımı.....	43
Tablo 4.45 “ İş sağlığı hizmetlerinde devlet mevzuat yapmak ve denetlemekle görevlidir” ifadesine yönelik görüşlerin sınıflara göre dağılımı.....	44
Tablo 4.46 “İş Kazası; işveren tarafından yürütülmekte olan iş nedeniyle veya görevi nedeniyle işyeri içinde ve dışında meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedenen ya da ruhen özüre uğratan olaydır.” ifadesine yönelik görüşlerin sınıflara göre dağılımı	44

Tablo 4.47 “ Sigortalının çalıştırıldığı işin niteliğine göre tekrarlanan bir sebeple veya işin yürütüm şartları yüzünden uğradığı geçici veya sürekli hastalık, sakatlık veya ruhi arıza hallerine meslek hastalığı denir” ifadesine yönelik yanıtların öğrencilerin okudukları sınıflarına göre dağılımı	45
Tablo 4.48 “İş kazası yaşama konusunda endişe duyuyor musunuz?” ifadesine yönelik yanıtların sınıflara göre dağılımı.....	45
Tablo 4.49 “ Çalışacağınız iş yerinde oluşabilecek meslek hastalığı durumunda sahip olduğunuz hakları biliyor musunuz?” ifadesine yönelik görüşlere göre dağılımı	46
Tablo 4.50 “İş kazalarının %88 i Tehlikeli durumlardan meydana gelmektedir?” ifadesine yönelik öğrenci görüşlerinin sınıflara göre dağılımı	46
Tablo 4.51 “İş kazası ve meslek hastalıkları Tehlikeli durum ve tehlikeli davranış bir araya gelmesiyle gerçekleşir.” ifadesine yönelik görüşlerin sınıflara göre dağılımı	47
Tablo 4.52. “Hayatınızda hiç ramak kala (iş kazasının olmasına kılı payı kalmış) bir olay yaşadınız mı?” İfadesine yönelik görüşlerin sınıflara göre dağılımı	47
Tablo 4.53 “6331 sayılı “İş Sağlığı ve Güvenliği” kanununu biliyor musunuz ?” İfadesine yönelik görüşlerin sınıflara göre dağılımı	48
Tablo 4.54 “Atölye dersi veren öğretim elemanlarının işçi sağlığı ve güvenliği konusunda yeterli bilgiye sahip olduğuna inanıyor musunuz?” İfadesine yönelik görüşlerin sınıflara göre dağılımı.....	48
Tablo 4.55 “Acil kaçış ve ilk yardım için yeşil renkli tabelalar kullanılır.” İfadesine yönelik yanıtların sınıflara göre dağılımı.....	49
Tablo 4.56 “Aşağıdakilerden hangisi biyolojik risk işaretidir?” İfadesine yönelik yanıtların sınıflara göre dağılımı.....	49
Tablo 4.57 “Her iş yeri, aldığı işçiye işe başlatmadan önce işçi sağlığı ve güvenliği eğitimi vermelidir.” İfadesine yönelik yanıtların sınıflara göre dağılımı	50
Tablo 4.58 “İş kazalarının nedenleri tecrübesizliktir” İfadesine yönelik yanıtların sınıflara göre dağılımı	50
Tablo 4.59. “İş kazalarının nedenleri dikkatsizliktir.” İfadesine yönelik yanıtların sınıflara göre dağılımı.....	51
Tablo 4.60. İş kazalarının nedenleri yoğun iş temposudur.” ifadesine yönelik yanıtların sınıflara göre dağılımı.....	51
Tablo 4.61. “İş kazalarının nedenleri uzun çalışma saatleridir” İfadesine yönelik yanıtların sınıflara göre dağılımı.....	52

Tablo 4.62. “İş kazalarının nedenleri kişisel koruyucu (eldiven, maske, önlük vb.) kullanmamadır” İfadesine yönelik yanıtların sınıflara göre dağılımı.....	52
Tablo 4.63. “Herhangi bir işlem sırasında eldiven, maske, gömlek vb. koruyucuları kullanıyorum” İfadesine yönelik görüşlerin sınıflara göre dağılımı.....	52
Tablo 4.64. “İş kazaları ve meslek hastalıklarının büyük bir çoğunluğu önlenebilir.” İfadesine yönelik görüşlerin sınıflara göre dağılımı.....	53
Tablo 4.65. “İş kazalarını ve meslek hastalıklarını önlemek işverenin sorumluluğundadır.” İfadesine yönelik görüşlerin sınıflara göre dağılımı.....	53
Tablo 4.66. “İş kazalarını ve meslek hastalıklarını önlemek çalışanların sorumluluğundadır.” İfadesine yönelik görüşlerin sınıflara göre dağılımı.....	54
Tablo 4.67. “İş kazalarını ve meslek hastalıklarını önlemek devletin sorumluluğundadır.” İfadesine yönelik görüşlerin sınıflara göre dağılımı.....	54
Tablo 4.68. “Tehlikeli bir olayla karşılaşmış olsam önceliğim işimdir.” İfadesine yönelik görüşlerin sınıflara göre dağılımı.....	55
Tablo 4.69. “Tehlikeli bir olayla karşılaşma olasılığımıza karşı önceliğim kendi sağlığımdır.” İfadesine yönelik görüşlerin sınıflara göre dağılımı.....	55
Tablo 4.70 “Tehlikeli bir olayla karşılaşma olasılığımıza karşı kurumumuzda her türlü önlem alınmıştır.” İfadesine yönelik yanıtların sınıflara göre dağılımı.....	56
Tablo 4.71. “Kişisel Koruyucu Donanım (KKD) kullanmanın gerekliliğine inanıyorum ama acil işlerde KKD kullanmadığım oluyor.” İfadesine yönelik yanıtların sınıflara göre dağılımı.....	56
Tablo 4.72. “İşyerinde kullandığım iş ekipmanlarının güvenlik konusunda yetersiz olduğunu düşünüyorum.” İfadesine yönelik görüşlerin sınıflara göre dağılımı.....	57
Tablo 4.73. “ İşi beklenen süreden daha az zaman harcayarak bitirmek benim için övünç kaynağıdır. ” ifadesine yönelik görüşlerin sınıflara göre dağılımı.....	57
Tablo 4.74. “İşyerindeki makine ve teçhizatlarda herhangi bir arıza meydana geldiğinde kendim düzeltmeye çalışırım.” ifadesine yönelik görüşlerin sınıflara göre dağılımı.....	58
Tablo 4.75. “Arkadaşlarımla birbirimizin güvenliğine özen göstermiyoruz” ifadesine yönelik yanıtların sınıflara göre dağılımı.....	58
Tablo 4.76. “Tehlikeli davranışları kaza oluşmadığı sürece önemsemiyoruz.” ifadesine yönelik yanıtların sınıflara göre dağılımı.....	59
Tablo 4.77. “İşi zamanında tamamlayabilmek için güvenlik kurallarını dikkate almıyoruz.” ifadesine yönelik yanıtların sınıflara göre dağılımı.....	59

Tablo 4.78. “İş programı yoğun olsa bile risk almayı asla kabul etmiyorum” ifadesine yönelik yanıtların sınıflara göre dağılımı.....	60
Tablo 4.79. “Çalışanlar olarak, riskleri kaçınılmaz olarak kabul ediyoruz.” ifadesine yönelik yanıtların sınıflara göre dağılımı.....	60
Tablo 4.80. “İş güvenliği konusunda periyodik yapılan değerlendirmelerin bize ciddi tehlikeleri ortaya çıkarmada yardımcı olduğunu düşünüyorum.” ifadesine yönelik yanıtların sınıflara göre dağılımı.....	61
Tablo 4.81. “İş güvenliği eğitiminin anlamsız olduğunu düşünüyorum.” ifadesine yönelik görüşlere göre dağılımı	61
Tablo 4.82. “İş güvenliği için ön planlama yapmanın anlamsız olduğunu düşünüyorum” ifadesine yönelik görüşlere göre dağılımı.....	62

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Mesleki Ve Teknik Bölümler	17
Şekil 2. Mesleki Ve Teknik Eğitim Yerleşim Süreci.....	19
Şekil 3. Mesleki Ve Teknik Eğitim Süreci	19
Şekil 4. Örnek Alan: Makine Teknolojisi Alanı Ve Dalları	20

SEMBOLLER / KISALTMALAR LİSTESİ

HBÖGM: Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü

MTEGM: Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü

EU-OSHA: Avrupa İş Sağlığı ve Güvenliği Ajansı (European Agency for Safety and Health at Work)

OECD: Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (Organisation for Economic Co-operation and Development)

İSG: İş Sağlığı Ve Güvenliği

KKD: Kişisel Koruyucu Donanım

ILO: Uluslararası Çalışma Örgütü (International Labour Organization)

WHO: Dünya Sağlık Örgütü (World Health Organization)

AB: Avrupa Birliği

INSAG: Uluslararası Nükleer Güvenlik Topluluğu (International Nuclear Safety Group)

M.Ö. : Milattan Önce

Yy.: Yüzyıl

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

MTEGM: Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü

TEOG: Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sistemi

SPSS: Sosyal Bilimler İçin İstatistiksel Paket Programı (Statistical Package for Social Sciences)

ÖZET

DÖN,B.. (2019). Bir Meslek Lisesinde Okuyan Öğrencilerin İş Sağlığı Ve Güvenliği Hakkındaki Bilgi, Tutum Ve Davranışlarının Değerlendirilmesi. İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Halk Sağlığı ABD. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

Günümüzde önemli bir halk sağlığı problemi olarak kabul gören iş kazaları ve meslek hastalıklarının önlenmesi için yapılması gerekenlerin başında, konuyla ilgili tüm tarafların bu konuda güncel eğitimlerinin en yüksek düzeye çıkarılması gelmektedir. Bu eğitimler ne kadar kaliteli olur ve erken yaşta başlarsa istenen sonuçları almak da o kadar kolaylaşacaktır. Yapılan bu çalışmada meslek lisesinde okuyan öğrencilerin konuya ilişkin bilgi, tutum ve davranışlarını saptayarak mevcut durumu ortaya koymak ve bu konuya dikkat çekmek planlanmıştır.

Bu amaçla mesleki ve teknik eğitim alan lise öğrencilerine ilgili kaynaklar taranarak hazırlanan bir anket formu uygulanmış ve elde edilen sonuçlar İSG eğitimi açısından değerlendirilmiştir. Anket ilk ve son sınıfta öğrenim gören 454 öğrenciden ulaşılan 286 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Bu araştırma sonucunda meslek lisesinde son sınıfta eğitim gören öğrencilerin birinci sınıftakilerle karşılaştırıldığında İş Sağlığı ve Güvenliği konusunda daha çok bilgi sahibi oldukları görülmüştür. Bu durum üst sınıflar arasındaki bilinç düzeyinde farklılık oluştursa da davranışları olumlu yönde etkileyebilmesinde yeterlilikleri tartışma konusudur.

Teknik ve meslek liselerinde eğitim gören öğrenciler küçük yaşlardan başlayarak staj veya benzeri çalışma durumlarından dolayı iş hayatına katılmakta, çalışma ortamlarında tehlike sınıflarına bağlı olarak İş Sağlığı ve Güvenliği eğitimleri almaktadırlar. Mesleki teknik eğitimi alan öğrencilerin, eksikleri olsa da teorik derslerde gördüklerini atölye ve işyerlerinde pratik olarak da uyguladıkları için İSG konusunda bilinç düzeylerinin yüksek olması beklenmektedir. Sanayiye kalifiye eleman yetiştirme bakımından bu beklentiler doğrultusunda yapılan araştırmaların sayısının artması önem arz etmektedir.

İSG eğitiminin tüm öğrenim hayatı boyunca verilmesi, uygulamalı ve teorik birbirini tamamlayıcı yönde yapılandırılması, öğretmenlerin de kendilerini sürekli geliştirmesi ve bunun objektif olarak izlenmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: İş sağlığı ve Güvenliği, Meslek Lisesi, Bilgi, Tutum, Davranış

ABSTRACT

Dön B. (2019). An Assessment Of Vocational School Students With Regards To Their Knowledge, Manners, And Behaviours About Occupational Health And Safety .Istanbul University ,Institute of Health Science, Department of Public Health, Master of Sciences Thesis, Istanbul.

In order to prevent work accidents and occupational diseases as severe problems of public health, our priority must be to optimize the involving parties' education to the highest level while keeping them up-to-date with respect to the cutting-edge developments in their pertinent fields. The purpose of these studies is to diagnose the manners and behaviours of these vocational school students regarding the issue at hand, as well as to draw attention to this very subject.

For this purpose, a survey is given to high school students undergoing occupational and technical training, where the results are evaluated in accordance with the Occupational Health and Safety (OHS) educational standards. This survey is given to 286 first and last year students out of a total of 454 of them. When it comes to the issues of work and health safety, this study establishes the fact that the final year students have broader knowledge than the first year students. Whereas this fact generates differences among the higher classes' levels of consciousness, its efficiency to reinforce positive behaviours remains a controversial matter.

The students attending vocational high schools start participating in business life by doing internships & experiencing similar working environments. Even when the students undergoing vocational and technical training lack theoretical knowledge, the practical applications of the training that they experience at workplaces and ateliers are expected to enable them to develop high OHS-consciousness.

The OHS training should be offered throughout educational life, should be structured in a way that complements the theory and its applications.

Keywords: Occupational Health And Safety, Vocational High School, Knowledge, Manner, Behaviour

1. GİRİŞ VE AMAÇ

Çalışma yaşamındaki gelişmeler, sanayi devrimi sonrası, iş sağlığı ve iş güvenliği problemlerini de gündeme getirmiştir. Sanayi Devrimi ile kötü şartlar içinde ve büyük tehlikelerle karşı karşıya koruyucu olmadan çalışanların karşılaştıkları en büyük problemlerin başında iş kazaları ve meslek hastalıkları gelmiştir. Zamanla teknolojinin ve koruyucu araç gereçlerin gelişimi daha güvenli bir çalışma ortamı yaratırken, bir taraftan çalışanların İş sağlığı ve İş güvenliğini tehlikeli hale getiren yeni riskler de ortaya çıkmıştır.

İş sağlığı ve iş güvenliği kültürünün oluşturulması için, çalışanlara ve topluma; yalnızca konunun öneminin anlatılması yeterli değildir. İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) kültürünün oluşturulması ve bilinç sağlanması için, halkın ve çalışanların bütün faaliyetleri sırasında İSG kurallarına uygun hareket etmelerini sağlayacak eğitimlere daha fazla ağırlık ve önem verilmelidir (İSG Dergisi,2015).

Mesleki güvenlik ve sağlık bağlamında eğitim; çalışanlara bilgi ve becerileri bir arada sunarak, işletmedeki yöneticilerin ve çalışanların iş kazalarına, yaralanmalara ve hastalıklara neden olabilecek risk faktörlerini tanıması ve kendi çalışma ortamlarında oluşabilecek bu zararlara karşı hazırlıklı olabilmeleri amacıyla tasarlanmaktadır. İSG eğitimi, işyerinde güvenlik ve sağlık için gerekli olan bilinç ve olumlu tutumları teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Eğitim ve öğretim, kişilere seçtikleri meslek yada ticaretin başarılı bir biçimde uygulanması için gereken temel pratik ve teorik bilgileri kazandırır.

Pratik eğitim, belirli bir işte iyi performans için gereken becerileri kazanılmasına yardımcı olma sürecini gerektiren bir eğitimidir. Pratik eğitim bu nedenle teorik eğitimden daha dar bir kavramdır. Bu nedenle eğitim ve öğretim, iş sırasında ortaya çıkan veya bağlantılı iş kazalarını ve hastalıkların önlenmesini de kapsamalıdır.

Meslek yüksekokulları ve mesleki teknik liseler, tüm sektörlerde kalifiye eleman ihtiyacının karşılanmasında önemli role sahiptir. Bu eğitim kurumlarının amacı yeterli donanıma sahip, sektörlerin gelişimine katkıda bulunabilecek ara elemanları yetiştirmektir. Bu yüzden Meslek yüksekokulları ve mesleki teknik liselerin, İSG kültürünü içselleştirmiş ve benimsemiş iş gücünün yetiştirilmesinde kilit role sahip olduğu belirgindir.

Bu bağlamda bu yüksek lisans tez konusunun amacı, meslek lisesinde eğitim gören öğrencilerin İş Sağlığı ve Güvenliği konusundaki bilgi, tutum ve davranışlarını

değerlendirmek, eksik görülen konularda öneriler getirmektir. Çalışmanın mesleki eğitim konusunda farkındalık düzeyini arttıracığı, öğrencilerin iş yaşamına atıldıklarında iş kazaları ve meslek hastalıkları konusunda daha duyarlı olmalarını sağlayacağı beklenmektedir.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Tanımlar

İşçi sağlığı; çalışanların iş koşullarıyla kullanılan araç ve gereç kaynaklı tehlikelerden arındırılmış veya tehlikelerin minimum düzeye indirilebildiği bir çevrede, huzurlu olarak çalışılmasını hedeflerken, iş güvenliği ise; iş sırasında çalışanların karşılaştıkları tehlikelerin bertaraf edilmesi veya azaltılması amacıyla işverenin yükümlülüklerinin tümünü ifade eder (Demircioğlu, 2003).

İşçi sağlığı ve iş güvenliği yıllarca iki farklı kavram olarak tanımlandıktan sonra Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ve Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO) 1950 yılında yeni bir tanımlama şekline gitmiştir;

İşçi sağlığı ve iş güvenliği, tüm meslek gruplarında işçilerin ruhsal, bedensel, sosyal iyilik durumlarını en üst seviyeye çıkartmak, bu seviyede sürdürmek, işçilerin çalışma şartları sebebiyle sağlıklarının bozulmasını engellemek, çalışanları çalıştırılmaları esnasında sağlığa aykırı etkenlerden meydana gelen tehlikelerden korumak, çalışanları fizyolojik ve ruhsal durumlarına en uygun çalışma ortamlarına yerleştirmek ve bu durumlarını sürdürmek, kısaca işin insana ve her insanın kendi işine uyumunu sağlamaktır (Özkılıç, 2005).

ILO, işçi sağlığı ve iş güvenliği kapsamını genişleterek, Her meslekte çalışanların yüksek düzeyde fiziksel, ruhsal ve sosyal bir ortama kavuşturulması ve bu durumun sürdürülmesi için yapılan çalışmaların tümüdür olarak tanımlamıştır (Serim, 1993).

2.1.1. İş Sağlığı

İş sağlığı kademeli olarak tek disiplinli bir anlayıştan bireylerin fiziksel, sosyal, psikolojik, genel sağlık ve kişisel gelişimlerini içeren çok disiplinli bir anlayışa evrilmiştir (WHO, 2001). Çalışanların iş ortamlarıyla iki yönlü ve sürekli olan etkileşimleri vardır. Çalışma ortamı kişinin sağlık durumunu negatif veya pozitif olarak etkileyebilir. Kişinin sağlık durumu da işyerinde çalışmasını tehlikeye uğratabilir. Çalışanların fiziksel ve mental kapasitelerine uygun iş seçimi yani işin işçiye işçinin de işe uygun hale getirilmesi gerekmektedir.

- İş yerindeki çalışan sağlığını etkileyen tehlikelerin ve faktörlerin elimine edilmesi ve bu sayede çalışan sağlığının korunması ve mesleki hastalıkların önlenmesi
- Sağlıklı ve güvenli çalışma için iş ortamının ve çalışma düzeninin iyileştirilmesi ve geliştirilmesi
- Çalışanların fiziksel, mental ve sosyal olarak sağlık durumlarının iyileştirilmesi
- Çalışanların sosyal ve ekonomik olarak daha üretken bir şekilde yaşamaları iş sağlığının amaçları arasındadır.

Özellikle son dönemlerde bilim ve teknoloji alandaki gelişmeler o kadar hızlanmıştır ki, halen bu gelişmelerin ürünü araç gereçlerin, kimyasal maddelerin ve makinelerin insanlar üzerindeki fiziksel ve ruhsal etkileri net bir biçimde bilinmemektedir. Sanayileşmenin gün geçtikçe artması ve teknolojinin bilinçsiz ve gelişmiş güzel kullanılması iş kazası ve meslek hastalıklarını anormal şekilde artırmıştır. Ancak yapılan araştırmalar da göstermiştir ki, iş kazalarının %81'i insan hatası, %17'si işyeri ortamı koşulları ve %2'si önlenemeyen sebeplerden dir. Bu verilere göre iş kazalarının %98'nin önlenebilmekte bu da, İş Sağlığı ve Güvenliğinin önemini ayrıca yeterli ve etkili önlemler alındığında iş kazası ve meslek hastalıklarının büyük oranda önlenebileceğini ortaya koymaktadır (Güvercinci, 2005).

2.1.2. İş Kazası

İş kazası, Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) belirli bir yaralanmaya veya zarara sebebiyet veren öngörülemeyen bir olay şeklinde tanımlarken, Dünya Sağlık Örgütü (WHO) önceden planlanmamış, bazen yaralanmalara, makinelerin, araç ve gereçlerin hasara uğramasına, üretimi aksatan olay olarak tanımlamaktadır (Turan, 1994). Teknik olarak, şahıslara zarar veren olaylarla birlikte işyerindeki makinelere ve araç gereçlere zarar veren olaylar ile herhangi bir şeye zarar vermeyen ancak işin tamamlanmasını engelleyen veya aksatan olaylar iş kazası olarak tanımlanmaktadır. Makine ve araçlara zarar veren yada bir işlemin durmasına veya duraklamasına neden olan olaylarsa arıza olarak tanımlanmaktadır (Sağlam , 2009).

Hukuki olarak iş kazası; 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 13 üncü maddesinde, Sigortalının işyerinde bulunduğu sırada, işveren tarafından yürütülmekte olan iş nedeniyle veya görevi nedeniyle, sigortalı kendi adına

ve hesabına bağımsız çalışıyorsa yürütmekte olduğu iş nedeniyle veya çalışma konusu nedeniyle işyeri dışında, bir işverene bağlı olarak çalışan sigortalının, görevli olarak işyeri dışında başka bir yere gönderilmesi nedeniyle asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda, emziren kadın sigortalının, çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda, sigortalıların, işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere gidiş geliş sırasında, meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedenen ya da ruhen engelli hale getiren olaydır. şeklinde tanımlanmıştır. Hukuki olarak bir kazanın iş kazası olarak değerlendirilmesi için; kazanın oluşması kaza ve sonuç arasında uygun bir bağın olması, kaza geçirenin sigortalı olması, kaza sonucu psikolojik veya fiziksel olarak zarara uğraması ve bu unsurların birlikte meydana gelmesi gerekmektedir. Fakat iş kazası işin yürütümü esnasında oluşan olayı ifade etse de yapılan işle alakası olmayan durumlarda karşılaşılan olayları da kapsamaktadır (Akgök , 2010).

İş kazaları işveren için maliyetleri arttıran bir faktördür. Tedavi masrafları, ilaç, doktor, tazminatlar, adli masrafların yanı sıra, verimlilik ve üretimin düşmesinden dolayı veya teslimat gecikmesine bağlı pazar kaybından dolayı ortaya çıkan farklı maliyetler buna örnek gösterilebilir. İşçi ve işverenin zararlarının yanında, devletin ekonomisi açısından da meydana gelebilecek sonuçlar çarpıcıdır. Özellikle kalifiye insan gücü kaybı, çalışılmayan mesai günü kayıpları, sosyal güvenlik ve yardım harcamalarındaki artışlar en fazla dikkat çeken noktalardır (Gerek, 1998). İş kazaları ve risklerini, kontrol etmek azaltmak ya da elimine etmek için belirlenen strateji ve ölçümlerin hepsi ekonomik ve teknik gelişmelere ayak uydurarak sürekli olarak geliştirilmelidir (Alli , 2008).

Sanayileşmenin sonucunda, işçi sayısında ve buna bağlı olarak iş kazalarında da büyük artışlar olmuştur. Başlarda işverenler bu kazaları önemsemezken zamanla; kazalar sonucu doğan üretim kayıplarıyla birlikte artan kaza maliyetleri işverenleri iş kazalarına karşı tedbir alma zorunluluğuna itmiştir. ILO' nun tahminlerine göre dünya çapında her sene yaklaşık 2,78 milyon insan iş kazalarına bağlı olarak hayatını kaybetmektedir. Ayrıca 374 milyon ölümcül olmayan iş kazası meydana gelmektedir. (Hämäläinen ve ark., 2017). Tüm bu çalışmalar ışığında iş hayatında başarılı olmanın yolunun;sadece makine değil aynı oranda insan üzerine de yatırım yapmak ve işgücünü koruyucu yaptırımlar uygulamak olduğu söylenebilir (Çöllü,1998).

2.1.3. Meslek Hastalığı

Mesleki hastalıkları işin yürütülmesinden dolayı iş yerinde maruz kalınan faktörlerin insan vücudundaki olumsuz etkileridir. Meslek hastalığının ortaya çıkması bu faktörlere maruziyetin süresi ve dozu ile direkt ilişkilidir. Bu faktörler:

- Fiziksel (radyasyon ,ses, sıcaklık, , vs.)
- Biyolojik (tüberküloz hepatit virüsleri HIV, vs)
- Kimyasal (solventler ,pestisitler ağır metaller, vs.)
- Mekanik (daha çok yaralanmalara ve sakatlıklara yol açan etmenler)
- Ergonomik (doğru düzenlenmemiş teçhizat ve işyerleri tekrarlanan hareketler)
- Psikososyal stresörler (iş üzerinde kontrol eksikliği ,yetersiz personel desteği)

Meslek hastalığının ilk şartı çalışanın uzun süre bir işte çalışması sebebiyle sağlığının bozulmasıdır (Topuzoğlu, 1980). Meslek hastalığının iş kazasından ayırmak için en önemli özellik, kazada olduğu gibi aniden meydana gelmemesi, işin yürütülme şartları sebebiyle zamanla ortaya çıkan bir sağlık sorunu olmasıdır (Tuncay, 2000). Bir hastalığın meslek hastalığı olarak tanımlanması için hastalık ile çalışanın yaptığı iş arasında uygun ilişkinin bulunması mecburiyetidir (T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, 2005). Mesleki hastalıklar maruziyet kalktıktan sonrada ortaya çıkabilir. Örneğin mezotelyoma asbest maruziyetinden 30-40 yıl sonra ortaya çıkabilir (WHO, 2001).

Meslek hastalıkları sanayileşmeyle beraber daha önemli hale gelmiş, bu gelişmelere bağlı olarak yeni teknolojilerin ve maddelerin kullanılmasıyla yeni meslek hastalıkları ortaya çıkmıştır.

2.1.4. İş İle İlişkili Hastalıklar

WHO'nun tanımına göre bir meslek hastalığı herhangi bir hastalığın direkt olarak işten kaynaklı risk faktörlerine maruziyet sonucunda oluşmasıyla meydana gelen rahatsızlıklardır. İş ile ilişkili hastalıklar ise birden fazla sebeple olabilir. İş çevresindeki faktörler sonucunda veya diğer risk faktörleri ile beraber mevcut bir rahatsızlığın daha fazla gelişmesiyle ortaya çıkan rahatsızlıklardır (WHO, 2001).

İş ile ilişkili hastalıklar direkt çalışma ortamından veya işten kaynaklanmasa bile buradaki faktörlerden etkilenir ve hastalığın seyri değişir. İş yerinde maruz kalınan faktörlerin herhangi bir meslek hastalığının sebebi olması gerekmez. Çalışma şartları sebebiyle ilerler veya şiddetlenir. İş ile ilişkili hastalıklar meslek hastalıklarına göre

daha çok karşılaşılan rahatsızlıklardır. Kas - iskelet sistemi rahatsızlıkları, koroner kalp hastalıkları, kronik solunum sistemi hastalıkları, hipertansiyon gibi erişkinlerin kronik ve dejeneratif hastalıklarıdır. Etyolojilerinde birden çok sayıda etkenin bulunduğu bu hastalıkların oluşmasında mesleki etkenlerin de rolü vardır (WHO, 2001).

İş ile ilgili hastalıkların başlıca özellikleri şunlardır:

1) Meslek hastalıklarında faktör-hastalık bağı kesinlikle olmalıdır. Ancak iş ile ilgili hastalıklarda faktörün çalışma ortamında bulunması gerekmez. Fakat iş yerindeki faktörler bu hastalıkların şiddetini ve gelişmesini artırır.

2) Meslek hastalıkları genellikle işyeri nadiren iş çevresinde de görülür fakat iş ile ilgili rahatsızlıklar çalışanlar kadar toplumda da rastlanır.

3) İş ile ilgili hastalıklar meslek hastalıklarına nazaran daha fazla görülür (Güven, 2011).

Problemin sosyal boyutunun yanında bir de ekonomik boyutu bulunmaktadır. İş sağlığı ve iş güvenliğinin sağlanamamasıyla meydana gelen iş kazası ve meslek hastalıkları, çalışandan işyerine işyerinden de ülke ekonomisine doğru zincirleme bir yayılım ile daha büyük maliyetlere sebep olmaktadır. Bu ekonomik maliyetler işletmelerin rekabet gücünde ağır bir yük oluşturmaya yanı sıra ülkenin de mali dengeleri içinde önemli bir kalem olarak ekonomik ve sosyal kalkınma hedeflerini etkileyen bir faktör olarak dikkat çekmektedir (Kılış,2014).

İş Sağlığı ve Güvenliğine ilişkin yapılan araştırmalar, yeterli ve etkili tedbirlerin alınması halinde iş kazası ve meslek hastalıklarının büyük ölçüde azaltılabileceğini göstermiştir. Bunun için; tehlikenin kaynağında kontrolü, riskleri minimuma indirecek çalışma sistemlerinin tasarlanması, tehlikeli maddelerin daha güvenli olanlarla değiştirilmesi, kişisel koruyucu donanımların kullanımı ve en önemli noktalardan biri olarak iş sağlığı ve iş güvenliğinin temel prensip olarak yönetim tarafından kabullenilmesi amaçlanmalıdır. Bu da tarafların belirlenen ortak değerleri sahiplenmelerine ve alınan önlemleri bilinçli bir şekilde uygulamalarına bağlıdır.

Bu sayede önlemin ödemekten daha kolay olduğunu dikkate almak, güvenlik kültürünü oluşturmak, iş sağlığı ve iş güvenliği çalışmalarını maddi yük, engelleyici faktör ve vakit kaybı olarak gören ön yargıların ortadan kaldırılması gerekmektedir (Kılış,2014).

2.2. İSG TARİHÇESİ

M.Ö. 2000’li yıllarda; Babil’iler bilinen ilk yasalardan olan Hammurabi Kanunlarında bulunan düzenlemelerle, iş sağlığı ve iş güvenliğinin temelini atıldığı ve de işverenin işin olumsuz sonuçlarından sorumlu tutulduğu ilk hükümler belirlenmiştir.

İş sağlığı ve iş güvenliği kavramı ile alakalı bilinen yazılı kaynakların ilki; Yunanlı düşünür Herodot’tur. İşçilerin sağlığıyla yapılan iş arasındaki bağların araştırılmasına dair çalışmaların ilk onunla doğduğu iddia edilmektedir. Benzer şekilde işçilerin yaptıkları işlerden ötürü görebilecekleri zarara dair bazı değerlendirmeleri de Hipokrat yapmıştır. İlk kez kurşunun zehirleyici etkisinden bahsetmiştir. Nicander, Hipokrat’ın araştırmalarını geliştirmiş ve işçilerin sadece sağlık ve güvenlik problemlerinin belirlenmesini değil, ayrıyeten zarar verici etkilerinden korunmayı amaçlayan önlemlerin alınmasının önemine dair uygulamalar yapmıştır (Yiğit, 2011; Gerek, 2008).

Reform ve Rönesans dönemleri ile beraber tıbbın gelişmesi ile İş Sağlığı ve Güvenliği kavramı daha da geliştirilmiştir. Bu dönemde işçilerin sağlık ve güvenlik problemlerinin incelenmesi ve çözülmesi hakkında önemli çalışmalar olmuştur. Paracelsus, maden işçilerinde gözlemlediği cıva ve kurşun zehirlenmelerinden bahsettiği De Morbis Metallici isimli iş hekimliği kitabını yazmıştır. Agricola; yazdığı De Re Metallica adlı eseriyle, döneminin madencilik, jeoloji ve metalürji bilgilerini içeren önemli bir eser yazmış ve bu kitapta, madenlerde karşılaşılan tozu önleyebilmek için madenlerin havalandırılması gerektiği ve iş sağlığı ve iş güvenliği önlemleriyle ilgili bir takım önerilerde bulunmuştur. Bu kitap iş ve sağlık arasındaki bağlamı açıkça ifade etmesinin yanı sıra sadece problemleri ifade etmemiş, korunma yöntemlerini de önermiştir (Çelik, 2016).

Ramazzini 1713 yılında yayınladığı De Morbis Artificum Diatriba meslek hastalıkları kitabı ile iş sağlığı kavramının kurucusu sayılmaktadır. Kitabında sağlık riskleri içinde kimyasallar, tozlu ortamlar, tekrarlı ve şiddetli hareketler, ağır metaller ve hastalık yapıcı ortam faktörleri ele alınmış ayrıca önlenmesi için çalışma ortamında koruyucu önlemlerinin alınması tavsiye edilmiştir. Ramazzini çalışma ortamlarından kaynaklanan olumsuz şartların düzeltilmesi ile iş veriminin de artacağını belirtmiştir. Ayrıca, ergonomi olarak tanımladığımız çalışanın çalışma şeklinin, çalışan ve iş uyumunun, çalışanın verimi ve sağlığı üzerinde etkili olduğu fikrini ilk kez belirtmiştir (Gerek, 2008).

Konuyla ilgili kanuni düzenlemelerin dönüm noktası, Percival Pott ‘un baca temizleyicilerin kansere yakalanmaları nedeniyle yaptığı çalışmalar sonucunda İngiliz Hükümeti’nin 1788 yılında Baca Temizleyicileri Yasası ve 1833’de İngiliz Fabrikaları Yasasını çıkarmasıdır. İş Sağlığı ve Güvenliğinin dikkate alınması ve yasal düzenlemeler yapılması, 19. yy. sonrasıdır. 1802 yılında çıkarılan Çıraklık Sağlık ve Ahlak Yasası ile çıraklara kötü davranılıp emeklerinin karşılığının verilmemesi engellenmeye çalışılmıştır. 1824 yılına kadar yasak olan sendikal faaliyetler yasal hale gelmiş ve kölelik ortadan kaldırılmıştır. (Çetindağ ,2010)

18 yy. da Avrupa’da gelişmeye ve ilerlemeye başlayan sağlık ve güvenlik 19. yy. ’da sanayinin de gelişimi ve değişimi ile yaygınlaşmıştır. Sanayi Devrimi’nin getirdiği olumsuz çalışma şartlarının iyileştirilmesini sağlamak için sendikalar kurulmuş, iş sağlığı ve iş güvenliği ile ilgili yasalar düzenlenerek bu alanda yaptırımlar uygulanması için çeşitli girişimlerde bulunulmuştur. Ayrıca çeşitli sigorta kurumları açılarak iş kazaları ile meslek hastalıkları sigortası uygulanmaya başlamıştır (Orhan ,2014).

Günümüzde artık bilim dalı haline dönüşen iş sağlığı ve iş güvenliğinin, üretim ve toplum yaşamındaki değişim ve gelişimler ile önemi artmaya başlamıştır. Endüstriyel ve teknolojik gelişmeler ile insanlık daha rahat ve modern yaşam imkânlarına kavuşurken uygunsuz çalışma koşulları sonucu fiziksel, kimyasal, radyoaktif etkilenmeler, bunun sonucunda da iş kazaları ve meslek hastalıkları oluşmaktadır. Sanayileşmeyle beraber iş sağlığı ve iş güvenliği sorunları da artmış buna bağlı olarak bu konularda gelişim sağlanırken, konu ile ilgili birçok kural, yönetmelikler ve kanun çıkarılmıştır. Dünyada ilk iş kanunları, işçilerin sağlığını ve güvenliğini tesis etmek amacıyla getirilmiş ve ilk önce çalışanların beden bütünlüğünü ve sağlığını koruma hukuku olarak düzenlenmiştir (İnciroğlu 2008).

Zamanla iş sağlığı ve iş güvenliğinin geliştirilmesine yönelik adımlar atılmış olsa da, halen bu konudaki mevcut olan eksiklikler iş kazası ve meslek hastalıkları ile karşılaşmayı önleyememektedir. Bu durum ; ulusal ve uluslararası kanun ve yönetmeliklerle güvence altına alınan çalışma hakkı üzerinde ciddi bir tehdit olmaya devam etmektedir (Kılış, 2014).

Dünyada karşılaşılan, iş kazalarının önlenmesi amacıyla yapılan çalışmalarda sendikaların katkılarının yanında 1919’da Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) Milletler Cemiyetine bağlı şekilde faaliyete geçmiştir. 1946’da Birleşmiş Milletler ile imzalanan antlaşma ile ILO, bir uzmanlık kuruluşu haline gelmiştir. Türkiye, ILO nun

anayasasındaki ilkeleri kabul etmesinin sonucunda 1934’de bir tasarı düzenlemiş ve bu tasarı 1936’da 3008 sayılı İş Kanunu olarak yasalaşmıştır. (Orhan ,2014).

2.2.1. Türkiye’de İSG’nin Tarihsel Gelişimi

2.2.1.1. Osmanlı Yılları

Konunun ülkemizdeki gelişimini, Osmanlı ve Cumhuriyet dönemi olarak iki dönemde inceleyebiliriz. Sanayileşmenin henüz başlamadığı ve fabrika gibi büyüklükteki işyerlerinin çok az olmasından dolayı bu çalışmalar gecikmiştir. Osmanlı döneminde konuyla alakalı önemli gelişmelerin olduğunu söyleyemeyiz. İşçilerin en fazla kömür madenlerinde çalışmasından dolayı yapılan ilk düzenlemeler bu alandadır. İlk düzenleme 1865 yılındaki Dilaver Paşa Nizamnamesi dir. Ereğli Kömür Havzasında uygulanmıştır. 100 madde içeren Nizamnamede günlük çalışma süresi 10 saat olarak belirlenmiş, işçilere çalışma vakitlerinin haricinde dinlenme zamanı verilmiş, çalışanlara yatacak yer sağlanmış, işçi maaşlarının öncelikli ödenmesi ve iş için hazır bekleyen işçiler çalışmasalar dahi ücret ödenmesi düzenlenmiştir. Aynı zamanda Nizamnamede, işçilerin önemsenmeyen hastalıklarının madenlerde bulundurulmuş doktor tarafından tedavi edilmesi, daha ağır hastalıkların varlığında da işçilerin evlerinde istirahat etmeleri düzenlenmiştir. Hastalık, iş sözleşmesinin sona erdirilmesinin sebebi sayılmıştır. Nizamnamede, iş kazalarından bahsedilmemiş ve bunlara karşı tedbir alınması üzerinde durulmamıştır. Dilaver Paşa Nizamnamesinde, denetim kabul edilmediğinden işçiler için olumlu sayılabilecek düzenlemeler gerektiği gibi uygulanamamıştır (Çetindağ , 2010).

1869 tarihindeki Maadin Nizamnamesi, iş güvenliğiyle alakalı kurallara daha çok değinmiş, Dilaver Paşa Nizamnamesi nin eksikleri giderilmiştir. Maadin Nizamnamesi ile maden ocaklarında zorla çalıştırma tamamen ortadan kaldırılmıştır. Aynı zamanda Nizamnamede, mühendislerle iş kazalarının önlenmesi amacıyla gereken tedbirleri alma ve ihtiyaç duyulan araç ve gereci yönetimden isteme hakkı verilmiş olup, iş kazalarının yönetime bildirilmesi, maden ocaklarında eczane ve doktor bulundurma zorunluluğu getirilmiş, kaza geçiren çalışanlara ve ailelerine işyeri sahibi tarafından tazminat ödenmesi, iş kazasında hatalı bulunan işverenlerin maddi olarak ceza verilmesi

gibi düzenlemeler yapılmıştır. Maadin Nizamnamesi ile İş Sağlığı ve Güvenliğinde günün şartlarına göre önemli düzenlemelere gidildiği görülmektedir. (Orhan ,2014).

2.2.1.2. Cumhuriyet Yılları

Türkiye’de ciddi manada sanayileşmenin Cumhuriyet yıllarında başlamış olması sebebiyle İş Sağlığı ve Güvenliği düzenlemeleri genel olarak bu yıllarda yapılmıştır. 10.09.1921 tarihli ve 151 sayılı Ereğli Havzai Fahmiyesi Maden Amelesinin Hukukuna Müteallik Kanun u ile maden ocaklarında 18 yaş altında olanların çalıştırılması yasaklanmıştır. Günlük mesai süresi 8 saatle sınırlandırılmış, fazla mesai halinde çift ücret ödenmesi ve çalışmanın iki tarafın isteğiyle yapılması gibi düzenlemeler getirilmiştir. Maden ocağı işleten işverenler, kaza geçiren veya hastalanan çalışanları tedavi ettirmek, maden ocağının çevresinde hekim, hastane ve eczane bulundurmak zorundadır. İş kazası nedeniyle ölümlerde, kazazedenin mirasçıları işverene tazminat davası açabilecek aynı zamanda kazaya sebebiyet veren işverenler için cezai yaptırımlar da uygulanacaktır. İş Sağlığı ve Güvenliği şartlarına uymayan işletmecilerinin ruhsat ve imtiyazları feshedilebilecektir (Gerek, 2008).

1926 tarihli ve 818 sayılı Borçlar Kanununda, işverenlerin çalışanları gözetme ve işverenlerin iş kazası ve meslek hastalığından doğan yasal sorumluluğuna dair düzenlemeler yer almaktaydı. 2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu 01.07.2012’de yürürlüğe girmiştir. Kanunda da, işverenin çalışanları gözetmesi ve işverenlerin yasal yükümlülüklerine dair hükümler yer almaktadır. 1930 tarihli ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununda, iş hayatında çocukların ve kadınların korunması, 50 ve üzeri sayıda işçi çalıştıran yerlerde doktor bulundurma zorunluluğu, belli büyüklükteki işyerlerinde hastane veya revir yapılması zorunluluğuna dair hükümler bulunmaktadır (Orhan , 2014).

1936 tarih ve 3008 sayılı İş Kanunu, ilk iş kanunu olması sebebiyle Türkiye çalışma yaşamı için bir eşik noktasıdır. Bu Kanunda, İş Sağlığı ve Güvenliği hakkında düzenlemeler yapılmıştır. Kanunun uygulanabilirliğini sağlamak için birçok tüzük çıkarılmıştır. 1945 tarih ve 4763 sayılı Kanun ile Çalışma Bakanlığı kurulmuş, 1946’da Çalışma Bakanlığı nın kuruluş ve görevlerine dair yasa çıkarılmıştır. 1945’de 4792 sayılı İşçi Sigortaları Kurumu ve akabinde 4772 sayılı İş Kazalarıyla meslek hastalıkları ve Analık Sigortaları Kanunu yürürlüğe girmiştir. Zamanla diğer sigorta kollarıyla

alakalı düzenlemelere gidilmiş, dağınık olarak bulunan sosyal sigorta uygulamasını bir çatıda toplayabilmek için 1964 tarihli ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu yayınlanmıştır. İş ilişkilerinin özelliklerine bağlı olarak farklı sosyal güvenlik kanunlarına bağlı olanları kapsayan 2006 tarih ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu 2008’de basamaklı olarak yürürlüğe girmiştir. 3008 sayılı İş Kanunu yerine 1967’de 931 sayılı İş Kanunu yürürlüğe girmiştir. 3008 sayılı Kanunun Anayasa Mahkemesi tarafından şeklen iptal edilmesi sonucu 1971 tarihli ve 1475 sayılı İş Kanunu yayınlanmıştır. AB (Avrupa Birliği) uyum süreci dolayısıyla 2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu yürürlüğe girmiştir (Orhan, 2014).

Türkiye de İş Sağlığı ve Güvenliği alanında daha sonra çeşitli kanun tasarıları gündeme gelmiş ve 2012 yılında 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu (RG, T.30.06.2012, S.28339) kabul edilmiştir. Kanunda bulunan maddeler, kademeli şekilde yürürlüğe girmektedir. İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu’nun yayınlanmasından 6 ay sonra 4857 sayılı İş Kanununun bazı maddeleri yürürlükten kalkmıştır. Kanunla ilgili geliştirme güncelleme ve düzenlemeler halen devam etmektedir (Orhan, 2014).

2.3. GÜVENLİK KÜLTÜRÜ

Çalışanların iş kazasıyla karşılaşma risklerinin düşürülmesi, örgütün bütün seviyelerinde uygulanması kaza ve hastalıkları engelleyici bağlılıkla alakalı politika, uygulama ve prosedürlerdir. Uluslararası Nükleer Güvenlik Danışma Grubu (INSAG) tarafından hazırlanan rapor, tarihteki en kötü nükleer santral kazasına katkıda bulunan faktörlerden biri olarak zayıf güvenlik kültürünü işaret etmiştir (The Keil Centre,1999). Sonraki yıllarda Londra'daki King Cross yeraltı yangını (1987) ve Kuzey Denizi petrol üretim platformunun Piper Alpha (1988) patlaması gibi diğer büyük trajik kazaların da araştırılması kültürel olarak tanımlanmıştır (EU-OSHA, 2011).

Güvenlik kültürü çalışanların güvensiz hareketlerden kaçındığı bir çalışma atmosferi yaratır (Muniz ve ark.,2007). Berends’in yaptığı tanıma göre; güvenlik kültürü organizasyondaki bireylerin meydana getirdiği grubun, güvenliğe yönelik olarak ortak zihinsel programlanmasıdır (Berends, 1996). Bir güvenlik kültürünün gelişmesi zaman alabilir ve hatta uzun bir süre değişmeden kalabilir. Güvenlik kültürü, güvenliğe verilen değeri ve insanların bir kurumda güvenlik için ne kadar kişisel sorumluluk aldıklarını kapsar. Güvenlik kültürü genellikle bir kurumun kişiliği olarak tanımlanır, çünkü ortak bir güvenlik değeridir.

Güvenlik kültürü en sade tanımlamasıyla güvenli davranışların alışkanlık ya da yaşam biçimi şeklinden de benimsenmesi demektir. Aslında burada tanımlanan pozitif güvenlik kültürü dür. Bir başka deyişle İSG bakımından kabul edilen ortak doğruların herkes tarafından içselleştirilmesi ve uygulanması, negatif güvenlik kültürü, çalışanların bulunan riskleri risk olarak görmediği ya da önem vermediği riskler karşısında kendine fazla güvenen bana bir şey olmaz cümleleriyle karşımıza çıkan bir anlayış ve kültüre karşılık gelir (Aktay, 2012).

Mühendislik kontrolleri, koruyucu donanımlar, daha güvenli makine ve üretim, yönetmeliklere uyum ve iş teftişleri gibi bilim ve teknolojiye gelişmeler sonucu sanayileşme ile ilişkili mesleki yaralanmaların ve hastalıkların görülme sıklığı büyük ölçüde azalmıştır. İş güvenliği ve sağlık yönetim sistemleri kazanımları iş kazaları ve hastalıkların insidansını azaltmış olsa dahi, güvenlik kültürünün zayıf olduğu işyerlerinde etkili değildir. Uluslararası Çalışma Örgütü, iş güvenliği ve sağlığı yönetimi için kilit unsurun, girişim içinde önleme kültürünü oluşturmak olduğunu belirtmiştir. Pozitif güvenlik kültürüne yönelik bu nedenle mesleki yaralanma ve hastalıklarda daha fazla azalma sağlayabilir (Yangho ve ark.,2016).

Bir işyerinde güvenlik kültürünün oluşmasının faydalarından biri topluluk etkisiyle, güvensiz davranışların kontrol altına alınabilmesidir. Daha geniş manada kişiler, işyerindeki iklimsel faktörlerden tahmin edilenden fazla etkilenmektedir. Sürüye uyma mantalitesi önemli bir etken olmaktadır. Temiz bir bölgede çöp atmaktan utanan bir insan, çöp dolu bir ortama çekinmeden çöp atabilir. Bu durum, güvenlik kültürü oluşmuş ve oluşmamış kuruluşlar için de geçerlidir (Esin, 2007).

2.3.1. Güvenlik İklimi

Güvenlik iklimi terimi ilk defa Dov Zohar (1980) tarafından kullanılmıştır. Zohara'a göre güvenlik iklimi, çalışanların iş ortamları hakkında ortak paydaları olan algıların bir özetidir. Zohar, güvenlik ikliminin belirli boyutlarını belirlemek amacıyla, yüksek ve düşük kaza oranları olan şirketler arasındaki farklılıkları incelemiştir. Araştırmasında başarılı güvenlik programlarına sahip fabrikalarda, üst düzey yöneticilerin güvenliğe büyük önem verdiklerini gözlemlemiştir. Bu kurumlarda güvenlik faaliyetlerine, toplantılara katılım oranlarına ve üretim planlamasında güvenliğe öncelik ve önem gösteriliyordu (Zohar, 1980). Bu şirketler ayrıca güvenlik görevlilerine daha fazla statü vermişlerdi, güvenlik eğitiminin önemini vurgulamış ve güvenlik müfettişleri de dahil

olmak üzere işçiler ve yöneticiler arasında açık ve sık iletişimi sağlamışlardır (Institute for Work & Health 2007). Bir başka tanıma göre güvenlik iklimi, organizasyon üyelerinin çalışma ortamı ve güvenlik politikaları ile ilgili ortak algılarıdır (Cabrera ve ark. ,1997).

Güvenlik ikliminin iki ana boyutu vardır. İlki yöneticilerin güvenliğe bağlılığı, ikincisi ise çalışanların güvenlikle alakalı işlemlere ve süreçlere katılımıdır (Dedobbeleer ve Beland,1991).

Güvenlik iklimi ve güvenlik kültürü birbiriyle karıştırılsa da birbiriyle ilgili ve kendine özgü olan kavramlardır. Güvenlik kültürü, bütünü kapsadığı için güvenlik iklimine göre daha kapsayıcı ve geniştir. Güvenlik iklimi bireylerin güvenlik algılarını ve güvenlik ile ilgili tutumlarını göstermektedir.. Ayrıca, bireylerin örgütün güvenlik yeterliliğini nasıl gördüğünün de göstergesidir. Buradan yola çıkarak güvenlik iklimi; güvenlik değerleri, inançları, prosedürleri ve normları hakkında paylaşılan algılar olarak tanımlanabilir (Aktay , 2012).

Görüldüğü üzere güvenlik iklimi ile ilgili birçok tanım bulunmaktadır. Güvenlik iklimi tanımları, çalışanların güvenlik algılarının üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bu nedenle, güvenlik ortamını, çalışanların belirli bir zamanda deneyimlediklerine dayanarak bir örgütün havası, iklimi ya da atmosferi olarak düşünebiliriz. Güvenlik ortamı, zamanın bir anında güvenliğin bir anlık görüntüsü olduğu için, her gün ya da haftalık olarak hızlı bir şekilde değişebilir. Örneğin, bir olay veya yeni bir güvenlik sürecinin uygulanması güvenlik ortamını artırabilir. Ayrıca, güvenlik ortamı güvenlik performansının iyi bir göstergesidir çünkü zaman içerisinde belirli bir noktada güvenlik konusundaki tutum ve algıyı yakalar (Manoukian ,2017).Güvenlik iklimi tam manasıyla kültüre karşılık gelmez fakat işyerinde kültür adına bilgi kaynağı olarak görülebilir (Aktay, 2012).

Bir şirketin güvenlik iklimi, çalışanlara acil durumdaki süpervizörlerinin ve üst düzey yöneticilerin güvenlik sorunlarını nasıl ele aldıklarını soran bir anketle belirlenebilir. Çalışmalar güvenlik ortamının güvenlik performansı ile ilgili olduğunu göstermiştir, bu nedenle bu anketlerin sonuçları iş kazalarını tahmin etmenin bir yolu da olabilir. Yapılan araştırma sonuçları, aynı zamanda, organizasyonların iklimi ölçmeleri ve bunu iyileştirmek için harekete geçmeleri durumunda, güvenli ortamda çalışmanın yaralanmaların önlenmesinde önemli bir etkiye sahip olabileceğini göstermektedir. (Institute for Work & Health ,2007).

Cooper ve Phillips, iş güvenliği ikliminin gelişmesinde dört basamak olduğunu belirtmişlerdir. Birinci basamakta, güvenlik ikliminin boyutlarının belirlenmesi ve ölçek belirlenmesi ile ilgili araştırmalar bulunur. İkinci basamak, güvenli davranışlar ve karşılaşılan kazalar arasındaki bağların incelendiği modellerin test edilmesi ve geliştirilmesi çalışmalarını kapsamaktadır. Üçüncü basamak ise güvenlik iklimi algılarıyla reel güvenlik performansı arasındaki bağın test edildiği çalışmaları içermektedir. Dördüncü basamak ise güvenlik iklimi ve örgütsel iklim arasındaki bağlantıların belirlenmesiyle ilgili çalışmaları içermektedir (Cooper ve Phillips 2004).

Güvenlik performansı ile ilgili değerlendirmeler, ilk zamanlar meydana gelen kazalar, sonrasında ödenen maddi cezalar gibi mevcut sistemin eksiklerinin ölçülmesi üzerine kurulmuşken daha sonraki araştırmalarda risklerin tespit edilmesi, güvenlik ikliminin ölçülmesi ve çalışanların güvenlik davranışlarının oranı gibi proaktif ölçüm yöntemleri kullanılmıştır (Soenderstrup ve ark., 2011). Bu şekilde güvenlik sisteminde bir eksiklik oluşmadan eksikliğe yol açabilen hususlar belirlenerek daha güvenli çalışma ortamları hedeflenmektedir (Strickoff, 2000).

2.4. İSG EĞİTİMİNİN AMAÇ VE ÖNEMİ

İş güvenliği eğitimi nin temel hedefi, çalışanların korunması ve işletmenin güvenliğidir. Çalışanların, iş kazası ve meslek hastalıkları gibi olumsuz sonuçlarla karşılaşmayarak, mental ve fiziki sağlıklarının korunması, konforlu ve güvenli bir ortamda çalışmaları için eğitilmeleri sağlanmalıdır. Gerçekte İSG eğitimi işyerlerinde işin yürütülmesi esnasında çeşitli sebeplerden kaynaklanan, çalışanların sağlık ve güvenliğine zarar verecek faktörlerden korunmaları amacıyla, hedefine çalışanları koyarak uygulanan sistemli farkındalık, Eğitim ve öğretim çalışmalarıdır.

ILO verilerine göre ülkemizde sigortalı bir çalışanın iş kazası nedeniyle hayatını kaybetme riski yaklaşık %0,5 dir. Avrupa'da bu oran %0,1'dir. ABD'de yapılan araştırmaların sonucunda, eğitim ve uygun ortamların oluşturulmasıyla, kazaların %97'sinin önlenilebileceği bildirilmektedir (ILO, 2002).

Ülkemizde çalışma öncesi ve çalışma sırasındaki iş güvenliği eğitimi eksikliğinin ana sebeplerinden biri, çalışanlar ve işverenlerin İSG eğitimlerinin önemini kavrayamamış olması ve bu çalışmaları gereksiz görerek yadırgamalarıdır (Tunalı, 2014).

“Aybek, ve ark.” nın çalışmasında Türkiye’de kas gücüyle çalışan işçilerin eğitim düzeyinin yetersiz olduğu vurgulanarak, kas gücüyle çalışan işçilerin büyük bir bölümünün meslek eğitiminin olmadığı ve bu durumun kamuda çalışanları da kapsadığı belirtilerek eğitimin önemine değinilmektedir.

İş kazalarının nedenleri arasında eğitimin yetersizliği önemli faktörlerden biridir. Teknik işlerdeki çalışanların iş kazalarının sebepleri ve korunmasına yönelik görüşlerinin incelenmesine dair yapılan bir araştırmada; işçilerin eğitim yetersizliğinin kazalara sebebiyet veren etkenler içinde en yüksek orana sahip etken olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmada kaza sebepleri incelendiğinde, çalışanların mesleki eğitimin ve alt yapısının yetersiz olduğu, işe başlama eğitimi ve hizmet içi eğitimlerin mevzuatta belirtildiği ölçüde uygulanmadığı, işverenlerin eğitimleri zaman kaybı ve ekstra masraf olarak gördüğü anlaşılmaktadır. (Aybek, ve ark.,2003).

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı müfettişlerinin yaptığı denetlemelere göre, İSG açısından en önemli risk ve eksik, %82.92 gibi bir yüzde ile işverenin ve işçilerin eğitimsizliğidir. Aynı çalışmada müfettişlerin genel kanısı, mevcut şartlar içinde iş güvenliği ile ilgili kaza ve meslek hastalıklarının minimum seviyeye çekilmesi amacıyla alınacak en önemli önlemin, periyodik olarak iş sağlığı ve iş güvenliği eğitimlerinin uygulanmasının büyük öneme sahip olduğudur (Tunalı, 2014).

İşverenin iş güvenliği eğitimlerini verme zorunluluğuna karşı, yönetmeliğin 5. maddesine göre çalışanların da bu eğitimlere katılma ve ilgili talimat ve uyarılara uyma zorunluluğu vardır. İşveren ve işçilerin eğitime verilen önem konusunda yeterli derecede bilinçli olmamaları, eğitimin verildiği uygulamalarda gösterdikleri özensizlik, İSG ile alakalı tüm yönetmeliklerde, tarafların eğitim yükümlülüğünün vurgulanmasına sebep olmuştur (Kılıkş ve Demir, 2012).

Ayrıca birçok araştırmada İş Sağlığı ve Güvenliği eğitimlerinin işyerlerinde İSG kültürü oluşmasında kilit role sahip olduğu belirtilmektedir (Arpat, 2015; Dursun, 2012; Demirbilek, 2005).Genç işçilerin yaralanma olasılığı, yaşlı işçilerden daha yüksektir ve bu büyük oranda deneyimsizliğe bağlıdır (Breslin ve Smith, 2005; Laberge ve Ledoux, 2011).

Breslin ve Smith (2006) tarafından gösterildiği gibi kısa süreli işten çıkarılma, işe bağlı yaralanmaların nedenleri arasında yaştan daha güçlü bir etkidir (Breslin ve Smith, 2006).

Benzer şekilde Sorock ve ark (2001) çalışanların sıra dışı bir görevi yerine getirirken iş kazalarının daha sık gerçekleştiğini göstermiştir. Öğrenme güçlüğü olan gençler, işyeri tehlikelerine daha fazla maruz kalmaktadır (Sorock ve ark. 2001). Epidemiyolojik modeller, gençlerin genellikle vasıfsız işlerde çalıştıklarını ve bunların yüksek mesleki yaralanma oranlarıyla güçlü bir şekilde ilişkili olduğunu göstermiştir (Breslin ve ark., 2007; Breslin ve Smith, 2010).

Genç işçiler için birincil yaralanmayı önleme önemlidir. Gençler arasında iş yaralanmalarının önlenmesi için önerilen eğitim ve farkındalık stratejileri, bilimsel literatürde yaygın olarak tanımlanmaktadır (Burke ve ark., 2004, Lavack ve ark., 2008). Gençleri hedef alan güvenlik eğitimi müfredatı, temel yaralanma nedenlerinin tutum veya davranış olduğu varsayımıyla geliştirilmelidir (Lavack ve ark., 2008; Power and Baqee, 2010). Genç işçiler (15–24 yaşları) işyerinde orantısız olarak yüksek oranda yaralanmalara maruz kalmaktadır ve çoğu düşük teknik beceri gerektiren işlerde geçici, geçici veya aralıklı olarak istihdam edilmektedir (Thamrin ve ark., 2010).

Genç işçi yaralanmasının yükünü azaltmaya yönelik bir yaklaşım, başlangıçta okulda ve daha sonra işyerinde güvenlik eğitiminin sağlanması ve etkinliği konusundaki iyileştirmelerdir. Okul temelli giriş güvenlik eğitiminin değeri, Kanada'daki bir araştırmaya göre, beş çalışandan sadece biri bir yıl önce yeni bir işverenle güvenlik eğitimi almıştır (Smith ve Mustard, 2007). Gerçekten de ortaokul ortamında iş güvenliği eğitimi vermenin önemi yaygın bir şekilde kabul görmüştür (Davis and Pollack, 1995).

2.5. Mesleki Eğitim Hakkında Genel Bilgiler

Mesleki eğitim kişiye çalışma hayatında belirli bir mesleğin gerektirdiği iş bilgisi, alışkanlıkları ve becerilerini kazandıran ve bireyin yeteneklerini farklı yolları ile geliştiren eğitim sürecidir.

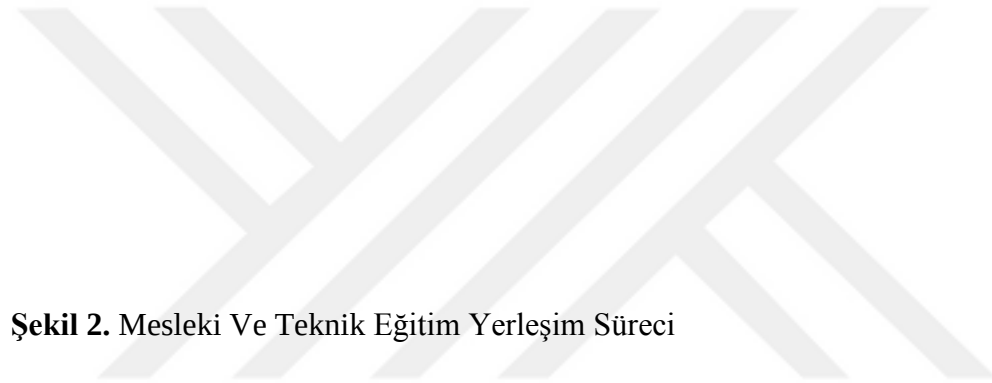
Cumhuriyet ile beraber mesleki ve teknik eğitim devletin öncelikli hedefleri arasında değerlendirilmiştir. Müteakiben 1927 'de Millî Eğitim Bakanlığının yetki ve hizmet alanı içine alınmış olup 1992 yılında yürürlüğe giren 3797 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri ilişkili yasa ile Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, Sağlık İşleri Dairesi Başkanlığı, Çıraklık, Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme ve Yaygınlaştırma Dairesi Başkanlığı, Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı, Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü kurulmuştur (T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, 2014). 2011'de yürürlüğe giren

652 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Millî Eğitim Bakanlığında mesleki ve teknik eğitimin yürütülmesinden sorumlu 6 birim, Mesleki ve teknik eğitim Genel Müdürlüğü (MTEGM) çatısı altına toplanmıştır (T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, 2014),3308 sayılı Mesleki eğitim Kanunu okullarda ve işyerlerinde uygulanacak mesleki öğretimle ilgili esasları düzenlemektedir. Bu kanuna göre Mesleki Ve Teknik Anadolu Liselerinde öğrencilerin 300 saat staj görmesi zorunludur. Staj okullarda yüz yüze ya da işletmelerde yapılabilir (T.C. Resmi Gazete, 1986).

2013-14 eğitim yılına kadar 22 alanda eğitim yapan lise bulunmaktaydı. Farklı okullar farklı programlar sunuyordu. Ancak 2014-15 Eğitim ve öğretim yılından itibaren bütün meslek liseleri Teknik ve Mesleki Anadolu Lisesi olma amacıyla dönüştürülmüştür (Alkan E., 2017). Meslekî ve Teknik Anadolu Liselerinde 54 alanda ve bu alanlar altındaki 199 dalda öğretim programı uygulanmaktadır (T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, 2018).

Şekil 1. Mesleki Ve Teknik Bölümler

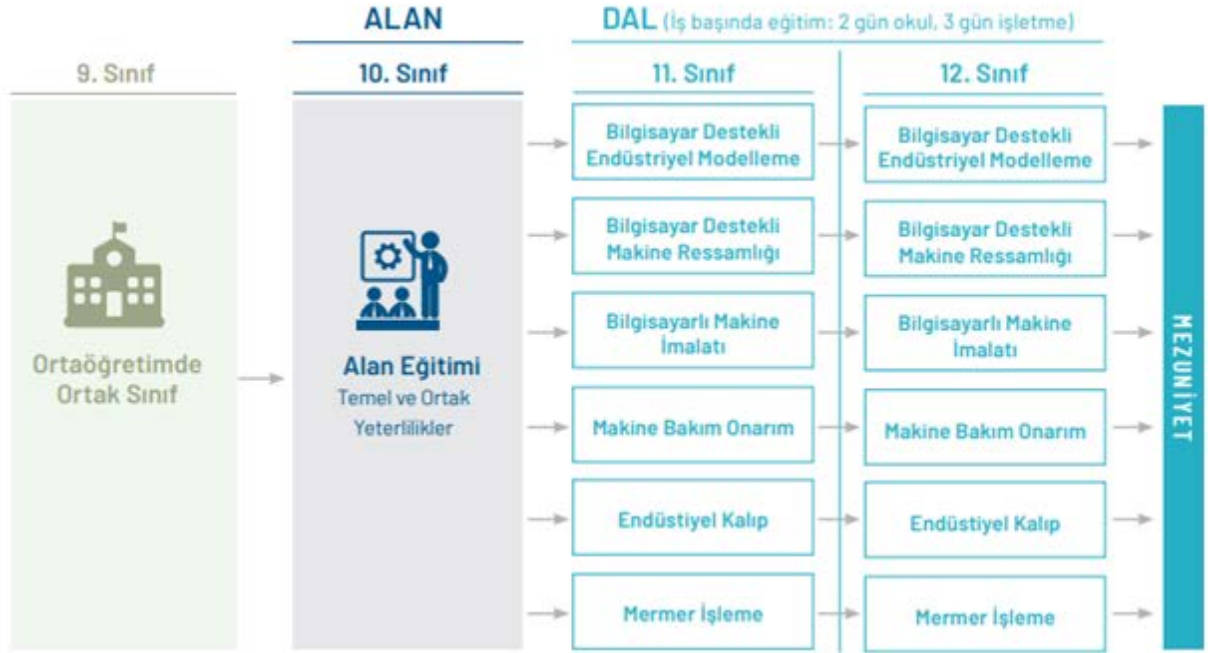
Şekil 2. Mesleki Ve Teknik Eğitim Yerleşim Süreci

Şekil 3. Mesleki Ve Teknik Eğitim Süreci

Mesleki ve teknik eğitimde dokuzuncu sınıf, Anadolu sağlık meslek liseleri dışındaki okul türlerinde ortaktır. 9. sınıfı bitiren öğrenciler alan tercihi yaparlar.

Şekil 4. Örnek Alan: Makine Teknolojisi Alanı Ve Dalları

Mesleki Teknik Anadolu Liseleri onuncu sınıf öğrencileri meslek alanlarında, 11. ve 12. sınıf öğrencileri ise eğitim gördükleri bölümün seçtikleri dalında öğrenimlerine devam ederler. Anadolu teknik programı talebelerinin bilgi, beceri, tutum ve davranışlarını geliştirmelerini, iş hayatına adaptasyonlarını, reel hizmet, üretim ve iş ortamında eğitilmelerini ve okulda bulunmayan araç-gereç ve tesisatı tanımaları amacıyla 40 iş günü işletmelerde staj uygulaması görürler. Anadolu teknik ve Anadolu meslek programlarında öğrenciler 10. sınıftan itibaren iş kazaları ve meslek hastalıklarına karşı sigortalanmıştır. Sektörün ihtiyacı olan nitelikli insan gücünü yetiştirmek ve işletmelerin mali yükünü azaltmak için işveren meslek lisesi öğrencilerine asgari ücretin en az %30'u kadar ücret ödemektedir (T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, 2018).

Meslek Liselerinde 12. sınıfta haftada 3 gün işyerlerinde mesleki eğitim verilir. Fakat çeşitli sebeplerle işletmelerde eğitime katılamayan talebelerin 10. sınıftan sonra 300 saat staj yapmaları zorunludur. İşletmelerde mesleki eğitim ve staj çalışmaları

okullarda yürütülen programın niteliğine göre farklılıklar gösterebilmektedir (Alkan, 2017).

2017-2018 eğitim-öğretim yılında ortaöğretimde toplam 5.689.427 öğrenci eğitim almıştır. Bu öğrencilerin 1.987.282'si meslekî ve teknik ortaöğretim kurumlarındadır. mesleki ve teknik eğitim kapsamında verilen örgün eğitim, Meslekî ve Teknik Anadolu Liseleri, Çok Programlı Anadolu Liseleri ve Meslekî Eğitim Merkezleri olmak üzere üç okul türünde gerçekleştirilmektedir. Yaygın eğitim kapsamında meslekî ve teknik ise Mesleki Açık Öğretim Liselerinde verilmektedir. Eğitim süreçleri okul türlerine göre çeşitlilik göstermektedir (T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, 2018).

Teknoloji ve Bilim alanındaki değişim ve gelişmeler, nitelikli insan gücüne olan ihtiyacı daha da artırmaktadır. Eğitilmiş insan gücünün oluşturulmasında mesleki ve teknik eğitim sistemine büyük sorumluluklar ve görevler düşmektedir. Türkiye’de üretim ve hizmet alanlarında gelişmelere uyumlu, teknik ve mesleki becerileri gelişmiş insanlara gereksinim gitgide artmaktadır. İş dünyasının ihtiyacı olan nitelikli insan gücünün bu işletmelerle iş birliği içerisinde eğitilmesi, mesleki ve teknik eğitim sistemi ile entegre biçimde geliştirilmesi ve yaygın hale getirilmesi gerekmektedir. mesleki ve teknik eğitim; istihdamın artırılması ile ülkemizin rekabet gücünün artırılmasında önemli bir yere sahiptir. Gelişen teknolojiye uyum sağlayabilmenin yolu mesleki ve teknik eğitime verilen önemden geçmektedir (Alkan, 2017).

3. GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırma tanımlayıcı tipte bir araştırmadır. Çalışmamızın yapıldığı T.C. Millî Eğitim Bakanlığı İstanbul Bahçelievler Şehit Erol Olçok Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi İlköğretim okullarının 8. sınıfından sonra Bakanlık tarafından yapılan merkezi sistem sınavı (TEOG) sonuçlarına göre öğrenci almaktadır. Öğrenim süresi dört yıldır. Yabancı Dili İngilizcedir. 2017-2018 Eğitim Öğretim Yılı itibariyle beş alan mevcuttur. Bunlar;

Elektrik Elektronik Teknolojileri Alanı

- Elektrik Tesisatları ve Pano Montörlüğü (Anadolu Meslek Programı)
- Güvenlik Sistemleri (Anadolu Meslek Programı)
- Endüstriyel Bakım ve Onarım (Anadolu Teknik Programı)

Raylı Sistemler Teknolojisi Alanı

- Raylı Sistemler Elektrik Elektronik (Anadolu Meslek Programı)

Endüstriyel Otomasyon Teknolojileri Alanı

- Mekatronik (Anadolu Meslek Programı)
- Mekatronik (Anadolu Teknik Programı)

Yenilenebilir Enerji Teknolojileri Alanı

- Güneş Enerji Sistemleri (Anadolu Meslek Programı)
- Güneş Enerji Sistemleri (Anadolu Teknik Programı)

Metal Teknolojileri Alanı

- Kaynakçılık (Anadolu Meslek Programı)

Araştırmamız evrenini ilk ve son sınıflarda okuyan toplam 454 kişiden oluşan öğrenciler oluşturmuştur. Bu evrenden %95 güven düzeyinde (Tip I hata 0,05, güç 0,80) %6 sapma ve %50 görülme sıklığında örneklem hacmi 248 olarak hesaplanmıştır. $\pm\%10$ kayıp yaşanabileceği göz önünde bulundurularak 286 öğrenciye anket uygulanmıştır.

Katılımcılara araştırmanın amacı ve süresi ile ilgili sözlü ve yazılı olarak bilgilendirildi. Katılımcıların sözlü onayları alınmasının ardından İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Etik kurulu tarafından belirlenen standartlara uygun olarak hazırlanmış bilgilendirilmiş gönüllü olur formu imzalatılmıştır. Anket öncelikle 15 öğrencide pilot olarak uygulanmıştır. Gerekli düzenlemelerden sonra, çalışma; ders

saatlerinde, çoktan seçmeli soru formu dağıtılarak gözlem altında uygulanmıştır. Öğrencilerin uygun olduğu belirli günlerde toplu olarak dağıtılıp toplanmıştır.

Çalışma, İstanbul Üniversitesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu 29/12/2017 tarih ve 1152 nolu karar izni ve İstanbul il Milli Eğitim Müdürlüğü'nün 03/11/2017 tarihli izni ile 01/01/2018-15/06/2018 tarih aralığında gerçekleştirilmiştir.

Veriler 43 adet çoktan seçmeli anket soruları aracılığı ile toplanmıştır. Anketimizin soruları öğrencilerin İş Sağlığı ve Güvenliği ile mesleki sağlık ve güvenlikle ilgili düşüncelerini, tutum davranış ve bilgi düzeylerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma, örnekleme yer alan öğrencilerin görüşleri ile araştırmada kullanılan ölçeklerde bulunan önermelerle sınırlıdır.

Araştırmada öğrencilerin ankette yer alan ifadelerle doğru ve samimi cevaplar verdikleri, önermelerin araştırmanın sonucuna uygun ve örneklemin evreni temsil ettiği varsayılmıştır.

Araştırma sorularını araştırmacı hazırlamış olup, araştırma sonucunda toplanan verilerin güvenilirlik analizleri Cronbach's Alpha SPSS test istatistiği ile ölçülmüştür. Elde edilen sonuçlara göre (0,68) verilerin güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın en büyük kısıtlılığı, okulda ders işleyişine engel olmamak için yalnızca izin alınan ders saatlerinde anketlerin uygulanabilmesiydi. Bu araştırmanın sonuçları kendi evrenine genelleme sınırlılığına sahiptir.

$$n = \frac{(N(Z_{\alpha} + Z_{\beta})^2 pq)}{(d^2(N-1) + (Z_{\alpha} + Z_{\beta})^2 pq)}$$

$$n = \frac{(456 * (1.96 + 0.842)^2 * 0.50 * 0.50)}{((0.06)^2 * (456 - 1) + (1.96 + 0.842)^2 * 0.50 * 0.50)} = 248.56$$

N: evrendeki birey sayısı

n: örnekleme alınacak birey sayısı

p: incelenen olayın görülüş sıklığı

q: 1-p

Z_{α} , Z_{β} : Alfa yanılma ve testin gücüne göre alınan sabit değerler

d: olayın görülüş sıklığına göre yapılmak istenen hata

Verilerin analizi, Statistical Package for Social Sciences (SPSS) for Windows 21.00 paket programı kullanılarak dijital ortamında gerçekleştirilmiştir. Araştırmada öncelikli olarak dağılım ve yüzde tabloları belirlenmiş ve sonrasında ki-kare testi, gruplandırılmış değişkenler arasındaki farkların önemlilik seviyesinin belirlenmesi amacıyla kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık düzeyi olarak $p<0,05$ değeri kabul edilmiştir.

4. BULGULAR

Anadolu Teknik Ve Meslek Lisesi öğrencilerinin çalışmaya katılım sıklığı %63 (286 kişi) idi. Okulda 50 öğretmen, 24 derslik, 9 atölye 914 öğrenci bulunmaktadır. Anket uygulanan 1. sınıflarda 296, 4. sınıflarda 158 öğrenci eğitim görmektedir.

Tablo 4.1. Öğrencilerin çalışmaya katılım sıklığı

Sınıflar	Toplam Mevcut	Katılım Sayısı	Katılım Sıklığı%
1.Sınıf	296	143	48
4.Sınıf	158	143	90
Total	454	286	63

Tablo 4.2. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımı

Cinsiyet	Frekans (n)	Yüzde (%)
Erkek	266	93.0
Kadın	20	7.0
Total	286	100.0

Öğrencilerin cinsiyete göre dağılımları %93 (266 Kişi) erkek, %7 (20 Kişi) kadın şeklindedir.

Tablo 4.3. Öğrencilerin sınıflarına göre dağılımı

Sınıf	Frekans(n)	Yüzde(%)
1.sınıf	143	50.0
4.sınıf	143	50.0
Total	286	100.0

Öğrencilerin “sınıflara” göre dağılımı %50 (143 Kişi) 1. Sınıf %50 (143 Kişi) 2. Sınıf şeklindedir.

Tablo 4.4. Öğrencilerin geçirdiğiniz iş kazası sayısı sorusuna yanıtları

Yanıtlar	Frekans(n)	Yüzde(%)
0	206	72.0
1	42	14.7
2	19	6.6
3	6	2.1
4	13	4.5
Total	286	100.0

Öğrenciler “kaç kez iş kazası geçirdiniz” sorusunu %72 (206 Kişi) 0 kez, %14.7 (42 Kişi) 1 kez, %6.6 (19 Kişi) 2 kez, %2.1 (6 Kişi) 3 kez, %4.5 (13 Kişi) 4 kez şeklinde cevaplamıştır.

Tablo 4.4. Öğrencilerin okulunuzda risk değerlendirmesi çalışmasına katıldınız mı ? sorusuna verdiği yanıtlar

Yanıtlar	Frekans(n)	Yüzde(%)
Evet	44	15.4
Hayır	236	82.5
Fikrim yok	6	2.1
Total	286	100.0

Öğrencilerin “okulunuzda risk değerlendirme çalışmalarına katıldınız mı “sorusuna cevapları %15.4 (44 Kişi) evet, %82.5 (236 Kişi) hayır, 2.1 (6 Kişi) bilmiyorum şeklindedir.

Tablo 4.5. Öğrencilerin “iş sağlığı hizmetlerinde devlet mevzuat yapmak ve denetlemekle görevlidir” önermesine yönelik bilgi ifadeleri

Yanıtlar	Frekans(n)	Yüzde(%)
Evet	129	45,1
Hayır	28	9,8
Fikrim yok	129	45,1
Total	286	100,0

Öğrencilerin “iş sağlığı hizmetlerinde devlet mevzuat yapmak ve denetlemekle görevlidir” önermesine %45,1 (129 Kişi) evet, %9,8 (28 Kişi) hayır, %45,1 (129 Kişi) Fikrim yok şeklinde cevap vermişlerdir.

Tablo 4.6. Öğrencilerin “iş kazası; işveren tarafından yürütülmekte olan iş nedeniyle veya görevi nedeniyle işyeri içinde ve dışında meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedenen ya da ruhen özre uğratan olaydır.” cümlesine göre bilgi durumları

Yanıtlar	Frekans(n)	Yüzde(%)
Evet	166	58.0
Hayır	27	9.4
Fikrim yok	93	32.6
Total	286	100.0

Öğrencilerin “İş kazası; işveren tarafından yürütülmekte olan iş nedeniyle veya görevi nedeniyle işyeri içinde ve dışında meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedenen ya da ruhen özre uğratan olaydır.” cümlesine göre görüşleri %58 (166 Kişi) Evet, %9.4 (27 Kişi) Hayır, %32.6 (93 Kişi) Fikrim yok şeklindedir.

Tablo 4.7. Öğrencilerin” sigortalının çalıştırıldığı işin niteliğine göre tekrarlanan bir sebeple veya işin yürütüm şartları yüzünden uğradığı geçici veya sürekli hastalık, sakatlık veya ruhi arıza hallerine meslek hastalığı denir.” İfadesini bilme durumlarına göre dağılımı

Yanıtlar	Frekans(n)	Yüzde(%)
Hayır	28	9.8
Fikrim yok	89	31.1
Total	286	100.0

Öğrencilerin “Sigortalının çalıştırıldığı işin niteliğine göre tekrarlanan bir sebeple veya işin yürütüm şartları yüzünden uğradığı geçici veya sürekli hastalık, sakatlık veya ruhi arıza hallerine meslek hastalığı denir.” İfadesine Göre Dağılımı %59.1 (169 Kişi) Evet, %9.8 (28 Kişi) Hayır, %31.1 (89 Kişi) Fikrim yok olarak dağılmıştır.

Tablo 4.8. Öğrencilerin “iş kazası yaşama konusunda endişe duyuyor musunuz” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı

Yanıtlar	Frekans(n)	Yüzde(%)
Evet	134	46.9
Hayır	121	42.3
Fikrim yok	31	10.8
Total	286	100.0

Öğrencilerin “İş kazası yaşama konusunda endişe duyuyor musunuz” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımları %46.9 (134 Kişi) Evet, %42.3 (121 Kişi) Hayır, %10.8 (31 Kişi) Fikrim yok şeklindedir.

Tablo 4.9. Öğrencilerin “çalışacağınız iş yerinde oluşabilecek meslek hastalığı durumunda sahip olduğunuz hakları biliyor musunuz?” sorusuna yönelik cevapları

Yanıtlar	Frekans(n)	Yüzde(%)
Evet	110	38,5
Hayır	99	34,6
Fikrim yok	77	26,9
Total	286	100,0

Öğrenciler, “Çalışacağınız iş yerinde oluşabilecek meslek hastalığı durumunda sahip olduğunuz hakları biliyor musunuz?” sorusuna %38.5 (110 Kişi) Evet, %34.6 (99 Kişi) Hayır, %26.9 (77 Kişi) Fikrim yok olarak cevaplamışlardır.

Tablo 4.10. Öğrencilerin “iş kazalarının %88’i tehlikeli durumlardan meydana gelmektedir” ifadesini bilme durumlarına göre cevaplarının dağılımı

Yanıtlar	Frekans(n)	Yüzde(%)
Evet	209	73.1
Hayır	27	9.4
Fikrim yok	50	17.5
Total	286	100.0

Öğrencilerin “İş kazalarının %88 i Tehlikeli durumlardan meydana gelmektedir” İfadesine Göre Dağılımları % 73.1 (209 Kişi) Evet, %9.4 (27 Kişi) Hayır, %17.5 (50 Kişi) Fikrim yok şeklindedir.

Tablo 4.11. Öğrencilerin “iş kazası ve meslek hastalıkları tehlikeli durum ve tehlikeli davranış bir araya gelmesiyle gerçekleşir.” önermesine verdiklerin yanıtların dağılımı

Yanıtlar	Frekans(n)	Yüzde(%)
Evet	220	76.9
Hayır	25	8.7
Fikrim yok	41	14.3
Total	286	100.0

Öğrencilerin “İş kazası ve meslek hastalıkları Tehlikeli durum ve tehlikeli davranış bir araya gelmesiyle gerçekleşir.” önermesine cevapları %76.9 (220 Kişi) Evet, %8.7 (25 Kişi) Hayır, %14.3 (41 Kişi) Fikrim yok şeklindedir.

Tablo 4.12. Öğrencilerin " hayatınızda hiç ramak kala (iş kazasının olmasına kila payı kalmış) bir olay yaşadınız mı? “sorusuna yönelik yanıtlarının dağılımı

Yanıtlar	Frekans(n)	Yüzde(%)
Evet	88	30.8
Hayır	168	58.7
Fikrim yok	30	10.5
Total	286	100.0

Öğrencilerin " Hayatınızda hiç ramak kala (iş kazasının olmasına kila payı kalmış) bir olay yaşadınız mı? “sorusuna göre cevapları %30.8 (88 Kişi) Evet, %58.7 (168 Kişi) Hayır, %10.5 (30 Kişi) Fikrim yok şeklindedir.

Tablo 4.13. Öğrencilerin “6331 sayılı “iş sağlığı ve güvenliği” kanununu biliyor musunuz “sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı

Yanıtlar	Frekans(n)	Yüzde(%)
Evet	70	24.5
Hayır	133	46.5
Fikrim yok	83	29.0
Total	286	100.0

Öğrencilerin “6331 sayılı “İş Sağlığı ve Güvenliği” kanunu nu biliyor musunuz “sorusuna göre dağılımları % 24.5 (70 Kişi) Evet, %46.5 (133 Kişi) Hayır, %29 (83 Kişi) Fikrim yok şeklindedir.

Tablo 4.14. Öğrencilerin “atölye dersi veren öğretim elemanlarının işçi sağlığı ve güvenliği konusunda yeterli bilgiye sahip olduğuna inanıyor musunuz?” ifadesine göre yanıtlarının dağılımı

Yanıtlar	Frekans(n)	Yüzde(%)
Evet	135	47.2
Hayır	83	29.0
Fikrim yok	68	23.8
Total	286	100.0

Öğrencilerin “Atölye dersi veren öğretim elemanlarının işçi sağlığı ve güvenliği konusunda yeterli bilgiye sahip olduğuna inanıyor musunuz?” ifadesine verdikleri yanıtlarının dağılımları % 47.2 (135 Kişi) Evet, %29 (83 Kişi) Hayır, %23.8 (68 Kişi) Fikrim yok şeklindedir.

Tablo 4.15. Öğrencilerin “acil kaçış ve ilk yardım için yeşil renkli tabelalar kullanılır” tümcesine verdikleri yanıtlar

Yanıtlar	Frekans(n)	Yüzde(%)
Evet	189	66.1
Hayır	31	10.8
Fikrim yok	66	23.1
Total	286	100.0

Öğrencilerin “Acil kaçış ve ilk yardım için yeşil renkli tabelalar kullanılır.” tümcesine göre dağılımları %66.1 (189 Kişi) Evet, %10.8 (31 Kişi), %23.1 (66 Kişi) Fikrim yok şeklindedir.

Tablo 4.16. Öğrencilerin “aşağıdakilerden hangisi biyolojik risk işaretidir?” sorusuna yanıtları

Yanıtlar	Frekans(n)	Yüzde(%)
Kuvvetli Manyetik Alan	16	5,6
Lazer Işını	50	17,5
Biyolojik Risk	220	76,9
Total	286	100,0

Öğrencilerin “Aşağıdakilerden hangisi biyolojik risk işaretidir?” sorusuna yönelik yanıtları %2.8 (8 Kişi) Kuvvetli Manyetik Alan, %15 (43 Kişi) Lazer Işını, %76.9 (220 Kişi) Biyolojik Risk şeklindedir.

Tablo 4.17. Öğrencilerin “her iş yeri, aldığı işçiye işe başlatmadan önce işçi sağlığı ve güvenliği eğitimi vermelidir.” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı

Yanıtlar	Frekans(n)	Yüzde(%)
Hiç Katılmıyorum	14	4,9
Katılmıyorum	8	2,8
Kararsızım	35	12,2
Katılıyorum	84	29,4
Tamamen Katılıyorum	145	50,7
Total	286	100,0

Öğrencilerin “Her iş yeri, aldığı işçiye işe başlatmadan önce işçi sağlığı ve güvenliği eğitimi vermelidir.” İfadesine Göre Dağılımları % 4.9 (14 Kişi) Hiç Katılmıyorum, %2.8 (8 Kişi) Katılmıyorum, %12.2 (35 Kişi) Kararsızım, %29.4 (84 Kişi) Katılıyorum, %50.7 (145 Kişi) Tamamen Katılıyorum şeklindedir.

Tablo 4.18. Öğrencilerin” iş kazalarının nedenleri tecrübesizliktir” önermesine göre görüşleri

Yanıtlar	Frekans(n)	Yüzde(%)
Hiç Katılmıyorum	29	10,1
Katılmıyorum	55	19,2
Kararsızım	63	22,0
Katılıyorum	89	31,1
Tamamen Katılıyorum	50	17,5
Total	286	100,0

Öğrencilerin” İş kazalarının nedenleri tecrübesizliktir” önermesine Göre dağılımı % 10.1 (29 Kişi) Hiç Katılmıyorum, %19.2 (55 Kişi) Katılmıyorum, %22 (63 Kişi) Kararsızım, %31.1 (89 Kişi) Katılıyorum, %17.5 (50 Kişi) Tamamen Katılıyorum şeklindedir.

Tablo 4.19. Öğrencilerin” iş kazalarının nedenleri dikkatsizliktir.” önermesine cevapları

Yanıtlar	Frekans(n)	Yüzde(%)
Hiç Katılmıyorum	6	2,1
Katılmıyorum	22	7,7
Kararsızım	51	17,8
Katılıyorum	129	45,1
Tamamen Katılıyorum	78	27,3
Total	286	100,0

Öğrencilerin” İş kazalarının nedenleri dikkatsizliktir.” önermesine % 2.1 (6 Kişi) Hiç Katılmıyorum, %7.7 (22 Kişi) Katılmıyorum, %17.8 (51 Kişi) Kararsızım, %45.1 (129 Kişi) Katılıyorum, %27.3 (78 Kişi) Tamamen Katılıyorum şeklinde cevaplamıştır.

Tablo 4.20. Öğrencilerin” iş kazalarının nedenleri yoğun iş temposudur.” ifadesine göre görüşleri

Yanıtlar	Frekans(n)	Yüzde(%)
Hiç Katılmıyorum	23	8,0
Katılmıyorum	34	11,9
Kararsızım	89	31,1
Katılıyorum	90	31,5
Tamamen Katılıyorum	50	17,5
Total	286	100,0

Öğrencilerin” İş kazalarının nedenleri yoğun iş temposudur.” İfadesine göre görüşleri % 8 (23 Kişi) Hiç Katılmıyorum, %11.9 (34 Kişi) Katılmıyorum, %31.1 (89 Kişi) Kararsızım, %31.5 (90 Kişi) Katılıyorum, %17.5 (50 Kişi) Tamamen Katılıyorum şeklindedir.

Tablo 4.21. Öğrencilerin” iş kazalarının nedenleri uzun çalışma saatleridir.” önermesine göre görüşleri

Yanıtlar	Frekans(n)	Yüzde(%)
Hiç Katılmıyorum	24	8,4
Katılmıyorum	36	12,6
Kararsızım	85	29,7
Katılıyorum	80	28,0
Tamamen Katılıyorum	61	21,3
Total	286	100,0

Öğrencilerin” İş kazalarının nedenleri uzun çalışma saatleridir.” önermesine cevaben % 8.4(24 Kişi) Hiç Katılmıyorum, %12.6 (36 Kişi) Katılmıyorum, %29.7 (85 Kişi) Kararsızım, %28 (80 Kişi) Katılıyorum, %21.3 (61 Kişi) Tamamen Katılıyorum cevabını vermiştir.

Tablo 4.22. Öğrencilerin” iş kazalarının nedenleri kişisel koruyucu (eldiven, maske, önlük vb.) kullanmamadır.” ifadesine göre görüşlerinin dağılımı

Yanıtlar	Frekans(n)	Yüzde(%)
Hiç Katılmıyorum	20	7,0
Katılmıyorum	20	7,0
Kararsızım	48	16,8
Katılıyorum	89	31,1
Tamamen Katılıyorum	109	38,1
Total	286	100,0

Öğrencilerin” İş kazalarının nedenleri kişisel koruyucu (eldiven, maske, önlük vb.) kullanmamadır” İfadesine Göre Dağılımı % 7 (20 Kişi) Hiç Katılmıyorum, %7 (20 Kişi) Katılmıyorum, %16.8 (48 Kişi) Kararsızım, %31.1 (89 Kişi) Katılıyorum, %38.1 (109 Kişi) Tamamen Katılıyorum şeklindedir.

Tablo 4.23. Öğrencilerin” herhangi bir işlem sırasında eldiven, maske, gömlek vb. koruyucuları kullanıyorum” ifadesine yönelik görüşleri

Yanıtlar	Frekans(n)	Yüzde(%)
Hiç Katılmıyorum	27	9,4
Katılmıyorum	29	10,1
Kararsızım	58	20,3
Katılıyorum	86	30,1
Tamamen Katılıyorum	86	30,1
Total	286	100,0

Öğrencilerin” Herhangi bir işlem sırasında eldiven, maske, gömlek vb. koruyucuları kullanıyorum.” ifadesine yönelik cevapları % 9.4 (20 Kişi) Hiç Katılmıyorum, %10.1 (29 Kişi) Katılmıyorum, %20.3 (58 Kişi) Kararsızım, %30.1 (86 Kişi) Katılıyorum, %30.1 (86 Kişi) Tamamen Katılıyorum şeklindedir.

Tablo 4.24. Öğrencilerin” iş kazaları ve meslek hastalıklarının büyük bir çoğunluğu önlenabilir önermesine göre görüşlerinin dağılımı

Yanıtlar	Frekans(n)	Yüzde(%)
Hiç Katılmıyorum	8	2,8
Katılmıyorum	20	7,0
Kararsızım	72	25,2
Katılıyorum	86	30,1
Tamamen Katılıyorum	100	35,0
Total	286	100,0

Öğrencilerin” İş kazaları ve meslek hastalıklarının büyük bir çoğunluğu önlenabilir” önermesine göre dağılımı % 2.8 (8 Kişi) Hiç Katılmıyorum, %7 (20 Kişi) Katılmıyorum, %25.2 (72 Kişi) Kararsızım, %30.1 (86 Kişi) Katılıyorum, %35 (100 Kişi) Tamamen Katılıyorum şeklindedir.

Tablo 4.25. Öğrencilerin” iş kazalarını ve meslek hastalıklarını önlemek işverenin sorumluluğundadır” ifadesine göre görüşlerinin dağılımı

Yanıtlar	Frekans(n)	Yüzde(%)
Hiç Katılmıyorum	13	4,5
Katılmıyorum	26	9,1
Kararsızım	57	19,9
Katılıyorum	101	35,3
Tamamen Katılıyorum	89	31,1
Total	286	100,0

Öğrencilerin” İş kazalarını ve meslek hastalıklarını önlemek işverenin sorumluluğundadır.” İfadesine Göre Dağılımı % 4.5 (13 Kişi) Hiç Katılmıyorum, %9.1 (26 Kişi) Katılmıyorum, %19.9 (57 Kişi) Kararsızım, %35.3 (101 Kişi) Katılıyorum, %31.1 (89 Kişi) Tamamen Katılıyorum şeklindedir.

Tablo 4.26. Öğrencilerin” iş kazalarını ve meslek hastalıklarını önlemek çalışanların sorumluluğundadır.” önermesine yönelik yanıtlarının dağılımı

Yanıtlar	Frekans(n)	Yüzde(%)
Hiç Katılmıyorum	52	18,2
Katılmıyorum	49	17,1
Kararsızım	88	30,8
Katılıyorum	65	22,7
Tamamen Katılıyorum	32	11,2
Total	286	100,0

Öğrencilerin” İş kazalarını ve meslek hastalıklarını önlemek çalışanların sorumluluğundadır.” Önermesine yönelik görüşlerinin dağılımı % 18.2 (52 Kişi) Hiç Katılmıyorum, %17.1 (49 Kişi) Katılmıyorum, %30.8 (88 Kişi) Kararsızım, %22.7 (65 Kişi) Katılıyorum, %11.2 (32 Kişi) Tamamen Katılıyorum şeklindedir.

Tablo 4.27. Öğrencilerin” iş kazalarını ve meslek hastalıklarını önlemek devletin sorumluluğundadır.” İfadesi hakkındaki görüşlerinin dağılımı

Yanıtlar	Frekans(n)	Yüzde(%)
Hiç Katılmıyorum	35	12,2
Katılmıyorum	45	15,7
Kararsızım	84	29,4
Katılıyorum	64	22,4
Tamamen Katılıyorum	58	20,3
Total	286	100,0

Öğrencilerin” İş kazalarını ve meslek hastalıklarını önlemek devletin sorumluluğundadır.” İfadesi hakkındaki yanıtlarının dağılımı % 12.2 (35 Kişi) Hiç Katılmıyorum, %15.7 (45 Kişi) Katılmıyorum, %29.4 (84 Kişi) Kararsızım, %22.4 (64 Kişi) Katılıyorum, %20.3 (58 Kişi) Tamamen Katılıyorum şeklindedir.

Tablo 4.28. Öğrencilerin “tehlikeli bir olayla karşılaşacak olsam önceliğim işimdir” ifadesi hakkındaki görüşlerinin dağılımı

Yanıtlar	Frekans(n)	Yüzde(%)
Hiç Katılmıyorum	122	42,7
Katılmıyorum	60	21,0
Kararsızım	53	18,5
Katılıyorum	31	10,8
Tamamen Katılıyorum	20	7,0
Total	286	100,0

Öğrencilerin “Tehlikeli bir olayla karşılaşmış olsam önceliğim işimdir” tümcesine göre dağılımı % 42.7 (122 Kişi) Hiç Katılmıyorum, %21 (60 Kişi) Katılmıyorum, %18.5 (53 Kişi) Kararsızım, %10.8 (31 Kişi) Katılıyorum, %7 (20 Kişi) Tamamen Katılıyorum şeklindedir.

Tablo 4.29. Öğrencilerin “tehlikeli bir olayla karşılaşma olasılığımıza karşı önceliğim kendi sağlığımdır.” ifadesine göre görüşlerinin dağılımı

Yanıtlar	Frekans(n)	Yüzde(%)
Hiç Katılmıyorum	16	5,6
Katılmıyorum	17	5,9
Kararsızım	45	15,7
Katılıyorum	63	22,0
Tamamen Katılıyorum	145	50,7
Total	286	100,0

Öğrencilerin “Tehlikeli bir olayla karşılaşma olasılığımıza karşı önceliğim kendi sağlığımdır.” ifadesine göre dağılımı % 5.6 (16 Kişi) Hiç Katılmıyorum, %5.9 (17 Kişi) Katılmıyorum, %15.7 (45 Kişi) Kararsızım, %22 (63 Kişi) Katılıyorum, %50.7 (145 Kişi) Tamamen Katılıyorum şeklindedir.

Tablo 4.30. Öğrencilerin “tehlikeli bir olayla karşılaşma olasılığımız karşı kurumumuzda her türlü önlem alınmıştır” ifadesine yönelik cevapları

Yanıtlar	Frekans(n)	Yüzde(%)
Hiç Katılmıyorum	27	9,4
Katılmıyorum	37	12,9
Kararsızım	115	40,2
Katılıyorum	61	21,3
Tamamen Katılıyorum	46	16,1
Total	286	100,0

Öğrencilerin “Tehlikeli bir olayla karşılaşma olasılığımız karşı kurumumuzda her türlü önlem alınmıştır. İfadesine Göre Dağılımı % 9.4 (27 Kişi) Hiç Katılmıyorum, %12.9 (37 Kişi) Katılmıyorum, %40.2 (115 Kişi) Kararsızım, %21.3 (61 Kişi) Katılıyorum, %16.1 (46 Kişi) Tamamen Katılıyorum şeklindedir.

Tablo 4.31. Öğrencilerin “kişisel koruyucu donanım (KKD) kullanmanın gerekliliğine inanıyorum ama acil işlerde KKD kullanmadığım oluyor.” ifadesine göre dağılımı

	Frekans	Yüzde
Hiç Katılmıyorum	33	11,5
Katılmıyorum	27	9,4
Kararsızım	131	45,8
Katılıyorum	60	21,0
Tamamen Katılıyorum	35	12,2
Total	286	100,0

Öğrencilerin “Kişisel Koruyucu Donanım (KKD) kullanmanın gerekliliğine inanıyorum ama acil işlerde KKD kullanmadığım oluyor.” İfadesine Göre Dağılımı %11.5 (33 Kişi) Hiç Katılmıyorum, %9.4 (27 Kişi) Katılmıyorum, %45.8 (131 Kişi) Kararsızım, %21 (60 Kişi) Katılıyorum, %12.2 (35 Kişi) Tamamen Katılıyorum şeklindedir.

Tablo 4.32. Öğrencilerin “işyerinde kullandığım iş ekipmanlarının güvenlik konusunda yetersiz olduğunu düşünüyorum.” önermesine cevapları

Yanıtlar	Frekans(n)	Yüzde(%)
Hiç Katılmıyorum	38	13,3
Katılmıyorum	40	14,0
Kararsızım	107	37,4
Katılıyorum	59	20,6
Tamamen Katılıyorum	42	14,7
Total	286	100,0

Öğrencilerin “İşyerinde kullandığım iş ekipmanlarının güvenlik konusunda yetersiz olduğunu düşünüyorum.” Önermesine cevapları %13.3 (38 Kişi) Hiç Katılmıyorum, %14 (40 Kişi) Katılmıyorum, %37.4 (107 Kişi) Kararsızım, %20.6 (59 Kişi) Katılıyorum, %14.7 (42 Kişi) Tamamen Katılıyorum şeklindedir.

Tablo 4.33. Öğrencilerin “iş beklenen süreden daha az zaman harcayarak bitirmek benim için övünç kaynağıdır” cümlesine göre dağılımı

Yanıtlar	Frekans(n)	Yüzde(%)
Hiç Katılmıyorum	26	9,1
Katılmıyorum	43	15,0
Kararsızım	78	27,3
Katılıyorum	65	22,7
Tamamen Katılıyorum	74	25,9
Total	286	100,0

Öğrencilerin “İş beklenen süreden daha az zaman harcayarak bitirmek benim için övünç kaynağıdır.” cümlesine göre dağılımı %9.1 (26 Kişi) Hiç Katılmıyorum, %15 (43 Kişi) Katılmıyorum, %27.3 (78 Kişi) Kararsızım, %22.7 (65 Kişi) Katılıyorum, %25.9 (74 Kişi) Tamamen Katılıyorum şeklindedir.

Tablo 4.34. Öğrencilerin “işyerindeki makine ve teçhizatlarda herhangi bir arıza meydana geldiğinde kendim düzeltmeye çalışırım” ifadesine göre dağılımı

Yanıtlar	Frekans(n)	Yüzde(%)
Hiç Katılmıyorum	51	17,8
Katılmıyorum	40	14,0
Kararsızım	85	29,7
Katılıyorum	66	23,1
Tamamen Katılıyorum	44	15,4
Total	286	100,0

Öğrencilerin “İşyerindeki makine ve teçhizatlar da herhangi bir arıza meydana geldiğinde kendim düzeltmeye çalışırım” ifadesine göre dağılımı %17.8 (51 Kişi) Hiç Katılmıyorum, %14 (40 Kişi) Katılmıyorum, %29.7 (85 Kişi) Kararsızım, %23.1 (66 Kişi) Katılıyorum, %15.4 (44 Kişi) Tamamen Katılıyorum şeklindedir.

Tablo 4.35. Öğrencilerin “arkadaşlarımla birbirimizin güvenliğine özen göstermiyoruz” ifadesine yönelik cevapları

	Frekans	Yüzde
Hiç Katılmıyorum	83	29,0
Katılmıyorum	46	16,1
Kararsızım	62	21,7
Katılıyorum	45	15,7
Tamamen Katılıyorum	50	17,5
Total	286	100,0

Öğrencilerin “Arkadaşlarımla birbirimizin güvenliğine özen göstermiyoruz” İfadesine yönelik cevapları %29 (46 Kişi) Hiç Katılmıyorum, %16.1 (46 Kişi) Katılmıyorum, %21.7 (62 Kişi) Kararsızım, %15.7 (45 Kişi) Katılıyorum, %17.5 (50 Kişi) Tamamen Katılıyorum şeklindedir.

Tablo 4.36. Öğrencilerin “tehlikeli davranışları kaza oluşmadığı sürece önemsemiyoruz.” ifadesine göre dağılımı

Yanıtlar	Frekans(n)	Yüzde(%)
Hiç Katılmıyorum	69	24,1
Katılmıyorum	40	14,0
Kararsızım	79	27,6
Katılıyorum	52	18,2
Tamamen Katılıyorum	46	16,1
Total	286	100,0

Öğrencilerin “Tehlikeli davranışları kaza oluşmadığı sürece önemsemiyoruz.” İfadesine Göre Dağılımı %24.1 (69 Kişi) Hiç Katılmıyorum, %14 (40 Kişi) Katılmıyorum, %27.6 (79 Kişi) Kararsızım, %18.2 (52 Kişi) Katılıyorum, %16.1 (46 Kişi) Tamamen Katılıyorum şeklindedir.

Tablo 4.37. Öğrencilerin işi zamanında tamamlayabilmek için güvenlik kurallarını dikkate almıyoruz” önermesi hakkındaki görüşlerinin dağılımı

Yanıtlar	Frekans(n)	Yüzde(%)
Hiç Katılmıyorum	81	28,3
Katılmıyorum	51	17,8
Kararsızım	62	21,7
Katılıyorum	48	16,8
Tamamen Katılıyorum	44	15,4
Total	286	100,0

Öğrencilerin “İşi zamanında tamamlayabilmek için güvenlik kurallarını dikkate almıyoruz “önermesine göre dağılımı %28.3 (81 Kişi) Hiç Katılmıyorum, %17.8 (51 Kişi) Katılmıyorum, %21.7 (62 Kişi) Kararsızım, %16.8 (48 Kişi) Katılıyorum, %15.4 (44 Kişi) Tamamen Katılıyorum şeklindedir.

Tablo 4.38. Öğrencilerin “iş programı yoğun olsa bile risk almayı asla kabul etmiyorum” ifadesine cevapları

Yanıtlar	Frekans(n)	Yüzde(%)
Hiç Katılmıyorum	24	8,4
Katılmıyorum	24	8,4
Kararsızım	66	23,1
Katılıyorum	75	26,2
Tamamen Katılıyorum	97	33,9
Total	286	100,0

Öğrencilerin “İş programı yoğun olsa bile risk almayı asla kabul etmiyorum”. ifadesine cevapları %8.4 (24 Kişi) Hiç Katılmıyorum, %8.4 (24 Kişi) Katılmıyorum, %23.1 (66 Kişi) Kararsızım, %26.2 (75 Kişi) Katılıyorum, %33.9 (97 Kişi) Tamamen Katılıyorum şeklindedir.

Tablo 4.39. Öğrencilerin “çalışanlar olarak, riskleri kaçınılmaz olarak kabul ediyoruz.” önermesine cevapları

Yanıtlar	Frekans(n)	Yüzde(%)
Hiç Katılmıyorum	53	18,5
Katılmıyorum	37	12,9
Kararsızım	103	36,0
Katılıyorum	57	19,9
Tamamen Katılıyorum	36	12,6
Total	286	100,0

Öğrencilerin “Çalışanlar olarak, riskleri kaçınılmaz olarak kabul ediyoruz.” önermesine cevapları %18.5 (53 Kişi) Hiç Katılmıyorum, %12.9 (37 Kişi) Katılmıyorum, %36 (103 Kişi) Kararsızım, %19.9 (57 Kişi) Katılıyorum, %12.6 (36 Kişi) Tamamen Katılıyorum şeklindedir.

Tablo 4.40. Öğrencilerin “iş güvenliği konusunda periyodik yapılan değerlendirmelerin bize ciddi tehlikeleri ortaya çıkarmada yardımcı olduğunu düşünüyorum.” sorusuna göre dağılımı

Yanıtlar	Frekans(n)	Yüzde(%)
Hiç Katılmıyorum	34	11,9
Katılmıyorum	24	8,4
Kararsızım	128	44,8
Katılıyorum	59	20,6
Tamamen Katılıyorum	41	14,3
Total	286	100,0

Öğrencilerin “İş güvenliği konusunda periyodik yapılan değerlendirmelerin bize ciddi tehlikeleri ortaya çıkarmada yardımcı olduğunu düşünüyorum.” sorusuna göre dağılımı %11.9 (34 Kişi) Hiç Katılmıyorum, %8.4 (24 Kişi) Katılmıyorum, %44.8 (128 Kişi) Kararsızım, %20.6 (59 Kişi) Katılıyorum, %14.3 (41 Kişi) Tamamen Katılıyorum şeklindedir.

Tablo 4.41. Öğrencilerin “iş güvenliği eğitiminin anlamsız olduğunu düşünüyorum” sorusuna göre görüşleri

Yanıtlar	Frekans(n)	Yüzde(%)
Hiç Katılmıyorum	132	46,2
Katılmıyorum	44	15,4
Kararsızım	54	18,9
Katılıyorum	31	10,8
Tamamen Katılıyorum	25	8,7
Total	286	100,0

Öğrencilerin “İş güvenliği eğitiminin anlamsız olduğunu düşünüyorum.” sorusuna göre dağılımları %46.2 (132 Kişi) Hiç Katılmıyorum, %15.4 (44 Kişi) Katılmıyorum, %18.9 (54 Kişi) Kararsızım, %10.8 (31 Kişi) Katılıyorum, %8.7 (25 Kişi) Tamamen Katılıyorum şeklindedir.

Tablo 4.42. Öğrencilerin iş güvenliği için ön planlama yapmanın anlamsız olduğunu düşünüyorum.” ifadesine yönelik görüşleri

Yanıtlar	Frekans(n)	Yüzde(%)
Hiç Katılmıyorum	127	44,4
Katılmıyorum	43	15,0
Kararsızım	48	16,8
Katılıyorum	35	12,2
Tamamen Katılıyorum	33	11,5
Total	286	100,0

Öğrencilerin İş güvenliği için ön planlama yapmanın anlamsız olduğunu düşünüyorum.” ifadesine yönelik görüşleri %44.4 (127 Kişi) Hiç Katılmıyorum, %15 (43 Kişi) Katılmıyorum, %16.8 (48 Kişi) Kararsızım, %12.2 (35 Kişi) Katılıyorum, %11.5 (33 Kişi) Tamamen Katılıyorum şeklindedir.

Tablo 4.43 1 ve 4.sınıfların cinsiyete göre dağılımı

Sınıf		Cinsiyet		Toplam	Anlamlılık	
		Erkek	Kadın		Ki Kare	p
1.sınıf	n	127	16	143	7.741	0.005
	%	88.8%	11.2%	100.0%		
4.sınıf	n	139	4	143		
	%	97.2%	2.8%	100.0%		
Total	n	266	20	286		
	%	93.0%	7.0%	100.0%		

Tablo 4.44 “Okulunuzda risk değerlendirme çalışmalarına katıldınız mı?” ifadesine yönelik görüşlerin sınıflara göre dağılımı

Sınıf		Yanıtlar			Toplam	Anlamlılık	
		Evet	Hayır	Fikrim Yok		Ki kare	p
1.sınıf	n	19	120	4	143	1.553	0.460
	%	13.3%	83.9%	2.8%	100.0%		
4.sınıf	n	25	116	2	143		
	%	17.5%	81.1%	1.4%	100.0%		
Total	n	44	236	6	286		
	%	15.4%	82.5%	2.1%	100.0%		

Öğrenciler sınıflarına göre değerlendirildiğinde yanıtlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir anlamlı bir fark saptanamamıştır ($p=0.46$).

Tablo 4.45 “ İş sağlığı hizmetlerinde devlet mevzuat yapmak ve denetlemekle görevlidir” ifadesine yönelik görüşlerin sınıflara göre dağılımı

Sınıf		Yanıtlar			Toplam	Anlamlılık	
		Evet	Hayır	Fikrim Yok		Ki kare	p
1.sınıf	n	57	20	65	142	6.678	0.035
	%	40.1%	14.1%	45.8%	100.0%		
4.sınıf	n	71	8	64	143		
	%	49.7%	5.6%	44.8%	100.0%		
Total	n	128	28	129	285		
	%	44.9%	9.8%	45.3%	100.0%		

Öğrenciler sınıfına göre değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmış olup ($p=0,035$) bu farkın 1. Sınıfların daha yüksek oranda hayır cevabını vermesinden kaynaklandığı gözlenmiştir.

Tablo 4.46 “İş Kazası; işveren tarafından yürütülmekte olan iş nedeniyle veya görevi nedeniyle işyeri içinde ve dışında meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedenen ya da ruhen özüre uğratan olaydır.” ifadesine yönelik görüşlerin sınıflara göre dağılımı

Sınıf		Yanıtlar			Toplam	Anlamlılık	
		Evet	Hayır	Bilmiyorum		Ki kare	p
1.sınıf	n	72	18	53	143	7.733	0.021
	%	50.3%	12.6%	37.1%	100.0%		
4.sınıf	n	94	9	40	143		
	%	65.7%	6.3%	28.0%	100.0%		
Total	n	166	27	93	286		
	%	58.0%	9.4%	32.5%	100.0%		

Öğrenciler sınıflarına göre değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmış olup ($p=0,021$) bu farkın 4. Sınıfların daha yüksek oranda evet cevabını vermesinden kaynaklandığı gözlenmiştir.

Tablo 4.47 “ Sigortalının çalıştırıldığı işin niteliğine göre tekrarlanan bir sebeple veya işin yürütüm şartları yüzünden uğradığı geçici veya sürekli hastalık, sakatlık veya ruhi arıza hallerine meslek hastalığı denir” ifadesine yönelik yanıtların öğrencilerin okudukları sınıflarına göre dağılımı

Sınıf		Yanıtlar			Toplam	Anlamlılık	
		Evet	Hayır	Fikrim Yok		Ki Kare	p
1.sınıf	n	85	22	36	143	12.396	0.002
	%	59.4%	15.4%	25.2%	100.0%		
4.sınıf	n	84	6	53	143		
	%	58.7%	4.2%	37.1%	100.0%		
Total	n	169	28	89	286		
	%	59.1%	9.8%	31.1%	100.0%		

Öğrenciler sınıflarına göre değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmış olup ($p=0,002$) bu farkın 1. Sınıfların daha yüksek oranda hayır cevabını vermesinden kaynaklandığı gözlenmiştir.

Tablo 4.48 “İş kazası yaşama konusunda endişe duyuyor musunuz?” ifadesine yönelik yanıtların sınıflara göre dağılımı

Sınıf		Yanıtlar			Toplam	Anlamlılık	
		Evet	Hayır	Fikrim yok		Ki Kare	p
1.sınıf	n	60	69	14	143	4.141	0.126
	%	42.0%	48.3%	9.8%	100.0%		
4.sınıf	n	74	52	17	143		
	%	51.7%	36.4%	11.9%	100.0%		
Total	n	134	121	31	286		
	%	46.9%	42.3%	10.8%	100.0%		

Öğrenciler sınıflarına göre değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p=0,126$)

Tablo 4.49 “ Çalışacağınız iş yerinde oluşabilecek meslek hastalığı durumunda sahip olduğunuz hakları biliyor musunuz?” ifadesine yönelik görüşlere göre dağılımı

Sınıf		Yanıtlar			Toplam	Anlamlılık	
		Evet	Hayır	Fikrim yok		Ki Kare	p
1.sınıf	n	57	55	31	143	5.088 ^a	0,126
	%	39,9%	38,5%	21,7%	100,0%		
4.sınıf	n	53	44	46	143		
	%	37,1%	30,8%	32,2%	100,0%		
Total	n	110	99	77	286		
	%	38,5%	34,6%	26,9%	100,0%		

Öğrenciler sınıflarına göre değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır (p=0,126)

Tablo 4.50 “İş kazalarının %88 i Tehlikeli durumlardan meydana gelmektedir?” ifadesine yönelik öğrenci görüşlerinin sınıflara göre dağılımı

Sınıf		Yanıtlar			Toplam	Anlamlılık	
		Evet	Hayır	Fikrim yok		Ki Kare	p
1.sınıf	n	100	16	27	143	1.633 ^a	0.442
	%	69.9%	11.2%	18.9%	100.0%		
4.sınıf	n	109	11	23	143		
	%	76.2%	7.7%	16.1%	100.0%		
Total	n	209	27	50	286		
	%	73.1%	9.4%	17.5%	100.0%		

Öğrenciler sınıflarına göre değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır (p=0,442)

Tablo 4.51 “İş kazası ve meslek hastalıkları Tehlikeli durum ve tehlikeli davranış bir araya gelmesiyle gerçekleşir.” ifadesine yönelik görüşlerin sınıflara göre dağılımı

Sınıf		Yanıtlar			Toplam	Anlamlılık	
		Evet	Hayır	Fikrim yok		Ki Kare	p
1.sınıf	n	103	20	20	143	9.915 ^a	0.007
	%	72.0%	14.0%	14.0%	100.0%		
4.sınıf	n	117	5	21	143		
	%	81.8%	3.5%	14.7%	100.0%		
Total	n	220	25	41	286		
	%	76.9%	8.7%	14.3%	100.0%		

Öğrenciler sınıflarına göre değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmış olup ($p=0,007$) bu farkın 1. Sınıfların daha yüksek oranda hayır cevabını vermesinden kaynaklandığı gözlenmiştir.

Tablo 4.52. “Hayatınızda hiç ramak kala (iş kazasının olmasına kıl payı kalmış) bir olay yaşadınız mı?” İfadesine yönelik görüşlerin sınıflara göre dağılımı

Sınıf		Yanıtlar			Toplam	Anlamlılık	
		Evet	Hayır	Fikrim yok		Ki Kare	p
1.sınıf	n	47	79	17	143	1.538	0.464
	%	32.9%	55.2%	11.9%	100.0%		
4.sınıf	n	41	89	13	143		
	%	28.7%	62.2%	9.1%	100.0%		
Total	n	88	168	30	286		
	%	30.8%	58.7%	10.5%	100.0%		

Öğrenciler sınıflarına göre değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p=0,464$)

Tablo 4.53 “6331 sayılı “İş Sağlığı ve Güvenliği” kanununu biliyor musunuz ?” ifadesine yönelik görüşlerin sınıflara göre dağılımı

Sınıf		Yanıtlar			Toplam	Anlamlılık	
		Evet	Hayır	Fikrim yok		Ki Kare	p
1.sınıf	n	27	68	48	143	5.761	0.056
	%	18.9%	47.6%	33.6%	100.0%		
4.sınıf	n	43	65	35	143		
	%	30.1%	45.5%	24.5%	100.0%		
Total	n	70	133	83	286		
	%	24.5%	46.5%	29.0%	100.0%		

Öğrencilerin yanıtları sınıflarına göre değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p=0,056$)

Tablo 4.54 “Atölye dersi veren öğretim elemanlarının işçi sağlığı ve güvenliği konusunda yeterli bilgiye sahip olduğuna inanıyor musunuz?” ifadesine yönelik görüşlerin sınıflara göre dağılımı

Sınıf		Yanıtlar			Toplam	Anlamlılık	
		Evet	Hayır	Fikrim yok		Ki Kare	p
1.sınıf	n	57	41	45	143	10.396	0.006
	%	39.9%	28.7%	31.5%	100.0%		
4.sınıf	n	78	42	23	143		
	%	54.5%	29.4%	16.1%	100.0%		
Total	n	135	83	68	286		
	%	47.2%	29.0%	23.8%	100.0%		

Öğrenciler sınıflarına göre değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmış olup ($p=0,006$) bu farkın 4. Sınıfların daha yüksek oranda Evet cevabını vermesinden kaynaklandığı gözlenmiştir.

Tablo 4.55 “Acil kaçış ve ilk yardım için yeşil renkli tabelalar kullanılır.” ifadesine yönelik yanıtların sınıflara göre dağılımı

Sınıf	Yanıtlar	Toplam	Anlamlılık		
	Evet	Hayır	Fikrim yok	Ki Kare	p
1.sınıf	n	88	19	36	143
	%	61.5%	13.3%	25.2%	100.0%
4.sınıf	n	101	12	30	143
	%	70.6%	8.4%	21.0%	100.0%
Total	n	189	31	66	286
	%	66.1%	10.8%	23.1%	100.0%

3.020 0.221

Öğrenciler sınıflarına göre değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır. (p=0.221)

Tablo 4.56 “Aşağıdakilerden hangisi biyolojik risk işaretidir?” İfadesine yönelik yanıtların sınıflara göre dağılımı

Sınıf	Yanıtlar	Toplam	Anlamlılık		
	Kuvvetli	Lazer	Biyolojik	Ki Kare	p
	Manyetik Alan	Işını	Risk		
1.sınıf	n	6	28	103	137
	%	4.4%	20.4%	75.2%	100.0%
4.sınıf	n	2	15	117	134
	%	1.5%	11.2%	87.3%	100.0%
Total	n	8	43	220	271
	%	3.0%	15.9%	81.2%	100.0%

6.789 0.034

Öğrenciler sınıflarına göre değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmış olup(p=0.034) farkın 1. Sınıfların daha yüksek oranda lazer ışını cevabını vermesinden ve 4. Sınıfların daha yüksek oranda biyolojik risk demesinden kaynaklandığı gözlenmiştir.

Tablo 4.57 “Her iş yeri, aldığı işçiye işe başlatmadan önce işçi sağlığı ve güvenliği eğitimi vermelidir.” İfadesine yönelik yanıtların sınıflara göre dağılımı

Sınıf	Yanıtlar						Anlamlılık	
	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Toplam	Ki Kare	p
1.sınıf	n	11	3	21	37	71	7.724	0.102
	%	7.7	2.1	14.7	25.9	49.7		
4.sınıf	n	3	5	14	47	74		
	%	2.1	3.5	9.8	32.9	51.7		
Total	n	14	8	35	84	145		
	%	4.9	2.8	12.2	29.4	50.7		

Öğrenciler sınıflarına göre değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır. ($p=0.102$)

Tablo 4.58 “İş kazalarının nedenleri tecrübesizliktir” İfadesine yönelik yanıtların sınıflara göre dağılımı

Sınıf	Yanıtlar						Anlamlılık	
	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Toplam	Ki Kare	p
1.sınıf	n	20	25	36	34	28	11.588	0.021
	%	14.0	17.5	25.2	23.8	19.6%		
4.sınıf	n	9	30	27	55	22		
	%	6.3	21.0	18.9	38.5	15.4%		
Total	n	29	55	63	89	50		
	%	10.1	19.2	22.0	31.1	17.5%		

Öğrenciler sınıflarına göre değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmış olup ($p=0,021$) bu farkın 1. Sınıfların daha yüksek oranda hiç katılmıyorum 4. Sınıfların ise daha yüksek oranda katılıyorum cevabını vermesinden kaynaklandığı gözlenmiştir.

Tablo 4.59. “İş kazalarının nedenleri dikkatsizliktir.” ifadesine yönelik yanıtların sınıflara göre dağılımı

Sınıf	Yanıtlar							Anlamlılık	
		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Toplam	Ki Kare	p
1.sınıf	n	2	12	33	54	42	143	9.140	0.058
	%	1.4	8.4	23.1	37.8	29.4	100.0		
4.sınıf	n	4	10	18	75	36	143		
	%	2.8	7.0	12.6	52.4	25.2	100.0		
Total	n	6	22	51	129	78	286		
	%	2.1	7.7	17.8	45.1	27.3	100.0		

Öğrenciler sınıflarına göre değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p=0.058$).

Tablo 4.60. İş kazalarının nedenleri yoğun iş temposudur.” ifadesine yönelik yanıtların sınıflara göre dağılımı

Sınıf	Yanıtlar							Anlamlılık	
		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Toplam	Ki Kare	p
1.sınıf	n	17	17	49	37	23	143	9.558	0.049
	%	11.9%	11.9%	34.3%	25.9%	16.1%	100.0%		
4.sınıf	n	6	17	39	53	27	142		
	%	4.2%	12.0%	27.5%	37.3%	19.0%	100.0%		
Total	n	23	34	88	90	50	285		
	%	2.1	7.7	17.8	45.1	27.3	100.0		

Öğrenciler sınıflarına göre değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmış olup ($p=0,049$) bu farkın 1. Sınıfların daha yüksek oranda hiç katılmıyorum 4. Sınıfların ise daha yüksek oranda katılıyorum cevabını vermesinden kaynaklandığı gözlenmiştir.

Tablo 4.61. “İş kazalarının nedenleri uzun çalışma saatleridir” ifadesine yönelik yanıtların sınıflara göre dağılımı

Sınıf	Yanıtlar						Anlamlılık	
		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Toplam	Ki p
1.sınıf	n	16	21	43	34	29	143	5.626 0.229
	%	11.2%	14.7%	30.1%	23.8%	20.3%	100.0%	
4.sınıf	n	8	15	42	46	32	143	
	%	5.6%	10.5%	29.4%	32.2%	22.4%	100.0%	
Total	n	24	36	85	80	61	286	
	%	8.4%	12.6%	29.7%	28.0%	21.3%	100.0%	

Öğrenciler sınıflarına göre değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır. (p=0.229)

Tablo 4.62. “İş kazalarının nedenleri kişisel koruyucu (eldiven, maske, önlük vb.) kullanmamadır” ifadesine yönelik yanıtların sınıflara göre dağılımı

Sınıf	Yanıtlar						Anlamlılık	
		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Toplam	Ki p
1.sınıf	n	13	6	27	40	57	143	6.889 ^a 0.142
	%	9.1%	4.2%	18.9%	28.0%	39.9%	100.0%	
4.sınıf	n	7	14	21	49	52	143	
	%	4.9%	9.8%	14.7%	34.3%	36.4%	100.0%	
Total	n	20	20	48	89	109	286	
	%	7.0%	7.0%	16.8%	31.1%	38.1%	100.0%	

Öğrenciler sınıflarına göre değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır. (p=0.142)

Tablo 4.63. “Herhangi bir işlem sırasında eldiven, maske, gömlek vb. koruyucuları kullanıyorum” ifadesine yönelik görüşlerin sınıflara göre dağılımı

Sınıf	Yanıtlar						Anlamlılık	
		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Toplam	Ki p
1.sınıf	n	14	14	26	39	50	143	3.715 ^a 0.446
	%	9.8%	9.8%	18.2%	27.3%	35.0%	100.0%	
4.sınıf	n	13	15	32	47	36	143	
	%	9.1%	10.5%	22.4%	32.9%	25.2%	100.0%	
Total	n	27	29	58	86	86	286	
	%	9.4%	10.1%	20.3%	30.1%	30.1%	100.0%	

Öğrenciler sınıflarına göre değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır. ($p=0.446$)

Tablo 4.64. “İş kazaları ve meslek hastalıklarının büyük bir çoğunluğu önlenebilir.” İfadesine yönelik görüşlerin sınıflara göre dağılımı

Sınıf		Yanıtlar						Anlamlılık	
		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Toplam	Ki Kare	p
1.sınıf	n	5	7	37	45	49	143	2.582 ^a	0.630
	%	3.5%	4.9%	25.9%	31.5%	34.3%	100.0%		
4.sınıf	n	3	13	35	41	51	143		
	%	2.1%	9.1%	24.5%	28.7%	35.7%	100.0%		
Total	n	8	20	72	86	100	286		
	%	2.8%	7.0%	25.2%	30.1%	35.0%	100.0%		

Öğrenciler sınıflarına göre değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır. ($p=0.630$)

Tablo 4.65. “İş kazalarını ve meslek hastalıklarını önlemek işverenin sorumluluğundadır.” İfadesine yönelik görüşlerin sınıflara göre dağılımı

Sınıf		Yanıtlar						Anlamlılık	
		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Toplam	Ki Kare	p
1.sınıf	n	8	18	28	42	47	143	7.698 ^a	0.103
	%	5.6%	12.6%	19.6%	29.4%	32.9%	100.0%		
4.sınıf	n	5	8	29	59	42	143		
	%	3.5%	5.6%	20.3%	41.3%	29.4%	100.0%		
Total	n	13	26	57	101	89	286		
	%	4.5%	9.1%	19.9%	35.3%	31.1%	100.0%		

Öğrenciler sınıflarına göre değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır. ($p=0.103$)

Tablo 4.66. “İş kazalarını ve meslek hastalıklarını önlemek çalışanların sorumluluğundadır.” İfadesine yönelik görüşlerin sınıflara göre dağılımı

Sınıf	Yanıtlar						Anlamlılık	
		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Toplam	Ki p
1.sınıf	n	32	26	39	30	16	143	4.474 ^a 0.346
	%	22.4%	18.2%	27.3%	21.0%	11.2%	100.0%	
4.sınıf	n	20	23	49	35	16	143	
	%	14.0%	16.1%	34.3%	24.5%	11.2%	100.0%	
Total	n	52	49	88	65	32	286	
	%	18.2%	17.1%	30.8%	22.7%	11.2%	100.0%	

Öğrenciler sınıflarına göre değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır. (p=0.346)

Tablo 4.67. “İş kazalarını ve meslek hastalıklarını önlemek devletin sorumluluğundadır.” İfadesine yönelik görüşlerin sınıflara göre dağılımı

Sınıf	Yanıtlar						Anlamlılık	
		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Toplam	Ki p
1.sınıf	n	20	25	44	28	26	143	3.081 ^a 0.544
	%	14.0%	17.5%	30.8%	19.6%	18.2%	100.0%	
4.sınıf	n	15	20	40	36	32	143	
	%	10.5%	14.0%	28.0%	25.2%	22.4%	100.0%	
Total	n	35	45	84	64	58	286	
	%	12.2%	15.7%	29.4%	22.4%	20.3%	100.0%	

Öğrenciler sınıflarına göre değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır. (p=0.544)

Tablo 4.68. “Tehlikeli bir olayla karşılaşmış olsam önceliğim işimdir.” İfadesine yönelik görüşlerin sınıflara göre dağılımı

Sınıf		Yanıtlar						Anlamlılık	
		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Toplam	Ki	p
1.sınıf	n	51	33	34	13	12	143	9.730 ^a	0.045
	%	35.7%	23.1%	23.8%	9.1%	8.4%	100.0%		
4.sınıf	n	71	27	19	18	8	143		
	%	49.7%	18.9%	13.3%	12.6%	5.6%	100.0%		
Total	n	122	60	53	31	20	286		
	%	42.7%	21.0%	18.5%	10.8%	7.0%	100.0%		

Öğrenciler sınıflarına göre değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmış olup ($p=0,045$) bu farkın 1. Sınıfların daha yüksek oranda kararsızım 4. Sınıfların ise daha yüksek oranda hiç katılmıyorum cevabını vermesinden kaynaklandığı gözlenmiştir.

Tablo 4.69. “Tehlikeli bir olayla karşılaşma olasılığımıza karşı önceliğim kendi sağlığımdır.” İfadesine yönelik görüşlerin sınıflara göre dağılımı

Sınıf		Yanıtlar						Anlamlılık	
		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Toplam	Ki	p
1.sınıf	n	10	6	27	31	69	143	4.624 ^a	0.328
	%	7.0%	4.2%	18.9%	21.7%	48.3%	100.0%		
4.sınıf	n	6	11	18	32	76	143		
	%	4.2%	7.7%	12.6%	22.4%	53.1%	100.0%		
Total	n	16	17	45	63	145	286		
	%	5.6%	5.9%	15.7%	22.0%	50.7%	100.0%		

Öğrenciler sınıflarına göre değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır. ($p=0.328$)

Tablo 4.70 “Tehlikeli bir olayla karşılaşma olasılığımıza karşı kurumumuzda her türlü önlem alınmıştır.” İfadesine yönelik yanıtların sınıflara göre dağılımı

Sınıf		Yanıtlar						Anlamlılık	
		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Toplam	Ki Kare	p
1.sınıf	n	11	17	62	23	30	143	9.823 ^a	0.044
	%	7.7%	11.9%	43.4%	16.1%	21.0%	100.0%		
4.sınıf	n	16	20	53	38	16	143		
	%	11.2%	14.0%	37.1%	26.6%	11.2%	100.0%		
Total	n	27	37	115	61	46	286		
	%	9.4%	12.9%	40.2%	21.3%	16.1%	100.0%		

Öğrenciler sınıflarına göre değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmış olup ($p=0,045$) bu farkın 1. Sınıfların daha yüksek oranda kararsızım 4. Sınıfların ise daha yüksek oranda hiç katılmıyorum cevabını vermesinden kaynaklandığı gözlenmiştir.

Tablo 4.71. “Kişisel Koruyucu Donanım (KKD) kullanmanın gerekliliğine inanıyorum ama acil işlerde KKD kullanmadığım oluyor.” İfadesine yönelik yanıtların sınıflara göre dağılımı

Sınıf		Yanıtlar						Anlamlılık	
		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Toplam	Ki Kare	p
1.sınıf	n	19	13	70	25	16	143	3.337 ^a	0.503
	%	13.3%	9.1%	49.0%	17.5%	11.2%	100.0%		
4.sınıf	n	14	14	61	35	19	143		
	%	9.8%	9.8%	42.7%	24.5%	13.3%	100.0%		
Total	n	33	27	131	60	35	286		
	%	11.5%	9.4%	45.8%	21.0%	12.2%	100.0%		

Öğrenciler sınıflarına göre değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır. ($p=0.503$)

Tablo 4.72. “İşyerinde kullandığım iş ekipmanlarının güvenlik konusunda yetersiz olduğunu düşünüyorum.” İfadesine yönelik görüşlerin sınıflara göre dağılımı

Sınıf	Yanıtlar	Anlamlılık					
	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Toplam	Ki p Kare
1.sınıf	n 22	20	56	23	22	143	4.141 ^a 0.387
	% 15.4%	14.0%	39.2%	16.1%	15.4%	100.0%	
4.sınıf	n 16	20	51	36	20	143	
	% 11.2%	14.0%	35.7%	25.2%	14.0%	100.0%	
Total	n 38	40	107	59	42	286	
	% 13.3%	14.0%	37.4%	20.6%	14.7%	100.0%	

Öğrenciler sınıflarına göre değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır. ($p=0.387$)

Tablo 4.73. “İşi beklenen süreden daha az zaman harcayarak bitirmek benim için övünç kaynağıdır.” ifadesine yönelik görüşlerin sınıflara göre dağılımı

Sınıf	Yanıtlar	Anlamlılık					
	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Toplam	Ki p Kare
1.sınıf	n 13	22	45	22	41	143	9.519 ^a 0.049
	% 9.1%	15.4%	31.5%	15.4%	28.7%	100.0%	
4.sınıf	n 13	21	33	43	33	143	
	% 9.1%	14.7%	23.1%	30.1%	23.1%	100.0%	
Total	n 26	43	78	65	74	286	
	% 9.1%	15.0%	27.3%	22.7%	25.9%	100.0%	

Öğrenciler sınıflarına göre değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmış olup ($p=0,049$) bu farkın 1. Sınıfların daha yüksek oranda kararsızım 4. Sınıfların ise daha yüksek oranda katılıyorum cevabını vermesinden kaynaklandığı gözlenmiştir.

Tablo 4.74. “İşyerindeki makine ve teçhizatlarda herhangi bir arıza meydana geldiğinde kendim düzeltmeye çalışırım.” ifadesine yönelik görüşlerin sınıflara göre dağılımı

Sınıf		Yanıtlar						Anlamlılık	
		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Toplam	Ki Kare	p
1.sınıf	n	35	21	32	31	24	143	12.973 ^a	0.011
	%	24.5%	14.7%	22.4%	21.7%	16.8%	100.0%		
4.sınıf	n	16	19	53	35	20	143		
	%	11.2%	13.3%	37.1%	24.5%	14.0%	100.0%		
Total	n	51	40	85	66	44	286		
	%	17.8%	14.0%	29.7%	23.1%	15.4%	100.0%		

Öğrenciler sınıflarına göre değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmış olup ($p=0,011$) bu farkın 1. Sınıfların daha yüksek oranda hiç katılmıyorum 4. Sınıfların ise daha yüksek oranda kararsızım cevabını vermesinden kaynaklandığı gözlenmiştir.

Tablo 4.75. “Arkadaşlarımla birbirimizin güvenliğine özen göstermiyoruz” ifadesine yönelik yanıtların sınıflara göre dağılımı

Sınıf		Yanıtlar						Anlamlılık	
		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Toplam	Ki Kare	p
1.sınıf	n	37	22	29	22	33	143	6.463 ^a	0.167
	%	25.9%	15.4%	20.3%	15.4%	23.1%	100.0%		
4.sınıf	n	46	24	33	23	17	143		
	%	32.2%	16.8%	23.1%	16.1%	11.9%	100.0%		
Total	n	83	46	62	45	50	286		
	%	29.0%	16.1%	21.7%	15.7%	17.5%	100.0%		

Öğrenciler sınıflarına göre değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır. ($p=0.167$)

Tablo 4.76. “Tehlikeli davranışları kaza oluşmadığı sürece önemsemiyoruz.” ifadesine yönelik yanıtların sınıflara göre dağılımı

Sınıf		Yanıtlar						Anlamlılık	
		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Toplam	Ki Kare	p
1.sınıf	n	32	15	33	32	31	143	13.336 ^a	0.010
	%	22.4%	10.5%	23.1%	22.4%	21.7%	100.0%		
4.sınıf	n	37	25	46	20	15	143		
	%	25.9%	17.5%	32.2%	14.0%	10.5%	100.0%		
Total	n	69	40	79	52	46	286		
	%	24.1%	14.0%	27.6%	18.2%	16.1%	100.0%		

Öğrenciler sınıflarına göre değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmış olup ($p=0,010$) 4. Sınıfların ise daha yüksek oranda Tamamen katılmıyorum cevabını vermesinden kaynaklandığı gözlenmiştir.

Tablo 4.77. “İşi zamanında tamamlayabilmek için güvenlik kurallarını dikkate almıyoruz.” ifadesine yönelik yanıtların sınıflara göre dağılımı

Sınıf		Yanıtlar						Anlamlılık	
		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Toplam	Ki Kare	p
1.sınıf	n	31	21	31	30	30	143	14.863 ^a	0.005
	%	21.7%	14.7%	21.7%	21.0%	21.0%	100.0%		
4.sınıf	n	50	30	31	18	14	143		
	%	35.0%	21.0%	21.7%	12.6%	9.8%	100.0%		
Total	n	81	51	62	48	44	286		
	%	28.3%	17.8%	21.7%	16.8%	15.4%	100.0%		

Öğrenciler sınıflarına göre değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmış olup ($p=0,005$) 4. Sınıfların ise daha yüksek oranda Hiç Katılmıyorum cevabını vermesinden kaynaklandığı gözlenmiştir

Tablo 4.78. “İş programı yoğun olsa bile risk almayı asla kabul etmiyorum” ifadesine yönelik yanıtların sınıflara göre dağılımı

Sınıf	Yanıtlar						Anlamlılık	
		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Toplam	Ki p
								Kare
1.sınıf	n	13	13	41	34	42	143	6.608 ^a 0.158
	%	9.1%	9.1%	28.7%	23.8%	29.4%	100.0%	
4.sınıf	n	11	11	25	41	55	143	
	%	7.7%	7.7%	17.5%	28.7%	38.5%	100.0%	
Total	n	24	24	66	75	97	286	
	%	8.4%	8.4%	23.1%	26.2%	33.9%	100.0%	

Öğrenciler sınıflarına göre değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır. (p=0.158)

Tablo 4.79. “Çalışanlar olarak, riskleri kaçınılmaz olarak kabul ediyoruz.” ifadesine yönelik yanıtların sınıflara göre dağılımı

Sınıf	Yanıtlar						Anlamlılık	
		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Toplam	Ki p
								Kare
1.sınıf	n	28	18	54	26	17	143	0.989 ^a 0.911
	%	19.6%	12.6%	37.8%	18.2%	11.9%	100.0%	
4.sınıf	n	25	19	49	31	19	143	
	%	17.5%	13.3%	34.3%	21.7%	13.3%	100.0%	
Total	n	53	37	103	57	36	286	
	%	18.5%	12.9%	36.0%	19.9%	12.6%	100.0%	

Öğrenciler sınıflarına göre değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır. (p=0.911)

Tablo 4.80. “İş güvenliği konusunda periyodik yapılan değerlendirmelerin bize ciddi tehlikeleri ortaya çıkarmada yardımcı olduğunu düşünüyorum.” ifadesine yönelik yanıtların sınıflara göre dağılımı

Sınıf		Yanıtlar						Anlamlılık	
		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Toplam	Ki Kare	p
1.sınıf	n	22	13	67	19	22	143	11.083 ^a	0.026
	%	15.4%	9.1%	46.9%	13.3%	15.4%	100.0%		
4.sınıf	n	12	11	61	40	19	143		
	%	8.4%	7.7%	42.7%	28.0%	13.3%	100.0%		
Total	n	34	24	128	59	41	286		
	%	11.9%	8.4%	44.8%	20.6%	14.3%	100.0%		

Öğrenciler sınıflarına göre değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmış olup ($p=0,026$) 1. Sınıfların daha yüksek oranda hiç katılmıyorum 4. Sınıfların ise daha yüksek oranda katılıyorum cevabını vermesinden kaynaklandığı gözlenmiştir

Tablo 4.81. “İş güvenliği eğitiminin anlamsız olduğunu düşünüyorum.” ifadesine yönelik görüşlere göre dağılımı

Sınıf		Yanıtlar						Anlamlılık	
		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Toplam	Ki Kare	p
1.sınıf	n	62	21	30	17	13	143	1.573 ^a	0.814
	%	43.4%	14.7%	21.0%	11.9%	9.1%	100.0%		
4.sınıf	n	70	23	24	14	12	143		
	%	49.0%	16.1%	16.8%	9.8%	8.4%	100.0%		
Total	n	132	44	54	31	25	286		
	%	46.2%	15.4%	18.9%	10.8%	8.7%	100.0%		

Öğrenciler sınıflarına göre değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır. ($p=0.814$)

Tablo 4.82. “İş güvenliği için ön planlama yapmanın anlamsız olduğunu düşünüyorum” ifadesine yönelik görüşlere göre dağılımı.

Sınıf		Yanıtlar						Anlamlılık	
		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Toplam	Ki Kare	p
1.sınıf	n	63	21	23	15	21	143	3.283 ^a	0.512
	%	44.1%	14.7%	16.1%	10.5%	14.7%	100.0%		
4.sınıf	n	64	22	25	20	12	143		
	%	44.8%	15.4%	17.5%	14.0%	8.4%	100.0%		
Total	n	127	43	48	35	33	286		
	%	44.4%	15.0%	16.8%	12.2%	11.5%	100.0%		

Öğrenciler sınıflarına göre değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır. (p=0.512)

5. TARTIŞMA

Birçok boyutu bulunan İSG alanının en temel unsuru eğitimidir. Türkiye’de 2018 tarihi itibarıyla toplam 2552 Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi bulunmaktadır. İstanbul ilinde bulunan Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi sayısı yaklaşık 319 tanedir. Mesleki Teknik Anadolu Liseleri kapsamında 54 alan 199 dal bulunmaktadır (T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, 2018). Acil sağlık hizmetleri, motorlu araçlar teknolojisi, inşaat teknolojisi, muhasebe ve finansman, denizcilik, radyo, grafikerlik, meteoroloji, tarım, adalet ve raylı sistemler gibi birçok farklı programı bünyesinde barındırmaktadır.

Bu çalışmada İş Sağlığı ve Güvenliği konusunda Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencilerinin bilgi, tutum ve davranışları araştırılmıştır. Bahçelievler Şehit Erol Olçok Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi birinci sınıf ve dördüncü sınıf öğrencilerine çalışmacı tarafından ilgili kaynakça doğrultusunda hazırlanan bir anket formu uygulanmış ve elde edilen sonuçlar değerlendirilmiştir. Anket birinci ve dördüncü sınıfta öğrenim gören 454 öğrenciden gönüllü 286 öğrenci ile yapılmıştır. Bu çalışma sadece yapıldığı yerle sınırlı olup ülkemizdeki bütün Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencilerinin İş Sağlığı ve Güvenliği konusunda yeterliliklerini gösteren bilgiler içermemektedir. Çalışmanın kısıtlılığı, izin almada yaşanan sorunlar nedeniyle tek bir okula gidilebilmesi dolayısıyla örnek büyüklüğünün düşük olmasıdır. Daha büyük örnek büyüklüğü ile ileri çalışmaların yapılması konunun önemini daha iyi ortaya koyacaktır.

“İş kazası; işverenin yürüttüğü iş sebebiyle veya görevinden dolayı işyerinde veya dışında meydana gelen , sigortalı çalışanı hemen veya sonrasında ruhen veya bedenen özre uğratan olaydır” sorusunu birinci sınıfların %50,3’ü, son sınıfların ise %65,7’ü doğru olarak yanıtlamıştır. Bu, İSG eğitiminin temelini oluşturan iş kazasının neyi kapsadığını ve ne olduğunun meslek lisesine girişte yeterli derecede bilinmediğinin göstergesidir. Ankete katılan öğrencilerin İş Sağlığı ve Güvenliği Kültürüne verdiği cevaplardan yola çıkarak, Her iş yeri, aldığı çalışana işe başlatmadan önce işçi sağlığı ve güvenliği eğitimi vermelidir ifadesine yaklaşık %81’i “Tamamen Katılıyorum” veya “Katılıyorum” olarak cevap vermiştir. “İş güvenliği eğitiminin anlamsız olduğunu düşünüyorum” tümcesine ise yaklaşık %19’u “Tamamen Katılıyorum” veya “Katılıyorum” olarak görüş bildirmiştir. Bu da öğrencilerin büyük bölümünün iş güvenliği eğitiminin kaliteli ve sağlıklı bir çalışma hayatı için gerekli olduğunu

düşündüklerini göstermektedir. “İş kazaları ve meslek hastalıkları”nın büyük bir çoğunluğu önlenabilir” ifadesine öğrencilerin yaklaşık %7’si Katılmıyorum, %2,8’i Hiç Katılmıyorum cevabı vermiştir. “İş kazalarını ve meslek hastalıklarını önlemek işverenin sorumluluğundadır” ifadesine ise öğrencilerin %35,3’i Katılıyorum %31,1’i Tamamen Katılıyorum cevabı vermiştir. Bu sonuçlara göre öğrencilerin büyük çoğunluğu iş kazaları ve meslek hastalıklarını önlenabilir buluyorken sorumluluğun kime ait olduğu konusunda karmaşa yaşamaktadırlar. Araştırmamızda “çalışacağınız iş yerinde karşılaşılabileceğiniz meslek hastalıkları sonucunda sahip olduğunuz hakları biliyor musunuz ?” sorusuna öğrencilerin sadece üçte biri evet demiştir. Sadece bu soruya verilen yanıt bile bu eğitimin ısrarla ve titizlikle verilmesinin ne kadar gerekli olduğunu ve ne kadar büyük önemi olduğunu göstermektedir. İSG çok yönlü bir kavramdır ve İş Sağlığı ve Güvenliği kültürünün geliştirilmesinde devlet yöneticilerinden yerel yönetimlere, patronlardan en alt kademede çalışanlara dek herkesin sorumlulukları vardır. Yapılan çalışmalarda yasal veya yönetim olarak belirlenen önlemler kadar çalışanların kendi İSG algılarının da önemli olduğu görülmüştür (Saraç, 2016).

Avrupa İş Sağlığı ve Güvenliği Ajansı raporunda, üye devletler arasında iş güvenliği eğitimine yaklaşımlarda tutarsızlık olduğu ortaya konmuştur. İş güvenliği eğitiminin niceliği ve niteliğinin büyük ölçüde Eğitim ve öğretim yeterliliğine bağlı olduğu gözlenmiştir (Sas, 2009). Bu konuda okul temelli eğitimi geliştirmek için daha fazla üzerinde durulması gereken en önemli hususlar tutarlılık ve etkinliktir. Bu beklentiler doğrultusunda yapılacak çalışmalar kalifiye eleman yetiştirme bakımından önem arz etmektedir. Eğitimin kalitesi, öğretmenlerin bilgi ve deneyiminden, kaynakların verimli kullanılabilirliğinden ve öğrencilerin kendilerinin etkin katılım düzeylerinden etkilenebilir (Burke ve ark., 2004). Uluslararası ve ulusal, özellikle lise öğrencileri için de olmak üzere çok sayıda iş güvenliği bilgisi ve kaynağı bulunmaktadır. Bununla birlikte, kaynakların veya programların etkinliğinin sınırlı olduğu görülmektedir. Okul temelli eğitim programlarının İş Sağlığı ve Güvenliği konusundaki bilgi düzeyini artırma potansiyeline sahip olduğuna dair kanıtlar olsa da (Lerman ve ark. 1998), “Linker ve ark. (2005)” göre sadece bu bilginin güvenli davranış ve yaralanmaları azaltacağı varsayılmaz.

Ulusal ve uluslararası düzeyde yapılan çalışmalar incelendiğinde İSG bilgi, tutum ve davranışına yönelik çalışmaların oldukça az olduğu görülmektedir. Yapılan

araştırmalardan biri olan “iş sağlığı ve güvenlik kültürü algısının iş tatmini ile ilişkisinin incelenmesi” adlı çalışmada, kadınların güvenlik kültürü algısının erkeklere göre daha düşük olduğu saptanmıştır. Ayrıca 25 yaş ve altı bireylerinde güvenlik kültürü algısının daha düşük olduğu gözlemlenmiştir. Güvenlik kültürü algısı geliştirilirken bu özelliklerinde de göz önünde bulundurulmalıdır sonucuna ulaşılmıştır (Saraç,2016).

Başka bir çalışmada “Sakarya ili Adapazarı ilçesindeki sağlık çalışanlarının İş Sağlığı ve Güvenliğine bakışları, iş kazaları ve meslek hastalıklarına yaklaşımları ve bu alanda yaşanan güncel gelişmeler hakkındaki bakış açıları” değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda, eğitim düzeyi ile İSG hakkında edinilen bilgi seviyesi karşılaştırıldığında aralarında anlamlı bir ilişki bulunmadığı gözlemlenmiştir. İSG eğitimi işe başlama esnasında veya periyodik aralıklarla işveren tarafından verilmelidir. Araştırma sonuçları incelendiğinde, mesleki deneyimleri 1 yıldan az olanların %57,1’nin; 1-5 yıl arası olanların %26,2’si; 6-10 yıl arası olanların %40’ı; 11 yıl ve üzeri olanların %39,1’inin İSG eğitimi aldıkları görülmüştür. Bu sonuçlardan çalışma süresi arttıkça İSG eğitimi alanların sıklığının arttığı kanısına varılmıştır (Bayılmış, 2013).

Farklı bir çalışmada ise “İktisadi ve idari bilimler fakültelerine bağlı olan çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri bölümlerinde dördüncü sınıflarda zorunlu bir ders olarak okutulan işçi sağlığı ve güvenliği dersi alan öğrencilerin algılarında farkındalık olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırmanın sonucuna göre İSG dersinin öğrencilerin iş güvenliğine ilişkin algılarını değiştirmede sonucuna ulaşılmıştır (Topgül ve Alan, 2017). Yine, üniversite son sınıfta okuyan ve mezun olan öğrenciler arasında 115 kişilik bir örneklem ile yapılan bir çalışmada benzer sonuçlara ulaşılmıştır (Eraslan, 2015).

Kjestveit ve ark. (2011)’nın yaptığı “Genç ve Güçlü: İnşaat ve yapı işlerinde yaralanma oranlarına etkileri nelerdir?” isimli araştırma NOSACQ-50 güvenlik kültürü ölçeği ile 456 kişide yapılmış, iş kazası sonucu zarar görenlerin algılarının, yaralanmayanların güvenlik kültürü algılarına göre daha düşük değerlere sahip oldukları gözlemlenmiştir. Ayrıca yaş ve işyerinde yaralanma arasında anlamlı bir ilişki belirlemişlerdir. Yaşça genç olanlar, yaşlı olanlara göre daha çok işyeri yaralanmasıyla karşılaşmışlardır. Çalışmamızda da “İşi beklenen süreden daha az zaman harcayarak bitirmek benim için övünç kaynağıdır” ifadesine katılmıyorum veya hiç katılmıyorum

diyenlerin oranı yaklaşık %25'dir. Gençlerin ve çocukların iş hayatında daha fazla kaza geçirdikleri ve daha fazla hastalandıkları önceden beri bilinmektedir. Çocuklar oyun eğilimi nedeniyle yaptığı işe gereken dikkati ve önemi veremez. Çocukların uzun zaman dikkatlerini bir işe odaklaması da güçtür. Bazen de çocuk kendisini kanıtlama çabasıyla riskli davranışlara yönelebilir. Kanada'daki genç işçiler için verilen "işyeri güvenliği eğitimlerinin" yakın zamanda yapılan bir analizi, mevcut yaklaşımların eğitimden ziyade bilgilendirme üzerine olduğunu göstermiştir (Kjestveit ve ark.,2011).

Dursun ve Keser'in (2014) "iş güvenliği farkındalığı ve iş güvenliği davranışları arasındaki ilişkinin araştırılması" çalışmasında da, çalışanların İSG farkındalıkları yükseltilerek güvenli davranışları benimsedikleri gözlemlenmiştir. Güvenli davranışların benimsenmesi güvenlik kültürünün de gelişmesine katkı sağlamaktadır (Dursun, 2013). Dolayısıyla İSG önemi yadsınamaz ve özellikle küçük yaşlardan başlayarak öğrencilerin bilgi ve farkındalıklarının artırılmasıyla ilerde İSG kültürünün oluşmasının temellerini oluşturacaktır. Aksoy ve Çevik (2013)'in "Bazı Ön lisans Programlarında eğitim gören öğrencilerin İş Güvenliği Konusuna Yaklaşımlarının Belirlenmesi (Gümüşova Meslek Yüksekokulu Örneği)" adlı çalışmada öğrencilere yöneltilen "Programınızla ilgili güncel iş kazaları ve meslek hastalıklarından haberdar mısınız?" sorusuna olumlu cevap verenler az seviyesindedir. Buna göre meslek lisesi öğrencileri eğitim aldıkları programlarla alakalı bir alanda çalıştıklarında karşlarına çıkacak iş kazası ve meslek hastalıkları konusunda yeterince bilinçli olmadıkları gözlenmiştir.

Dünyada her sene 270 milyon iş kazası gerçekleştiği 160 milyon kişinin meslek hastalıklarına yakalandığı (ILO, 2002) düşünüldüğünde, meslek lisesi öğrencilerinin alanlarındaki güncel meslek hastalıklarını öğrenmesi ve bu durumlara neden olan iş kazalarını ve etmenleri bilip önlemler alabilecek bilgi düzeyine sahip olması çalışma hayatları için kritik bir öneme sahiptir. Mesleki teknik eğitim alan öğrencilerin, yeterlilikleri tartışma konusu olsa da (Özgüler ve Koca, 2013) bu bilgi düzeylerinin yüksek olmasının sebebi küçük yaşlardan itibaren öğrencilerin staj veya farklı amaçlarla iş hayatına girmeleri ve işyerlerinin tehlike sınıflarına göre belirlenen saatlerde verilen İSG eğitimleriyle ilgilidir (Alkan, 2017). Okullardaki durumun ana unsurları, öğretmenlerin tutumları ile yakından ilgilidir (Salminen ve Palukka, 2007). Gerekli ileri eğitim dahil olmak üzere öğretime (pratik eğitim) özel bir vurgu yapılmalıdır (Alli,2008).

Öğretmenlerle yapılan bir çalışmada katılımcıların büyük çoğunluğu 30-40 yaşları arasında ve kırk yaş üstü, meslekte 10 yıl ve üzerinde çalışan yüzelli öğretmenden oluşmaktadır. Verilen cevaplara göre; “6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu” hakkında öğretmenlerin kısmen bilgili olduğu; eğitim hayatları süresince İSG konusunda çoğu öğretmenin bilgilendirilmediği; çalıştıkları kurumda uzman kişiler tarafından İSG ile ilgili toplantıların yapılmadığı, genel sonuç olarak ortaya çıkmıştır (Gümüş, 2016). Yine de, öğretmenlerin büyük bir bölümünün İSG konuları ile alakalı olduğu, öğrencilerini bilgilendirmeye çalıştıkları anlaşılmıştır. Öğrencilere bilinçlerinin artırılması amacıyla İSG ile ilgili bilgilerin verilmesinin, gereken uygulamaların yapılmasının kısmen yeterli olabileceğini düşündükleri bulunmuştur.

Aktuna (2017)’nin “Tarım Sektöründe Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Çerçevesinde Bilgi, Tutum Ve Algı Düzeyleri: Tekirdağ Süleymanpaşa Örneği” çalışmasında kişilerin yasa algısı ve mesleğin tehlike algısı incelendiğinde gençlerin yasa algısı yaşlılara nazaran daha fazla bulunmuştur. Çalışanların yaşı arttıkça yasa algısı azalmıştır. Mesleki tehlike algısında ise sonuçlar tam tersidir. Gençlerin mesleki algısı yaşlılara göre daha düşüktür. Çalışanların yaşları arttıkça mesleki tehlike algısı yükselmektedir. Bu durum yaşça daha büyük kişiler uzun yıllar bu işi yaptıklarından dolayı meslek algılarının gençlere göre daha fazla olması ile açıklanmıştır.

Er ve Özgüler (2017), “Mühendislik Fakültesi Öğrencilerinin İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi ve Bilinçlilik Düzeyi: Harran Üniversitesi Örneği” çalışmasında 450 Mühendislik öğrencisine toplam 20 sorudan oluşan anket uygulayarak öğrencilerin konu ile ilgili eğitim yeterliliklerini araştırmıştır. Yapılan çalışma sonucunda öğrencilerinin büyük çoğunluğunun İSG konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları görülmüştür. Bu araştırmaya katılan mühendislik öğrencilerinin büyük kısmının İş Sağlığı ve Güvenliğine büyük önem verdikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin çoğu İş Sağlığı ve Güvenliği ile alakalı derslerin okutulması gerekliliğini düşünmüştür. Atölyeler çalışmalarında yeterli derecede risk ve tehlike analizi yapılmadığı gözlenmiştir. Bir başka çalışmada Akbulut (2009)’un “Bankacılık ve Sigortacılık Programı Öğrencilerinin İş Sağlığı ve Güvenliğine Yönelik Tutumları: Beypazarı MYO Örneği” çalışmasında, yüksek öğretime gelene kadar alınan eğitim boyunca öğrencilerin çok az kısmının (%17,6) iş sağlığı ve güvenliği hakkında seminer veya eğitim aldığı görülmüştür. Bu oranı artırmak için çalışma hayatına geçmeden öğrencilerin çalışacağı işkolları da göz önünde bulundurularak İSG ile ilgili derslerin müfredatta zorunlu ders

olarak yer alması gerekmektedir. Ülkemizde Mesleki Yeterlilik Kurumu'nun tanımladığı ve yayınladığı meslek standartlarında İSG'ninde bir yeterlilik olarak bulunması, yüksek öğretim ve orta öğretim kurumlarını bu konuda teşvik edebilecek önemli bir uygulama olabilir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Meslek eğitimi veren sanayiye ara eleman yetiştiren okullarda İSG eğitiminin önemi yadsınamaz. Bu çalışmada lise öğrencilerine iş güvenliği konusuna yaklaşım, bilgi, tutum ve davranışları üzerine çoktan seçmeli sorular yöneltilmiştir. Öğrencilerin iş kazası ve meslek hastalıkları kavramı, İş Sağlığı ve Güvenliği konusunda devletin rolü, çalışma esnasında risk almalarına ilişkin görüşleri, iş güvenliği eğitiminin önemi, iş kazalarının nedenleri, tehlikeli bir olayla karşılaşmış olmaları halindeki davranışları gibi sorularla görüşleri alınmıştır. Ardından eğitim düzeylerine göre, İSG hakkında belirttikleri görüşlerin farklılık durumu analiz edilmiştir. Sonuç olarak meslek lisesinde son sınıfta eğitim gören öğrencilerin birinci sınıftakilere göre İş Sağlığı ve Güvenliği konusunda daha fazla bilgi sahibi oldukları bulunmuştur. Orta öğrenim düzeyinde alınan eğitimlerde İSG ayrı bir ders olarak değil, konular arasında belirtilen uyarı ve notlarla işlenmektedir. Bu durum da lise birinci sınıflarda bilinç düzeyindeki farklılığın oluşmasına yetmemektedir.

İSG uygulamalarının temelinde devlet, işveren ve çalışanlardan oluşan üçlü sac ayağının olduğu bilinmektedir. İş yerlerinde ise İSG konularından tüm çalışanların birlikte sorumlu olduğu unutulmamalıdır. Eğitim, bireylerde davranış değişikliğine sebep olabilecek nitelikte olmalıdır. Bu sebeple küçük yaşlarda verilen eğitim, kişide daha kalıcı ve etkili olabilmektedir. Lise öğrenimine yaklaşık 14-15 yaşlarında başlayan öğrenciler 18-19 yaşlarında mezun olurlar. Bu yaş aralığı kişilerin ergenlik dönemi olduğundan birçok riskli durumu da bünyesinde barındırmaktadır. Ülkemiz şartlarında orta öğrenim seviyesinde henüz İSG ile ilgili eğitimler verilmemektedir. Oysa asıl olması gereken, daha erken bu tip davranış değişikliği oluşturan eğitimlerin verilmesidir. Yeni yapılacak düzenlemelerle ders kitaplarına İSG kültürünün girmesi, ilk ve orta öğretim dersleriyle pekiştirilmesi bu sayede çocuk ve gençlerin dolaylı öğrenim yoluyla İSG hakkında bilgilendirilmesi gerekmektedir. Bu eğitim düzenlemeleri gerçekleştirilene dek geçen her sene İSG konusunda yeterince eğitim alamamış binlerce öğrenci iş hayatına atılmaktadır. Bu nedenle, okul temelli iş güvenliği eğitiminin davranışları olumlu yönde etkileyebilmesinde ve endüstri ile okul temelli eğitimin birbirini tamamlayıcı rollerinde nasıl daha iyi olunabileceğine dair daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu tez çalışmasında teknik ve mesleki eleman yetiştiren ve çalışma hayatının önemli yüzdesini oluşturan meslek lisesi öğrencilerinin orta öğretim boyunca alması gereken İSG eğitimi üzerinde durulmuştur. Birinci sınıfta başlangıç seviyesinde İSG eğitimi alan öğrenci, ileriki sınıflarda staja gitmeden daha bilgili ve bilinçli olacaktır. Aldığı temel eğitimi stajla birlikte pratiğe dökebilecektir. İş kazaları ve meslek hastalıkları görülme sıklığının azaltılmasında katkıda bulunmak amacıyla, İSG teorik ve uygulamalı ders saatleri meslek okullarında arttırılmalı, işyerlerine gidilerek örneklerle gösterilmelidir. Öğrencilerin bilgi düzeyi, sürekli olarak belli zaman aralıklarıyla yapılacak çalışmalarla kontrol edilmeli, eksiklikler belirlenmeli ve eğitimler buna göre yeniden gözden geçirilerek düzenlenmelidir. Bunun yanı sıra eğitim hayatı boyunca alacağı alanına yönelik özellikli eğitimler de, çalışma hayatına daha bilgili ve davranış değişikliğini içselleştirmiş şekilde atılmasını sağlayacaktır. Böylece iş hayatında güvenlik kültürü ve iklimi yaygınlaştırılabilir iş kazaları azaltılabilir ve İş Sağlığı ve Güvenliği konuları iş hayatının önemli bir parçası olarak algılanabilecektir.

KAYNAKLAR

- Akbulut M. C. (2009). *Bankacılık ve Sigortacılık Programı Öğrencilerinin İş Sağlığı ve Güvenliğine Yönelik Tutumları: Beypazarı MYO Örneği*, Bankacılık ve Sigortacılık Araştırmaları Dergisi, Cilt 2, Sayı 10, p: 37-48
- Akgök L. S. (2010). *Tunçbilek ve Soma Termik Santrallerinde Çalışan İşçilerde İş Kazaları ve Meslek Hastalıkları Görülme Sıklığı ve İlişkili Etmenler*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Aksoy S. Ve Çevik B. (2013). *Bazı Önlisans Programlarında Eğitim Gören Öğrencilerin İş Güvenliği Konusuna Yaklaşımlarının Belirlenmesi (Gümüşova Meslek Yüksekokulu Örneği)*, Electronic Journal of Vocational Colleges, Cilt: 3, Sayı: 3, p:47-53
- Aktay N. (2012). *İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi İle İş Güvenliği Kültürü Arasındaki İlişki, İş Müfettiş Yardımcılığı Etüdü*, İstanbul
- Aktuna A. (2017), *.Tarım Sektöründe Çalışanların İş Sağlığı Ve Güvenliği Çerçevesinde Bilgi, Tutum Ve Algı Düzeyleri: Tekirdağ Süleymanpaşa Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Çalışma İktisadı Anabilim Dalı Namık Kemal Üniversitesi
- Alkan E. (2017). *Meslek Lisesi Öğrencilerinin İş Güvenliği Kültürü Ve Bilinci Üzerine Bir Çalışma*, Yüksek Lisans Tezi, Yeni Yüzyıl Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Alli B. O. (2008). *Fundamental Principles Of Occupational Health And Safety* 2nd ed. Geneva: International Labour Office, 2008. p:111-117.
- Arpat B. (2015). *İş Güvenliği Kültürünün İş Kazalarına Etkileri: Metal Sektörü-Denizli İli Örneği*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Aybek, A. , Hurşitoğlu, Ç Güvercin, Ö. (2003). *Teknik Personelin İş Kazalarının Nedenleri ve Önlenmesine Yönelik Görüşlerinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma*, KSÜ Fen ve Mühendislik Dergisi 6 (2), p:91-100
- Baradan, S. , Dikmen, Ü. , Müngen, U. , Aytekin, O. & Sönmez, G. (2011). *Türkiye’deki İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri Mevzuatının İnşaat Sektörü Açısından İncelenmesi*, TMH, 469. Erişim Tarihi: 15/08/2018. <http://www.e-kutuphane.imo.org.tr/pdf/16612.pdf>,
- Bayılmış O. Ü. (2013). *İş Sağlığı ve Güvenliği Farkındalık Değerlendirmesi: Sağlık Çalışanlarına Yönelik Alan Araştırması*. Yalova Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi.; p:16

Berends J.J.(1996). *On the measurement of safety culture* (Yayınlanmamış Doktora Tezi) Eindhoven University of Technology, Eindhoven.

Breslin, F.C. , Day, D. , Tompa, E. , Irvin, E. , Bhattacharyya, S. , Clarke, J. , Wang, A. , (2007). *Non agricultural work injuries among youth. A systematic review.* Am. J. Prev. Med. 21 (2), 151–162.

Breslin, F.C. , Pole, J.D. , (2009). *Work injury risk among young people with learning disabilities and attention-deficit/hyperactivity disorder in Canada.* Am. J. Public Health 99 (8), p: (1423–1430).

Breslin, F.C. , Smith, P. (2005). *Age-related differences in work injuries: a multivariate, population-based study.* Am. J. Ind. Med. 48 (1), 50–56.

Breslin, F.C. , Smith, P. (2006). *Trial by fire: a multivariate examination of the relationship between job tenure and work injuries.* Occup. Environ. Med. 63 (1), 27–32.

Breslin, F.C. , Smith, P. , (2010). *A commentary on the unique developmental considerations of youth.* Int. J. Occup. Environ. Health 16 (2), 225–229.

Burke, M.J. , Sarpy, S.A. , Smith-Crowe, K. , Chan-Serafin, S. , Salvador, R.O. , Islam, G. (2004). *Relative effectiveness of worker safety and health training methods.* Am. J. Public Health 96 (2), 315–324.

Cabrera, D. D. , Isla, R. , Vilela, L. D. (1997). *An Evaluation of Safety Climate in Ground Handling Activities.* In Soekkha, H. M. (Ed.), *Aviation Safety*, Proceedings of the IASC-97 International Aviation Safety Conference. Netherlands, p: (27- 29, 255-68.)

Cooper, M. D. ve Phillips, R.A. (2004). *Exploratory Analysis of The Safety Climate and Safety Behavior Relationship*, Journal of Safety Research, 35(5) p: 497-512.

Cox S. and Cox T.(1991). *The Structure of Employee Attitudes to Safety - A European Example*, Work and Stress, 5(2), 93-106

Çelik Ö. (2016). *Dünyada ve Türkiye’de İş Sağlığı ve İş Güvenliğinin Tarihsel Gelişimi* HAK-İŞ Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi Cilt: 5, Yıl: 5, Sayı: 11

Çetindağ Ş.(2010) *İş Sağlığı Ve Güvenliğinin Tarihsel Gelişimi Ve Mevzuattaki Güncel Durum*, Erişim:22/06/2018. <http://dosya.toprakisveren.org.tr/makale/2010-86-serifcetindag.pdf>

Çöllü İ. (1998). *İşçi Sağlığı Ve İş Güvenliğine Genel Yaklaşım*, Mühendis ve Makine Dergisi, c.38,sy.460, Ankara, s.37

Davis and Pollack (1995). *U.S. Department of Health and Human Services*, 1995; NIOSH, 1999.

Dedobbeleer, N. , Beland, F. (1991). *A Safety Climate Measure for Construction Sites*, Journal of Safety Research, p: (22, 97-103).

Demirbilek, T. (2005). *İş Güvenliği Kültürü*, Legal Yayınları, İzmir.

Demircioğlu M. ve Centel T.(2003). *İş Hukuku*, Yenilenmiş 9. Baskı, Beta Yayınları, s. 154.

Dursun S. (2013). *İş Güvenliği Kültürünün Çalışanların Güvenli Davranışları Üzerine Etkisi*, Sosyal Güvenlik Dergisi, 3(2), p:61-75.

Dursun, S. (2012). *İş Güvenliği Kültürü Kavram Modeller Uygulama*, Beta Yayınevi, İstanbul

Dursun, S. Ve Keser, A. (2014). *İş Güvenliği Farkındalığı ve İş Güvenliği Davranışları Arasındaki İlişkilerin Araştırılması: Uygulamalı Bir Araştırma*, Çalışma İlişkileri Dergisi5(2), p:1-9.

Er M. ve Özgüler A. (2017). *Mühendislik Fakültesi Öğrencilerinin İş Sağlığı Ve Güvenliği Eğitimi Ve Bilinçlilik Düzeyi: Harran Üniversitesi Örneği* Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi Cilt:6 Özel Sayı:1 Makale No: 43,p:498-507

Eraslan L. (2015). *Sosyal Güvenliğin Sosyolojisi (Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Güvenlik Algıları)*. Erişim: 15.01.2019, <http://www.isghaftasi.gov.tr / 20.pdf>,

Esin A.(2007). *İş Kazalarına Değişik Yaklaşım-Davranışsal Güvenlik*, Mühendis ve Makine Dergisi, Türkiye Makine Mühendisleri Odası Birliği Yayını, Sayı:567, p 3-9.

EU-OSHA, (2011). *Occupational Safety and Health culture assessment - A review of main approaches and selected tools*, Luxembourg: Publications Office of the European Union, p: 12

Gerek, H. N. (1998). *Türkiye’de İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği*, Türk-Metal Sendikası Yayını, sy.12, Ankara, s.8.

Gerek, H. N. (2008). *İş Sağlığı ve İş Güvenliği*. Eskişehir Anadolu Üniversitesi AÖF Yayınları.

Gümüş B.(2016) . *Okullarda İş Sağlığı Ve Güvenliği Uygulamaları Ve Öğretmenlerin Bu Konudaki Bilgi Düzeylerinin İrdelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, İş Sağlığı Ve Güvenliği Ana Bilim Dalı, İstanbul Aydın Üniversitesi

Güven R. (2011). *Meslek Hastalıkları Rehberi*, Çalışma Ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, İş Sağlığı Ve Güvenliği Genel Müdürlüğü.

Güvenlik Kültürü, Erişim: 06/06/2018.
<http://www.elder.org.tr/ebulten/bulten3.html>

Güvercinci M. (2005). *İş Sağlığı ve Güvenliği Konusunda Yeni Dönem*”, İşveren Dergisi, c.43, sy.9, Ankara, Haziran s.28.

Hämäläinen, P. ; Takala, J. and Boon Kiat, T. (2017). *Global Estimates of Occupational Accidents and Work-related Illnesses*, XXI World Congress on Safety and Health at Work. Singapore: Workplace Safety and Health Institute, p:4

ILO (2002). Work-related fatalities reach 2 million annually, Erişim: 25/01/2019
[https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/newsroom/news/WCMS_007789/lang--en/index.htm](https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/newsroom/news/WCMS_007789/lang-en/index.htm)

Institute for Work & Health ,(2007),Erişim21/07/2018,
<https://www.iwh.on.ca/newsletters/at-work/49/safety-climate>

İnciroğlu L. (2008). *İş Sağlığı ve Güvenliğinde İşçi ve İşverenin Hukuki ve Cezai Sorumlulukları*, İstanbul

İsg Dergisi ,(2015),*İşçi Sağlığı ve İş Güvenliğinde Eğitimin Önemi*, Erişim:23/8/2018. <http://www.isgdersi.com/mod/page/view.php?id=1>

İstanbul Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği, *İşçi Sağlığı ve Güvenliği*, Erişim: 18/12/2008.

<http://www.istesob.org/egitim/toplantidosyaları/isciSagligiveisGuvenligi.pps>,

İş Sağlığı Ve Güvenliği Gelişim Süreci, Erişim:19/06/2018.
<http://uzmaniyiz.biz/is-sagligi-veguvenligi/genel-bilgiler/isg-gelisim-sureci.html>

Kılış, İ. (2014). *İş Sağlığı ve Güvenliği Ed. Aysen Tokol ve Yusuf Alper*, Sosyal Politika, Bursa: Dora Basın Yayın. p:244-245.

Kılış, İ. Ve Demir, S. (2012). *İşverenin İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi Verme Yükümlülüğü Üzerine Bir İnceleme*, Çalışma İlişkileri Dergisi,3(1) 23-47.

Kjestvei K, Tharaldsen J, Holte K A (2011). *Young And Strong: What Influences Injury Rates Within Building And Construction?*, Safety Science Monitor, Cilt 15, Sayı 2, Makale 5.

Laberge M.and Ledoux E., (2011). *Occupational Health And Safety Issues Affecting Young Workers: A Literature Review Work*, 39 (3) , p: 215-232

Lavack, A.M., Magnuson, S.L., Deshpande, S., Basil, D.Z., Basil, M.D., Mintz, J.H., (2008). *Enhancing occupational health and safety in young workers: the role of social marketing*. Int. J. Nonprof. Volunt. Sec. Market. 13 (3), 193–204.

Lerman, Y., Feldman, Y., Shnaps, R., Kushnir, T., Ribak, J. (1998). *Evaluation of an occupational health education program among 11th grade students*. American Journal of Industrial Medicine 34, 607–613.

Linker, D., Miller, M.E., Freeman, K.S., Burbacher, T., (2005). *Health and safety awareness for working teens: developing a successful, statewide program for educating teen workers*. Family & Community Health 28, p:225.

Manoukian J.G., (2017) Erişim:18/07/2018
<https://enablon.com/blog/2017/06/29/safety-culture-safety-climate-knowing-the-difference>)

Muniz, B. F.; Peon, J.M.M. & Ordas, C.J.V. (2007). *Safety Culture: Analysis of The Causal Relationships Between Its Key Dimensions*. Journal of Safety Research, 38, 627–641.

Orhan S. (2014), *İş Sağlığı ve Gvenliğinin Tarihi Gelişimi*, Erişim:22/06/2018
<http://content.lms.sabis.sakarya.edu.tr/Uploads/66134/44090/3-i%C5%9Fsa%C4%9Fl%C4%B1%C4%9F%C4%B1ve g%C3%BCvenli%C4%9Finin tarihi geli%C5%9Fimi.docx>

zgler, A. T. Ve Koca, T. (2013). *Meslek Yksekokullarında İş Sağlığı ve Gvenliği Eğitiminin Gerekliliği*, Electronic Journal of Vocational Colleges, UMYOS zel Sayı:15-20.

zkılı . (2005). *İş Sağlığı Ve Gvenliği Ynetim Sistemleri Ve Risk Değerlendirme Metolojileri*, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu Yayınları, Yayın No: 246, s. 31.

Power, N. And Baqee, S. (2010). *Constructing a ‘culture of safety’: an examination of the assumptions embedded in occupational safety and health curricula delivered to high school students and fish harvesters in Newfoundland and Labrador, Canada*. Policy Pract. Heal. Saf. 8 (1), 5–23.

Safety Climate And Safety Culture Erişim:17/07/2018.
www.worksafe.qld.gov.au/safety-leadership-at-work/tools-and-resources/safety-climate-and-safety-culture

Safety Climate, Erişim: 29/06/2018. <https://www.iwh.on.ca/newsletters/at-work/49/safety-climate>

Safety Culture & Safety Climate: Knowing The Difference, Erişim:18/06/2018. <https://enablon.com/blog/2017/06/29/safety-culture-safety-climate-knowing-the-difference>

Sağlam N. (2009). *OHSAS 18001 İş Sağlığı ve Gvenliği Ynetim Sistemleri ve Bir Uygulama*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Salminen, S. And Palukka, P., (2007). *Occupational safety training in the Finnish education system. Journal Occupational Health and Safety*, Australia and New Zealand 23, 383–389

Saraç . K. (2016). *İş Sağlığı Ve Güvenlik Kültürü Algısının İş Tatmini İle İlişkisinin İncelenmesi* Yüksek Lisans Tezi, Nişantaşı niversitesi s. 94-96.

Sas K. (2009). *OSH in the School Curriculum: Requirements and Activities in the EU Member States*. European Agency for Safety and Health at Work. European Communities.

Serim ř. (1993). *T.Hak İşi Sendikaları Konfederasyonu, “İşi Sağlığı Ve İş Gvenliği” alışma Ortamı*, Fişek zel Sağlık Hizmetleri ve Araştırma Enstitüsü Yayını, Sayı: 10, p: 4.

Smith, P.M., Mustard, C.A., (2007). *How many employees receive safety training during their first year of a new job?* Injury Prevention 13, p:37–41.

Soenderstrup-Andersen, H. H. , Carlsen, K. , Knes, P. , Bjoerner, J. B., Ve Roepstorff, C. (2011). *Exploring The Relationship Between Leadership Style and Safety Climate In A Large Scale Danish Cross-Sectional Study*, Safety Science Monitor, 15(1) p: 1-9.

Sorock, G.S., Lombardi, D.A., Hauser, R.B., Eisen, E.A., Herrick, R.F., Mittleman, M.A., (2001). *A case-crossover study of occupational traumatic hand injury: methods and initial findings*. Am. J. Ind. Med. 39 (2),171–179.

Stricoff, R. S. (2000). *Safety Performance Measurement: Identifying Prospective Indicators With High Validity*, Professional Safety,45(1) p: 36-39.

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı (2005). *İş Sağlığı Ve İş Güvenliği*, Mesleki Eğitim Ve ğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi (MEGEP), Ankara, p: 19.

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı (2014). *Türkiye Mesleki Ve Teknik Eğitim Strateji Belgesi ve Eylem Planı 2014-2018*.

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı (2018). *Eğitim Analiz Ve Değerlendirme Raporları Serisi No:1*

T.C.Resmi

Gazete

Erişim:10/10/2019

<http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/19134.pdf/>

Thamrin, Y., Pisaniello, D., Stewart, S. (2010). *Time trends and predictive factors for safety perceptions among incoming South Australian university students*. Journal of Safety Research 41, p: 59–63.

The Enormous Burden Of Poor Working Conditions, Erişim:29/06/2018 http://www.ilo.org/moscow/areas-of-work/occupational-safety-and-health/WCMS_249278/lang--en/index.htm,

The Keil Centre,(1999).”*The Keil Centre Chartered Psychologist*”, Erişim:2/06/2018 <http://www.keilcentre.co.uk/downloads/Culture.pdf>

Topgül S. ve Alan Ç. (2017) *Öğrencilerin İş Güvenliği Ve İş Güvenliği Eğitimi Algısının Değerlendirilmesi*, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi C.22, S.2, p:587-598.

Topuzoğlu İ. (1980) *Çevre Sağlığı Ve İş Sağlığı*, Ankara Hacettepe Üniversitesi Yayınları, No: A-27, , p: 92–93.

Tunalı N, (2014).7. *İş sağlığı ve güvenliği konferansı bildiri kitapçığı* 2014 p:21-22

Tuncay, A.Can, (2000). *Sosyal Güvenlik Hukuku Dersleri*, Beta Yayını, 9. Basım, İstanbul, s.227.

Turan G. (1994). *Bağ-Kur Kanunu Açısından İş Kazası Kavramı ve Hukuki Sorunları*, Kamu-İş Sendikası, İş Hukuku ve İçtihat Dergisi, c.3, Ankara, , s.116. 16

WHO (2001),*Occupational health A manual for primary health care workers*, World [Health Organisation For Eastern Mediterranean ,Cairo](http://www.who.int/publications/occupational-health-a-manual-for-primary-health-care-workers).

Yangho K. , Jungsun P. and Mijin P (2016). *Creating a Culture of Prevention in occupational Safety and Health Practice*, Erişim:09/08/2018, <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2093791116000093>

Yiğit, A. (2011). *İş Güvenliği ve İşçi Sağlığı (2. Basım)*, Bursa: Alfa Aktüel Yayınları p:5

Zohar, D. (1980). *Safety climate in industrial organizations: Theoretical and applied implications*, *Journal of Applied Psychology*, 65, p: 96-102

Aşağıdaki bölümde kendi davranışlarınızı ve düşüncelerinizi tanımlayan size en uygun seçeneği seçiniz.	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
18. Her iş yeri, aldığı işçiye işe başlatmadan önce işçi sağlığı ve güvenliği eğitimi vermelidir.	1	2	3	4	5
19. İş kazalarının nedenleri tecrübesizliktir.	1	2	3	4	5
20. İş kazalarının nedenleri dikkatsizliktir.	1	2	3	4	5
21. İş kazalarının nedenleri yoğun iş temposudur.	1	2	3	4	5
22. İş kazalarının nedenleri uzun çalışma saatleridir.	1	2	3	4	5
23. İş kazalarının nedenleri kişisel koruyucu (eldiven, maske, önlük vb.) kullanmamadır	1	2	3	4	5
24. Herhangi bir işlem sırasında eldiven, maske, gömlek vb. koruyucuları kullanıyorum.	1	2	3	4	5
25. İş kazaları ve meslek hastalıklarının büyük bir çoğunluğu önlenabilir.	1	2	3	4	5
26. İş kazalarını ve meslek hastalıklarını önlemek işverenin sorumluluğundadır.	1	2	3	4	5
27. İş kazalarını ve meslek hastalıklarını önlemek çalışanların sorumluluğundadır.	1	2	3	4	5
28. İş kazalarını ve meslek hastalıklarını önlemek devletin sorumluluğundadır.	1	2	3	4	5
29. Tehlikeli bir olayla karşılaşmış olsam önceliğim işimdir.	1	2	3	4	5
30. Tehlikeli bir olayla karşılaşma olasılığımıza karşı önceliğim kendi sağlığımdır.	1	2	3	4	5
31. Tehlikeli bir olayla karşılaşma olasılığımız karşı kurumumuzda her türlü önlem alınmıştır.	1	2	3	4	5
32. Kişisel Koruyucu Donanım (KKD) kullanmanın gerekliliğine inanıyorum ama acil işlerde KKD kullanmadığım oluyor.	1	2	3	4	5
33. İşyerinde kullandığım iş ekipmanlarının güvenlik konusunda yetersiz olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5
34. İşi beklenen süreden daha az zaman harcayarak bitirmek benim için övünç kaynağıdır.	1	2	3	4	5
35. İşyerindeki makine ve teçhizatlarda herhangi bir arıza meydana geldiğinde kendim düzeltmeye çalışırım.	1	2	3	4	5
36. Arkadaşlarımla birbirimizin güvenliğine özen göstermiyoruz	1	2	3	4	5
37. Tehlikeli davranışları kaza oluşmadığı sürece önemsemiyoruz.	1	2	3	4	5
38. İşi zamanında tamamlayabilmek için güvenlik kurallarını dikkate almıyoruz.	1	2	3	4	5
39. İş programı yoğun olsa bile risk almayı asla kabul etmiyorum	1	2	3	4	5
40. Çalışanlar olarak, riskleri kaçınılmaz olarak kabul ediyoruz.	1	2	3	4	5
41. İş güvenliği konusunda periyodik yapılan değerlendirmelerin bize ciddi tehlikeleri ortaya çıkarmada yardımcı olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5
42. İş güvenliği eğitiminin anlamsız olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5
43. İş güvenliği için ön planlama yapmanın anlamsız olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-44-E.18445786
Konu: Anket ve Araştırma İzni

03.11.2017

Sayın: Burak DÖN

- İlgi: a) 27.10.2017 tarihli ve 17812331 Gelen Evrak No'lu dilekçe.
b) Valilik Makamı'nın 02/11/2017 tarih ve 18366982 Sayılı Oluru.

"Meslek Lisesinde Okuyan Öğrencilerin İş Sağlığı ve Güvenliği Hakkındaki Bilgi, Tutum ve Davranışlarının Değerlendirilmesi" konulu teziniz hakkındaki ilgi (a) dilekçe ve ekleri, ilgi (b) Valilik Onayı ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve söz konusu talebiniz; bilimsel amaç dışında kullanmaması, **uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının kurumlarımıza araştırmacı tarafından ulaştırılarak uygulanması**, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılması koşuluyla, gerekli duyurunun araştırmacı tarafından yapılması, okul idarecilerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Valilik Onayı doğrultusunda uygulanması ve işlem bittikten sonra 2 (iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini rica ederim.

M. Nurettin ARAS
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

EK:1- Valilik Onayı
2- Ölçekler

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-20-E.18366982
Konu : Anket ve Araştırma İzin Talebi

02/11/2017

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi: a) 27.10.2017 tarihli ve 17812331 Gelen Evrak No'lu dilekçe.
b) MEB. Yen. ve Eğ. Tk. Gn. Md. 22.08.2017 tarih ve 12607291/ 2017/25 No'lu Gen.
c) Millî Eğitim Müdürlüğü Araştırma ve Anket Komisyonunun 02.11.2017 tarihli tutanağı.

İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi yüksek lisans öğrencisi Burak DÖN'ün "Meslek Lisesinde Okuyan Öğrencilerin İş Sağlığı ve Güvenliği Hakkındaki Bilgi, Tutum ve Davranışlarının Değerlendirilmesi" konulu tezi kapsamında; İlimiz Bahçelievler ilçesinde bulunan Şehit Erol Olçak Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde öğrenim gören öğrencilere anket uygulama isteği hakkındaki ilgi (a) dilekçe ve ekleri Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Araştırmacının söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanılmaması, uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının kurumlarımıza araştırmacı tarafından ulaştırılarak uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılması koşuluyla, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Bakanlık emri esasları dâhilinde uygulanması, sonuçtan Müdürlüğümüze rapor halinde (CD formatında) bilgi verilmesi kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde Olur'larınıza arz ederim.

Ömer Faruk YELKENÇİ
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
02/11/2017

Ahmet Hamdi USTA
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:1- Genelge
2- Komisyon Tutanağı

ETİK KURUL KARARI

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
İSTANBUL TIP FAKÜLTESİ
KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

Sayı : 1552
Konu: Doç. Dr. Hülya GÜL hk.

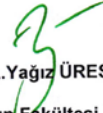
Tarih : 29.12.2017

Sayın Doç. Dr. Hülya GÜL
Halk Sağlığı

İlgi : Halk Sağlığı Anabilim Dalının 12/12/2017 gün ve 465004 sayılı yazısı

Sorumlu araştırmacılığını üstlendiğiniz ve Yüksek Lisans Öğrencisi Burak DÖN' ün yürüteceği 2017/1364 dosya numaralı "Bir meslek lisesinde okuyan öğrencilerin iş sağlığı ve güvenliği hakkındaki bilgi, tutum ve davranışlarının değerlendirilmesi" başlıklı çalışma kurulumuzun 22/12/2017 tarih ve 21 sayılı toplantısında görüşülerek etik yönden uygun bulunmuş olup, tutanaklar ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi rica ederim.

Prof. Dr. A.Yağız ÜRESİN
İstanbul Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar
Etik Kurul Başkanı

Eki: İstanbul Tıp Fakültesi Klinik Araştırmaları Etik Kurulu Karar Formu

İSTANBUL TIP FAKÜLTESİ KLİNİK ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU KARAR FORMU

ETİK KURUL BİLGİLERİ	ETİK KURULUN ADI	İSTANBUL TIP FAKÜLTESİ KLİNİK ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU
	AÇIK ADRESİ:	İ.Ü.İSTANBUL TIP FAKÜLTESİ HULUSİ BEHÇET KÜTÜPHANESİ KAT:3 FATİH/İSTANBUL
	TELEFON	0 (212) 414 21 53
	FAKS	0 (212) 414 21 53
	E-POSTA	itfetikkurul@istanbul.edu.tr.

BAŞVURU BİLGİLERİ	ARAŞTIRMANIN AÇIK ADI	"Bir meslek lisesinde okuyan öğrencilerin iş sağlığı ve güvenliği hakkındaki bilgi, tutum ve davranışlarının değerlendirilmesi"		
	ARAŞTIRMA PROTOKOL KODU	---		
	KOORDİNATÖR/SORUMLU ARAŞTIRMACI UNVANI/ADI/SOYADI	Doç. Dr. Hülya GÜL		
	KOORDİNATÖR/SORUMLU ARAŞTIRMACININ UZMANLIK ALANI	Halk Sağlığı		
	KOORDİNATÖR/SORUMLU ARAŞTIRMACININ BULUNDUĞU MERKEZ	İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı		
	DESTEKLEYİCİ	---		
	DESTEKLEYİCİNİN YASAL TEMSİLCİSİ	---		
	ARAŞTIRMANIN FAZİ	FAZ 1	☐	
		FAZ 2	☐	
		FAZ 3	☐	
		FAZ 4	☐	
	ARAŞTIRMANIN TÜRÜ	Yeni Bir Endikasyon	☐	
		Yüksek Doz Araştırması	☐	
		Diğer ise belirtiniz :		
	ARAŞTIRMAYA KATILAN MERKEZLER	TEK MERKEZ ☒	ÇOK MERKEZLİ ☐	ULUSAL ☒

İSTANBUL TIP FAKÜLTESİ KLİNİK ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU KARAR FORMU

ARAŞTIRMANIN AÇIK ADI		"Bir meslek lisesinde okuyan öğrencilerin iş sağlığı ve güvenliği hakkındaki bilgi, tutum ve davranışlarının değerlendirilmesi"				
DEĞERLENDİRİLEN BELGELER	Belge Adı	Tarihi	Versiyon Numarası	Dili		
	ARAŞTIRMA PROTOKOLÜ	21/11/2017		Türkçe ☒ İngilizce ☐ Diğer ☐		
	BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU	☒		Türkçe ☒ İngilizce ☐ Diğer ☐		
	OLGU RAPOR FORMU	☐		Türkçe ☐ İngilizce ☐ Diğer ☐		
	ARAŞTIRMA BROŞÜRÜ	☐		Türkçe ☐ İngilizce ☐ Diğer ☐		
DEĞERLENDİRİLEN BELGELER	Belge Adı	☐	Açıklama			
	TÜRKÇE ETİKET ÖRNEĞİ	☐				
	SİGORTA	☐				
	ARAŞTIRMA BÜTÇESİ	☒				
	BİYOLOJİK MATERYEL TRANSFER FORMU	☐				
	HASTA KARTI/GÜNLÜKLERİ	☐				
	İLAN	☐				
	YILLIK BİLDİRİM	☐				
	SONUÇ RAPORU	☐				
	GÜVENLİLİK BİLDİRİMLERİ	☐				
KARAR BİLGİLERİ	DİĞER:	☒	Anabilim Dalı Başkanlığından Üst Yazı ve Akademik Kurul Kararı, Literatür Kaynağı, Sorumluluk Paylaşım Belgesi, İlgili Elemanların Bilgilendirildiğine Dair Belge, CV, CD			
	Karar No:21	Tarih: 22/12/2017				
İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalında görevli Doç. Dr. Hülya GÜL'ün sorumluluğunda ve Yüksek Lisans Öğrencisi Burak DÖN'ün yürüteceği yukarıda bilgileri verilen araştırma başvuru dosyası ile ilgili belgeler araştırmanın gerekçe, amaç, yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak incelenmiş, gerçekleştirilmesinde etik ve bilimsel sakınca bulunmadığına toplantıya katılan Etik Kurul üye tam sayısının salt çoğunluğu ile karar verilmiştir.						

İSTANBUL TIP FAKÜLTESİ KLİNİK ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU									
ÇALIŞMA ESASI			19.08.2011 tarihli, 28030 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Klinik Araştırmalar Hakkındaki Yönetmelik						
BAŞKANIN UNVANI / ADI / SOYADI:			Prof. Dr. A. Yağız ÜRESİN						
Unvanı/Adı/Soyadı	Uzmanlık Alanı	Kurumu	Cinsiyet		Araştırma ile ilişki *		Katılım **		İmza
Prof. Dr. A. Yağız ÜRESİN	Farmakoloji ve Klinik Farmakoloji	İstanbul Tıp Fakültesi (Etik Kurul Başkanı)	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☐	H ☒	İZİNLI
Prof. Dr. Berrin UMMAN	Kardiyoloji	İstanbul Tıp Fakültesi (Etik Kurul Başkan Yardımcısı)	E ☐	K ☒	E ☐	H ☒	E ☐	H ☒	İZİNLI
Prof. Dr. Ahmet GÜL	Romatoloji	İstanbul Tıp Fakültesi	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	<i>[Signature]</i>
Prof. Dr. Oğuzhan ÇOBAN	Nöroloji	İstanbul Tıp Fakültesi	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	<i>[Signature]</i>
Dr. Sevda ÖZEL YILDIZ	Biyoistatistik	İ.Ü. İstanbul Tıp Fakültesi	E ☐	K ☒	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	<i>[Signature]</i>

* :Araştırma ile ilişki
 ** :Toplantıda Bulunma

İ.Ü. İstanbul Tıp Fakültesi Klinik araştırmalar Etik kurulu 13.04.2013 tarih, 28617 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Klinik Araştırmalar Hakkında Yönetmelik çerçevesinde kurulmuş ve T.C.Sağlık Bakanlığı Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu tarafından onaylanmıştır. İlgili yönetmelik kapsamında kalan araştırmalar Sağlık Bakanlığından izin almak zorundadır. Yönetmelik kapsamı dışında kalan araştırmalar ise Etik Kurul bünyesinde oluşturulmuş 5 kişilik alt komisyon tarafından değerlendirilmekte olup Sağlık Bakanlığı iznine tabi değildir.

İNTİHAL RAPORU İLK SAYFASI

BİR MESLEK LİSESİNDE OKUYAN ÖĞRENCİLERİN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ HAKKINDAKİ BİLGİ, TUTUM VE DAVRANIŞLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

ORJİNALLİK RAPORU

% 11	% 9	% 2	% 5
BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	acikarsiv.yeniyuzyil.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	% 1
2	www.umyos.org İnternet Kaynağı	% 1
3	Submitted to Istanbul Aydin University Öğrenci Ödevi	% 1
4	Submitted to Afyon Kocatepe University Öğrenci Ödevi	% 1
5	Submitted to Christchurch Polytechnic Institute of Technology Öğrenci Ödevi	<% 1
6	www.jret.org İnternet Kaynağı	<% 1
7	dergipark.gov.tr İnternet Kaynağı	<% 1
8	www.bilgindir.com	

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı	BURAK	Soyadı	DÖN
Doğ.Yeri	İZMİR	Doğ.Tar.	10/10/1983
Uyruğu	T.C.	TC Kim No	
Email	burakdon@hotmail.com	Tel	5349583635

Eğitim Düzeyi

	Mezun Olduğu Kurumun Adı	Mez. Yılı
Doktora		
Yük.Lis.		
Lisans	Manisa Celal Bayar Üniversitesi (Biyoloji)	2006
Lise	İzmir Bornova Mustafa Kemal Lisesi	2002

İş Deneyimi (Sondan geçmişe doğru sıralayın)

	Görevi	Kurum	Süre (Yıl - Yıl)
1.			-
2.			-
3.			-

Yabancı Dilleri	Okuduğunu Anlama*	Konuşma*	Yazma*	YDS Puanı	(Diğer) Puanı
İngilizce	İyi	İyi	İyi	56	

*Çok iyi, iyi, orta, zayıf olarak değerlendirin

	Sayısal	Eşit Ağırlık	Sözel
LES Puanı			
(Diğer) Puanı			

Bilgisayar Bilgisi

Program	Kullanma becerisi

Yayınları/Tebliğleri Sertifikaları/Ödülleri